

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

Deliller ve Mucizeler Ansiklopedisi

Muhammed ﷺ peygamberliğinin ve Kur'an'ın doğruluğunun delilleri

Bilimsel mucizeler · Tarihî ve arkeolojik tanıklar · Gerçekleşen kehanetler

Tevrat ve İncil'in müjdeleri · Cin, sihir ve gayb âlemi

Bir çocuğun anlayacağı şekilde açıklanmış · 157 renkli çizim

Gücüne göre sıralanmış 157 delil

Birinci Bölüm

Büyük Deliller

Kitabın özü: evrendeki, yeryüzündeki ve insanın kendisindeki ayetler ile tarihin tanıklıkları tek bir bölümde toplandı ve **en güçlü delilden en hafifine doğru sıralandı**. En başta okuduğunuz, kendisinden hiçbir kaçıışı olmayan delildir; bölümde ilerledikçe delilin ağırlığı da adım adım bir parça hafifler.

81 delil

Beş Aşama — Doğru Sırayla

Sonra nutfeyi alaka yaptık, alakayı mudga yaptık, mudgayı kemikler yaptık, sonra da o kemiklere et giydirdik.

Mü'minün Suresi — 14. ayet

Carnegie evrelerine ve gerçek embriyo fotoğraflarına göre çizilmiştir — aynı oranlar, aynı ölçek. Aşamalar, bugün tıp kitaplarında geçtiği adlarla ve sırayla

Sade sözlerle

Kur'an'ın on dört asır önce adlarıyla saydığı beş aşama: bir damla su; sonra **alaka** — rahim duvarına tutunup sonra dalındaki meyve gibi orada asılı kalan bir şey; sonra **mudga**, üzerinde **sanki dişler çiğnemiş gibi** çentikler bulunan küçük bir parça; sonra çizilen kemikler; sonra kemikleri giydiren et. Yukarıdaki çizim **embriyoların kendi fotoğraflarından aktarılmıştır** — kendi gözünüzle bakın, sonra dönüp ayeti bir kez daha okuyun.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Rahmin içinde ne olup bittiğine dair hiçbir şey bilinmiyordu. Aristo'nun ve ondan sonra gelen herkesin hâkim görüşü, ceninin **pıhtılaşmış âdet kanından** oluştuğuydu. Galen ceninin oluşumunu evrelere ayırdı ve eti **kemiklerin üzerinde ve çevresinde biten** bir şey diye tarif etti — ama hiçbir zaman bir insan rahmi açmadı; bunu hayvan teşrihine ve nazari kıyasa dayandırdı.

Bilim bugün ne diyor?

Alaka — aşığı yukarı ilk iki hafta: birlikte gerçekleşen, belgelenmiş üç olgu: embriyon kesesi, dokusuna iyice gömülünceye kadar **rahim duvarına tutunur ve içine dalar**; sonra **kendi kesesi içinde, bağlayıcı bir sapla asılı durur** — yukarıdaki çizimde gördüğünüz de budur; ve çevresinde **annenin kanyla dolan boşluklar** açılır, böylece o kanla kuşatılmış olur.

Mudga — aşığı yukarı dördüncü hafta: ceninin sırtı boyunca **somit** denen bloklar belirir; kırk çifte yaklaşıp birer birer eklenirler ve aralarında derin oluklar vardır, öyle ki yüzeyi çentikli görünür — o gün boyu üç milimetredir, büyütmeden görülmez.

Sonra kemikler, sonra et: iskelet önce kırıkdak kalıplar hâlinde çizilir, sonra kaslar etrafına dolunur ve şekillerini onlardan alır — giydirilecek bir şeyin üzerine giydirilen bir elbise; tam da dediği gibi.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Bu iki kelimenin başında durun, üzerinden geçip gitmeyin. **İki kelime** — “alaka” ve “mudga” — on dört asır boyunca hiçbir insan gözünün görmediği, ancak bir mikroskop ve bir kamerayla görülebilen şeyi tarif etti.

Birincisi: “alaka”. Bunu benden almayın — sözlüklerden alın. **Bin yıl önce** vefat etmiş olan Cevherî, es-Sihâh'ta şöyle der: **“Alaka, suda yaşayan ve kan emen bir kurttur.”** Aynı ifade harfi harfine Lisânü'l-Arab'da da vardır. Kökün kendisi de **tutunma ve yapışma** etrafında, bir de **sarkma ve asılı kalma** etrafında döner.

Şimdi gözünüzü sayfanın başındaki çizime kaldırın. Ne görüyorsunuz? Rahim duvarına **tutunmuş**, etine gömülünceye kadar içine dalmış bir varlık görüyorsunuz; sonra, meyvenin dalından sarktığı gibi kendi kesesi içinde bir sapla **sarkmış**; ve **annesinin kanı her yandan onu kuşatmış**. Tek bir isim üçünü birden tutturdu. **Peki ona kim haber verdi?**

İkincisi: “mudga”. Bu kelime **çiğnemek** fiilinden gelir. Lisânü'l-Arab'da nakledildiğine göre Hâlid b. Cenbe şöyle der: **“Etten bir mudga, insanın ağzına attığı miktardır.”** — çiğnenecek bir lokma. Sonra, on dört asır sonra mikroskop gelir ve cenini dördüncü haftasında fotoğraflar; üniversite ders kitabı The Developing Human, bu blokların sırtı boyunca **dışarıdan boncuk gibi çıkıntılar hâlinde görüldüğünü** ve aralarında derin oluklar bulunduğunu söyler. Çizime bakın: sanki iki çene arasında ezilmiş! Ve o gün boyunun **üç milimetre** olduğunu hatırlayın — hiçbir göz göremez, şekli de o gün var olmayan bir büyütme olmadan bilinemez.

Üçüncüsü: önce kemikler, sonra et. Hangi insan yumuşak bir kütleye bakıp da önce kemik der?! Akıl bunun tersini söyler. Bilim ise şöyle der: iskelet önce çizilir, sonra kaslar etrafına dolunur ve şeklini ondan alır. Bu da tam olarak O'nun sözüdür: **“Sonra o kemiklere et giydirdik”** — giydirme ancak, kendisinden önce var olan bir şeyin üzerine olur!

Tek bir ayette birbirini izleyen dört kelime. **Art arda dört darbe.** Yanılsaydı her biri tek başına metni yıkmaya yeterdi — ama bir tanesi bile yanılmadı. Çölde, okuma yazma bilmeyen ümmi bir adam, gözle görülmeyen aşamaları adlandırıyor... ve her birini adıyla tutturuyor. **Peki ona kim öğretti?**

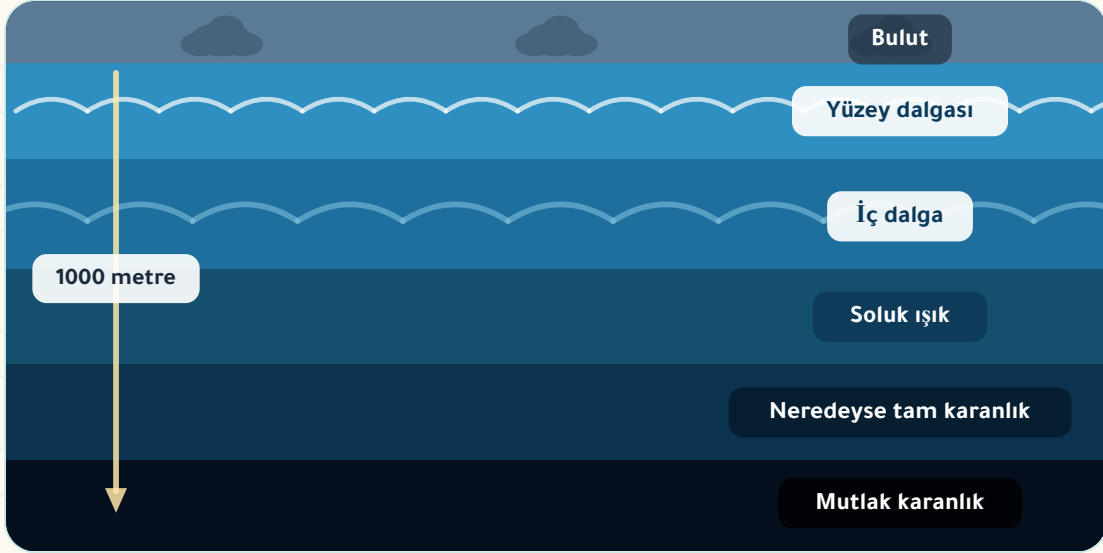

Okyanus Derinlikleri

Karanlıklar Üstüne Karanlıklar

Yahut derin bir denizdeki karanlıklar gibi: onu dalga, üstünde bir dalga, onun da üstünde bulut kaplar — karanlıklar üstüne karanlıklar.

Nûr suresi — 40. ayet

Işık katman katman yutulur, bin metrenin altında tamamen kaybolur

Sade sözlerle

Denizin derinliklerinde karanlık üstüne karanlık vardır: önce bulut engeller, sonra dalga engeller, sonra su renkleri teker teker yutar; sonunda hiçbir ışık kalmaz.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Hiçbir insan nefesini tutarak birkaç metreden derine inememişti. Denizin dipleri mutlak bir bilinmezdi. Oradaki karanlığın **kademeli katmanlar** hâlinde olduğunu, görünen dalganın altında görünmeyen başka bir dalga bulunduğunu kimse bilmiyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Işık suda kademe kademe soğurulur: kırmızı 15 metrede kaybolur, ardından turuncu, sarı ve yeşil gider; geriye kalan soluk mavi de 200 metre civarında söner. Bin metrenin altında ise **tek bir foton bile bulunmayan mutlak karanlık** vardır. Ayrıca farklı yoğunluktaki su katmanlarının sınırında ilerleyen **iç dalgalar** keşfedildi — dalgaların altındaki dalgalar.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Ayet üç perdeyi yukarıdan aşağıya, tam doğru sırayla dizer: bulut, sonra dalga, sonra **onun altındaki başka bir dalga**. Deniz yüzeyinin altında ikinci bir dalganın varlığı, ancak yirminci yüzyılda bilinen bir gerçektir. Sonra hepsini toplayan tarifle biter: “karanlıklar üstüne karanlıklar” — yani tek bir karanlık değil, **üst üste binmiş katmanlı** bir karanlık. Bu, ışığın suda soğurulmasının tam fiziksel tarifidir.

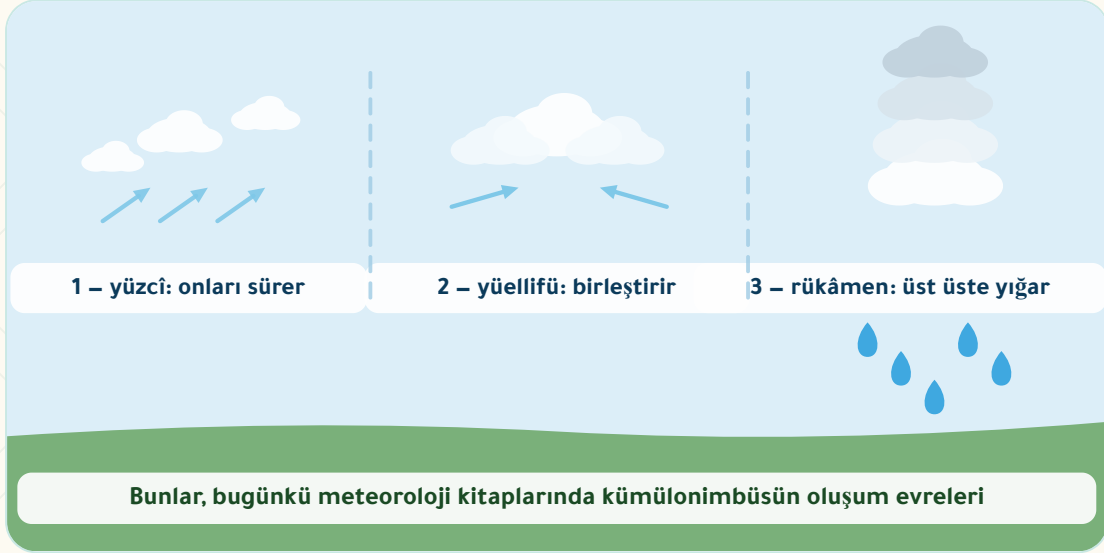

Meteoroloji

Yağmurun Yapımında Üç Aşama

Görmez misin ki Allah bulutları sevk eder, sonra onları birbirine katar, sonra da üst üste yığar; derken yağmurun aralarından çıktığını görürsün.

Nûr suresi — 43. ayet

Sevk, sonra birleşme, sonra dikey yığılma... ardından yağmur iner

Sade sözlerle

Yağmur birdenbire inmez. Sırasıyla üç adımı vardır: rüzgâr küçük bulut parçalarını **sürer**, sonra onları birbirine **yapıştırır**, sonra da dağ gibi üst üste **yığar** — işte o zaman yağmur yağar.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Yağmur tek bir olaydı: önce bulut, sonra su. Bulutun **sıralı yapım aşamaları** olduğunu, yağmur veren bir bulutun yapı bakımından vermeyeninden farklı olduğunu kimse bilmiyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Meteorolojinin **kümülonimbüs** bulutunun oluşumu hakkında öğrettiği tam olarak budur: hava akımları küçük bulut hücrelerini sürer, sonra bu hücreler birleşir, sonra kütle dikey olarak, 15 kilometreye ulaşabilen katmanlar hâlinde büyür. Damllar **ancak bu aşamada** düşecek kadar irileşir.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Sıra ve aralık bildiren “sümme” edatıyla bağlanmış üç ardışık fiil: “yüzcî” — yavaşça sürer → “yüellifü beynehû” — parçaları birbirine katar → “yec'alühû rükâmen” — üst üste, dikey olarak yığar. Bu, **ne tersine çevrilebilen ne de kısaltılabilen** bir sıradır ve bilimsel sıranın tam kendisidir. Sonra son incelik gelir: yağmur **“aralarından”** çıkar — yani kütlenin altından değil, içindeki boşluk ve kıvrımlardan. Radar görüntülerinin gösterdiği de budur.

Kaynaklar [World Meteorological Organization – International Cloud Atlas](#) · [NOAA – thunderstorm basics](#)

“Eski Hurma Dalı Gibi” — Ay İçin Yapılmış En Kesin Benzetme

Ay'a da menziller takdir ettik; nihayet eski hurma dalı gibi olup geri döner.

Yâsîn suresi — 39. ayet

İki kelimedede dört nitelik: eğri, ince, sarı ve devrin sonunda

Sade sözlerle

Urcûn, hurma salkımlarının asılı durduğu daldır. Eskiince **kurur, inceler, eğrilir ve sararır**. Kur'an ayı, ayın sonundaki hâliyle buna benzetti — yani tam da ince, eğri, solgun bir ipliğe döndüğü zamana.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Ayın safhasını herkes görür; mesele onun, ayın küçüldüğünü bilmesi değildir. Mesele **tasvirin inceliği ve benzetilenin seçimidir**. Araplar şiirlerinde hilâli pek çok şeye benzettiler — oraklara, küçük kayıklara, tırnak kesiğine — ve bunların her biri tek bir niteliği tutturur: **eğrilik**. Ne rengi tutturur, ne kuruluğu, ne de safhanın devir içindeki yerini.

Bilim bugün ne diyor?

Kamerî ay **29,5 gündür** ve ay bunu, asla şaşmadığı sayılı konaklarda kat eder; herhangi bir gecede şekli, kendisindeki bir şeyin değil **bulunduğu yerin** bir fonksiyonudur. Ayın sonunda aydınlanan kısmının oranı **%1'in altına** düşer; iki ucu inceler kaybolan, son derece ince bir yay hâline gelir.

Sonra da ancak gözlem yapanın fark edeceği bir nitelik: ay sonundaki hilâl **yalnızca şafaktan az önce, doğu ufkuna yakın görülür** — göğün ortasında asla görülmez. Ufka yakın yerden gelen ışık ise mavisini tutup sarısını ve kırmızısını geçiren kalın bir hava tabakasını aşar — **bu yüzden solgun sarı görünür**. Kurumuş hurma dalının rengi de tam olarak budur.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Benzetmedeki kayıtları bir araya getirin: **eğri, iki ucu inceler kaybolan ince bir şerit, solgun sarı ve devrin sonunda, başında değil**. İki kelimedede dört kayıt, ve hepsi de isabet ediyor.

Dördüncüsü en incesidir. Kur'an, ayın başını gösteren yaygın ad olan **hilâl** demedi; “**döndü**” dedi, yani daha önce bulunduğu bir hâle geri geldi; benzetilen şeyi de “**eski**” diye niteledi. Böylece eskilik eskiliğe, dönüş de devre denk düştü. Müfessirler de bu yüzden, gözleminden hiçbir şey bilinmezken, bunun **gizlenmesinden hemen önceki** ay sonu hilâli olduğunu söylediler.

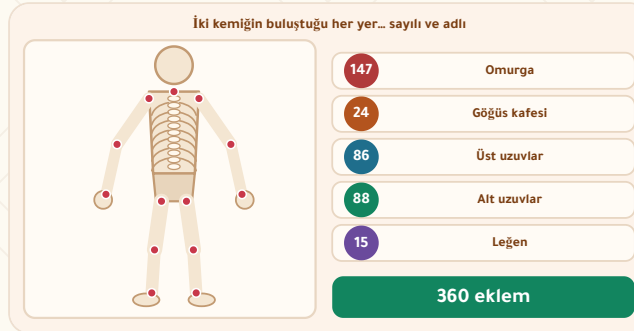
Üstelik benzetilen şey kimseden uzak değildi: **Medine'nin her evinde bir hurma dalı** vardı. Benzetme yarımada'daki her göze açıktı; tek bir nitelikte şaşıydı, muhaliflerin şairleri onu daha o gün kapardı — hem de bundan çok daha hafifini ayıplamış olan şairler. Onlardan hiçbirinin bu harfe itiraz ettiği nakledilmiş değildir.

Ve burada bir sınır çizelim: âyetin safhaların **sebebin**i öğrettiğini iddia etmiyoruz; Anaksagoras milâttan dört yüzyıl önce ayın, güneşin ışığını yansıttığını ortaya koymuştu. Söylediğimiz daha dar ve daha sağlamdır: **iki kelimelik bir tasvirin, birbirinden farklı dört fizikî niteliği** — şekli, rengi, inceliği ve devirdeki yeri — bir araya toplayıp hepsini birden tutturmuş olması. Bu, şansla yapılmaz.

Üç Yüz Altmış Eklem... Diseksiyondan Önce Sayıldı

Âdemoğlundan her insan üç yüz altmış eklem üzerine yaratılmıştır.

Müslim, Âişe'den rivayet etti — sahih · Büreyde'den gelen sahih bir şahidiyle

Yoruma kapalı, apaçık bir sayı — ilk hassas anatomi atlasından dokuz yüzyıl önce söylendi

☒ Sade sözlerle

Bedeninizde **üç yüz altmış eklem** var — temel sayı budur ve insandan insana biraz artar ya da azalır. Peygamber ﷺ bunu on dört asır önce söyledi ve bu eklemlerin her birine **her gün yerine getirilecek bir sadaka** bağladı.

⌚ O zaman insanlar ne sanıyordu?

Arabistan'da ne diseksiyon vardı ne de bir tıp okulu; insan bedenini açmak eski uygarlıkların çoğunda yasaktı — öyle ki **Galen** bile anatomisini maymunlar ve domuzlar üzerine kurmuştu.

 Bilim bugün ne diyor?

Bedenin eklemleri tek tek sayıldı — iki kemiğin birleştiği her yer, hareketli olsun ya da olmasın — Dr. **Hâmid Ahmed Hâmid**'in ayrıntılı dökümüyle: **omurga 147, göğüs kafesi 24, üst uzuvlar 86, alt uzuvlar 88, leğen 15**. Toplam: **üç yüz altmış**.

Sayım iki şeye bağlıdır: tanıma ve bedene. Yalnızca hareketli olanı sayan eksik kalır. Üstelik bedenlerin kendisi de birbirinden azıcık farklıdır: insanların yaklaşık %26'sında **fazladan kemikçikler**, %15'inde **geçiş omuru**, %8'inde **sesamoid kemikler** bulunur. Yani **üç yüz altmış, sağlıklı bedendeki temel sayıdır**; her insanda birebir aynı olan katı bir rakam değil. İlk hassas anatomi atlası ise ancak 1543'te, **Vesalius'un** elinden çıktı.

✦ Bu neden kesin bir mucizedir?

Bu haberin cinsine dikkat edin: yoruma açık bir tasvir ya da bir benzetme değil — bir **sayı**; ya tutar ya düşer. Güvende kalmak isteseydi “pek çok eklem” derdi. Ama şöyle dedi: **üç yüz altmış** — hiç açılmamış bir beden hakkında, ne neşterin ne tıp okulunun bulunduğu bir yarımadada.

Daha da şaşırtıcı olanı, sayının kendisi için söylenmemiş olmasıdır; bir amelin içinde geçer: bu eklemelerin her biri için **her gün bir sadaka**. Yani sayı, sözün süsü değil, hükmün taşıyıcı direğidir; yanlış olsaydı hüküm de onunla birlikte düşerdi.

Önce şöyle denebilir: belki kastedilen parmak kemikleridir, çünkü dildeki “sülâmâ” kelimesinin aslı budur. Hadisin kendisi bunu keser: ﷺ “üç yüz altmış **mafsal** üzerine” dedi, sonra aynı cümlede aynı sayıya “sülâmâ” adını verdi. Tek bir metinde, tek bir sayılına iki kelime — **demek ki sülâmâyı eklemeler diye açıklayan bizzat hadisin kendisidir.** “Mafsal” ise iki kemiğin birleştiği yerdirdi ve bunda ihtilaf yoktur; bu yüzden Sahih-i Müslim çevirileri onu *eklem* diye aktarır — bedendeki eklemeler, parmak kemikleri değil.

İkinci olarak şöyle denebilir: belki bu ona Çin tıbbından ulaşmıştır. Olduğu gibi söyleyelim: evet, sayı eski Çin kitaplarında vardır — *Lingshu* şöyle der: “Yılda üç yüz altmış beş gün vardır, bedende de üç yüz altmış eklem.” Kitabın kendisi sayının nereden geldiğini de söyler: bedenden değil, **takvimden**. Geriye şu soru kalır: bu bilgi **Arabistan çöllerindeki ümmî bir adama** nasıl ulaşsın? Buna yol yoktur — aralarında üç engel durur:

1 — Yol yok. Çin'e ulaşan ilk İslam elçiliği 651 yılındadır — Peygamber ﷺ vefat ettikten on dokuz yıl sonra.

2 — Çeviri de yok. Çin tıbbından herhangi bir dile çıkan ilk kitap, 1313 tarihli *Tansuknâme*'dir — hadisten yedi asır sonra.

3 — **Kitabın kendisi de kayıptı.** *Lingshu* Çin'in kendisinde kaybolmuştu; Song sarayı 1091'de Kore'den bir nüsha istedi ve 1093'te aldı — yani hadisten **dört buçuk asır sonra.**

Hiç beden açmamış ümmî bir adam, ümmetine üzerine bir ibadet kurulan anatomik bir sayı veriyor... ve modern anatomi dokuz yüzyıl sonra tek tek sayıp tam da onu buluyor. **Peki onları ona kim saydı?**

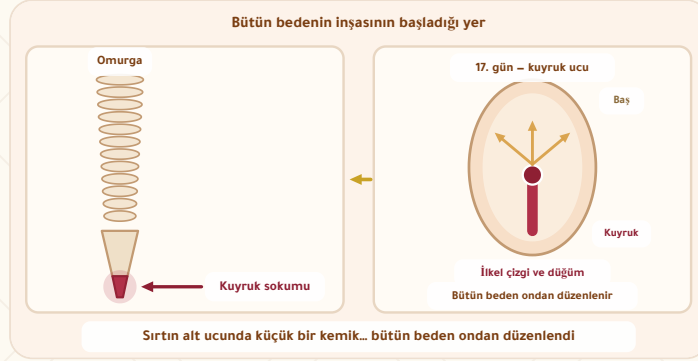
جامد أحمد حامد - «حالة» - Chinese Philosophy and Chinese Medicine - Stanford Encyclopedia of Philosophy - Cleveland Clinic - Joints - صحيح مسلم ١/١٧٠ - «فصل» و«سلام» - ف. نصّ واجد - **كائنات** - ١٣١٣ هـ - ٢٠١٧ - Köstenbauer, ANZ / Sura: 2017 - الأيمان، ف. جسم الإنسان، - رشيد الدين - «شكسوق» نافقه، ١٣١٣ هـ

Kuyruk Sokumu... İnsan Ondan Yaratıldı

Âdemoğlunun her yerini toprak yer, kuyruk sokumu kemiği hariç; insan ondan yaratıldı ve onda yeniden terkip edilecektir.

Buhârî ve Müslim rivayet etti — müttefekun aleyh

İlkel çizgi ceninin kuyruk ucunda belirir; beden inşası ve bütün tabakaları ondan kurulur

Sade sözlerle

Kuyruk sokumu, **omurganın en altındaki küçük kemiktir**. Peygamber ﷺ insanın **ondan yaratıldığını** söyledi. Embriyoloji bugün şunu diyor: bütün beden inşası, **ceninin kuyruk ucunda beliren bir çizgiden** başlar; bu çizginin başında da **düzenleyici** denen bir düğüm vardır — üç tabaka ve beden inşası bütün eksenleri ondan düzene girer.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Cenin inşası hakkında hiçbir şey bilinmiyordu; iki milimetreden küçüktür, hiçbir göz onu seçemez. Kuyruk sokumu kemiğine gelince, ona **işlevi olmayan bir kalıntı** gözüyle bakılırdı — körelmiş bir kuyruk; öyle ki on dokuzuncu yüzyıl bilgileri onu hiçbir yararı bulunmayan "körelmiş organlar" listesine koydular. Tam da bu yerin **yaratılışın kaynağı** sayılması, sezginin kendisine aykırıdır: akıl baştan ya da kalpten başlar, sırtın alt ucundan değil.

Bilim bugün ne diyor?

On yedinci günde cenin diskinde **ilkel çizgi** denen bir hat belirir; yeri ceninin **kuyruk ucudur**. Bu hattın başında **ilkel düğüm** bulunur; embriyolojide ona **düzenleyici** denir: iki yan arasındaki simetriyi kurar, gastrülasyonun yerini belirler, üç embriyonik tabaka ondan başlar ve beden inşası onunla çizilir: baş kuyruktan, sağ soldan.

Spemann ve Mangold 1924'te şunu ispatladı: semender ceninlerinde bu düğümün karşılığı olan **blastopor sırt dudağını** tek başına başka bir cenine nakletmek, konağın kendi hücrelerine nöral tüpü, notokordu ve somitleriyle birlikte **ikinci bir cenin eksenini** kurdurur — Spemann bununla 1935'te Nobel aldı.

Sonra çizgi geriler ve ondan kalan, yirminci günde **kuyruk tomurcuğuna** dönüşür. Bilinen klinik bir bağı da sürer: **sakrokoksigeal teratom** ilkel çizginin artıklarına bağlanır ve ameliyatında yalnızca tümörü almakla yetinilmez — **kuyruk sokumu da onunla birlikte çıkarılır**, çünkü onu bırakmak tümörü geri getiren şeydir.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Yalnızca edata bakın. "Onda yaratıldı" da demedi, "başkasından önce yaratıldı" da; "**ondan yaratıldı**" dedi — böylece o yeri, yapının kendisinden çıktığı bir **kaynak** kıldı. Düzenleyicinin tarifi de tam olarak budur: oluşan ilk organ değil, geri kalan organların **kendisinden düzenlendiği** yer.

Sonra seçilen yere bakın: sırtın alt ucu. Yedinci yüzyıl gözleminde hiçbir şey orayı yaratılışın kaynağı diye adlandırmaya sevk etmez; aksine her şey zihni oradan uzaklaştırır. Kimsenin onu görmesi de mümkün değildi: on yedinci gündeki cenin, çıplak gözün seçemeyeceği kadar küçüktür.

Ve burada, söylenmesi gereken bir sınırdır duruyoruz. Hadisin ikinci yarısı — "**ve onda yeniden terkip edilecektir**" — diriliş hakkında bir haberdur; hiçbir deneyin ulaşamayacağı gaybî bir meseledir ve burada onun üzerine bir şey bina etmiyoruz. Bilimin "kuyruk sokumunun yok olmadığını ispatladığı" yolunda yayılan söze gelince, onu destekleyen hakemli bir yayın bilmiyoruz — **delili olmayı bırakmak, delilleri onunla çoğaltmaktan daha çok işe yarar**. Bütün ağırlık ilk yarıdadır: bedendeki bir yer hakkında, denetlenebilir kısa bir cümle; mikroskoptan bin yıl önce söylendi... ve tuttu. **Peki ona bunu kim gösterdi?**

Kırk İki Gece — ve Sonra Şekil Belirir

Nutfenin üzerinden kırk iki gece geçince Allah ona bir melek gönderir; melek ona şekil verir, kulağını, gözünü, derisini, etini ve kemiklerini yaratır.

Müslüm rivayet etti — sahih

Ancak kastedildiği için söylenen tuhaf bir sayı — kırk değil, kırk iki

Sade sözlerle

Peygamber ﷺ, nutfenin üzerinden **kırk iki gece** geçince ona şekil verildiğini; işitmenin, görmenin, derinin, etin ve kemiğin onda yaratıldığını söyledi. Embriyoloji bugün tam bu güne bir **eşik** koyar: ondan önce insan embriyosunu bir başkasından ayıran hiçbir şekil yoktur; o gün insana ait hatlar belirmeye başlar.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Kimsenin kırk ikinci günündeki bir cenini görmesine imkân yoktu: boyu yaklaşık **on iki milimetredir** ve rahmin içindedir. Yunanlıların şekillenme için meşhur bir tarihi vardı: **Aristoteles**, *Hayvanların Tarihinde* erkek ceninin **kırkinci günde**, dişinin ise **doksanıncı günde** ayırt edilebilir hâle geldiğini, bundan önce onun ayrılmamış etli bir madde olduğunu söylemişti. Bu tarih iki yönden de yanlıştır: şekillenme zamanında erkekle dişi arasında fark yoktur ve cinsel organlar on ikinci haftadan önce ayırt edilemez. Buna rağmen Aristoteles bin yıl boyunca tıbbı ve hukuka hükmetti. Ceninin gelişimi için doğru bir zaman çizelgesi, ancak yirminci yüzyılda, **Carnegie evreleri** günlerle hesaplanmış yaşlara göre düzenlendiğinde ortaya konuldu.

Bilim bugün ne diyor?

Carnegie evrelerinin on yedincisinin yaşı, döllenmeden itibaren **kırk bir gündür**; ceninin boyu 11–14 milimetredir. Tam bu evrede:

- **Kulak**: kulak kepçesinin altı tomurcuğu belirginleşir ve dış kulağın şeklini alır.
- **Göz**: retina pigmenti açıkça görünür, retina yanğı kapanır ve mercek lifleri oluşur.
- **Kemik**: omur gövdelerinde, kol ve ön kol kemiklerinde kırıldaklaşma başlar. Bütün bedende kemikleşen ilk kemik olan köprücük kemiğinin kemikleşme merkezi de aynı **altıncı haftada** belirir.

Britannica, bu dönemi anlatırken dördüncü haftada ceninin bir memeli olarak tanınabilir hâle geldiğini söyler, ardından şunu ekler: **"İkinci ayın son haftalarında gelişim değişiklikleri, primatları ayırt eden hâlden insan olduğu anlaşılan bir hâle ilerler."** İkinci ayın son haftaları ise kırk ikinci günde başlar.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Buradaki incelik **tuhaf sayıdadır**. Bunu söyleyen, kulağa hoş gelen bir rakam isteseydi kırk derdi — Arapların her konuda dilinden düşürmediği sayı **ve o çağın tıbbında hazır duran sayının ta kendisi**: Aristoteles'ten itibaren kırk gün; ondan sonra da bin yıl boyunca tıpta ve hukukta. Mesele bir aktarma yahut çağına uyma olsaydı, kırk olarak gelirdi. Oysa o **kırk iki** dedi; ancak kastedildiği için söylenen, ezberlenip nakledilen bir sözde rastgele seçilmeyecek bir sayı. Üstelik Aristoteles erkekle dişi ayırdı ve yanıldı; hadis ayırmadı ve isabet etti. Sonra bu güne neyin bağlandığına bakınız: **şekil verilmesi**. Hayat değil, hareket değil, kalp atışı değil — şekil. Embriyolojinin bu eşiğe koyduğu da tam olarak budur: ondan önce insan embriyosunun şekli diğer omurgalılarından ayırt edilemez, ondan sonra hatlar belirir. Sonra sıralamaya bakınız: **kulağını ve gözünü** — önce işitme. Kur'an'ın bu ikisini andığı her yerde koruduğu sıralamanın aynısı. Aynı hafta içinde hadisın saydığı üç şey bir araya gelir: kulak şekillenir, retina pigmentini alır ve ilk kemik merkezini kurar. **Üç ayrı sistem, eşiğini birlikte aşar.**

Bir sınırdadır durunuz: meleğin yaptığı iş gayba aittir, mikroskopla ölçülmez ve burada onun üzerine bir şey bina etmiyoruz. Ölçülen şey **vakittir**: sayılı, belirli bir gece; görülemeyen bir bedende, mikroskop yapılmadan bin yıl önce söylendi... ve tuttu. **Peki bunu ona kim bildirdi?**

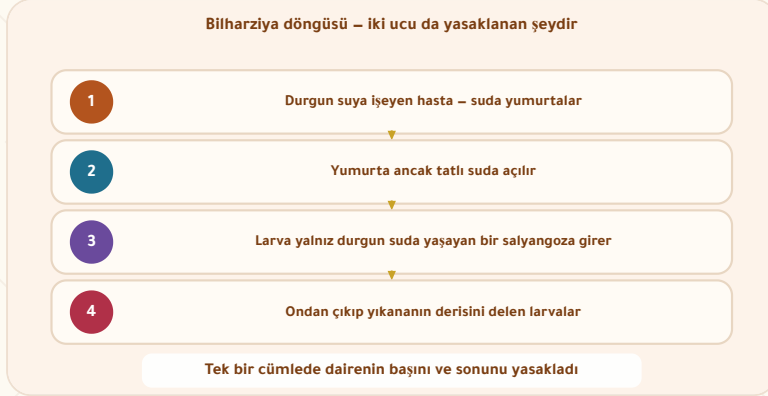
Kaynaklar Aristotle — *History of Animals*, VII · O'Rahilly & Müller — Carnegie stage 17 · Britannica — "Prenatal development"

Hiçbiriniz Durgun Suya İdrarını Yapmasın

Hiçbiriniz akmayan durgun suya idrarını yapmasın, sonra da onda yıkanmasın.

Buhârî ve Müslim rivayet etti — müttefekun aleyh

Yasak yalnızca pislik yüzünden olsaydı anlamsız kalacak bir kayıt: “akmayan durgun su”

Sade sözlerle

Peygamber ﷺ **iki şeyi birden** yasakladı: kişinin akmayan durgun suya idrarını yapmasını ve ardından o suda yıkanmasını. Bunlar tam olarak **bilharziya** döngüsünün iki ucudur — Mısır ve Arabistan'ın en yaygın parazit solucanı: yumurtaları bedenden **idrarla** çıkar, yalnızca **durgun tatlı suda** açılır ve insan suya girdiğinde ona **derisinden** geri girer.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Kimse idrarın bir hastalık taşıdığını, suda deriden içeri girebilen bir şeyin bulunduğunu bilmiyordu. Durgun gölet hem içme hem yıkanma kaynağıydı. Solucanı gözüyle ilk gören, **Theodor Bilharz** adlı Alman hekimdir; **1851**'de Kahire'deki Kasrülâyn Hastanesi'nde. Nasıl bulaştığı ise ondan sonra **altmış dört yıl** daha bilinmedi.

Bilim bugün ne diyor?

Dünya Sağlık Örgütü'nün tarif ettiği şekliyle döngü:

1 — Hasta kişi, parazitin yumurtalarını taşıyan idrarıyla tatlı suyu kirletir.

2 — Yumurta ancak **tatlı suya** kavuşunca açılır ve yüzen bir larva salar.

3 — Larva bir **tatlı su salyangozuna** girer — bu salyangozlar yalnızca durgun veya yavaş akan suda yaşar — ve orada binlercesine çoğalır.

4 — Salyangozdan çıkan başka larvalar suda yüzer; bir insan suya girecek olursa **dakikalar içinde derisini delerler**.

Leiper ise **1915**'te kimsenin beklemediği yarıyı ispatladı: bulaşma **ağız yoluyla hiç gerçekleşmez**, deri delinerek olur.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Yasağın **tek değil, bileşik** geldiğine dikkat ediniz. Suya idrar yapmayın demedi. Durgun suda yıkanmayın da demedi. İki fiili tek cümlede “sonra” ile birleştirdi: **ona idrar yapmak, sonra onda yıkanmak**. Bu ikisi — harfi harfine — döngünün giriş ve çıkış kapılarıdır.

Sonra kayda bakınız: **“akmayan durgun su”**. Yasak sırf tiksinti yüzünden olsaydı bu kaydın hiçbir anlamı olmazdı; akan sudaki pislik de pisliktir. Ama kastedilen bugün bildiğimiz şeyse tam isabettir: **taşıyıcı salyangoz akan suda yaşamaz**.

Mesele zevk ve tiksinti olsaydı, asıl yasaklanacak şey ondan **içmek** olurdu; akla en yakın ve ilk gelen budur. Oysa yasak **yıkanmaya** düştü; kimsenin içmekten daha tehlikeli sanmayacağı şeye... ta ki Leiper 1915'te bulaşmanın **ağızdan değil deriden** olduğunu ispatlayana kadar.

Tek cümlede üç kayıt — **durgunluk, idrar ve yıkanma** — her biri, ilk solucanı ancak on iki asır sonra görülen, bulaşma yolu ise ancak on üç asır sonra bilinen bir hastalığın döngüsünde gerçek bir ekleme isabet ediyor. **Peki bu üçünü ona kim gösterdi?**

O İlaç Değildir — Hastalığın Kendisidir

O ilaç değildir; bilakis o bir hastalıktır.

Müslim rivayet etti — sahih

Zararı faydasından çoktur demedi — ilaç olmasını reddetti, hastalık olduğunu bildirdi

Sade sözlerle

Bir adam Resûlullah'a ﷺ şarabı sordu; o da yasakladı. Adam: **“Ben onu sadece ilaç olarak yapıyorum”** dedi. Peygamber ﷺ: **“O ilaç değildir; bilakis o bir hastalıktır”** buyurdu. O çağda şarap tartışmasız **bütün dünyanın ilacıydı**. Bugün Dünya Sağlık Örgütü onu **birinci grup kanserojen madde** olarak sınıflandırıyor ve **güvenli bir miktarının bulunmadığını** söylüyor.

X O zaman insanlar ne sanıyordu?

Eski tıpta şarap hafife alınan bir içki değil, **tedavinin temel direklerinden biriydi**. Tarihin en eski ilaç kitabı — Sümer'den, yaklaşık **MÖ 2100** — şarabı ilaç olarak tarif eder. Mısır'ın **Ebers** papirüsü, yaklaşık MÖ 1550, onu otlarla karıştırıp antiseptik ve ilaç taşıyıcısı yapar. **Hipokrat** onu neredeyse her hastalığın perhizine soktu ve yaraları temizleyen bir madde saydı. **Galen** bedeni arıttığını ve hıltlarını dengelediğini söyledi. Bu, tıp kitaplarında **yaklaşık yirmi beş asır** boyunca, on dokuzuncu yüzyıla kadar sürdü.

🔬 Bilim bugün ne diyor?

Dönüş 1850'den sonra deneysel tıpla başladı. **1916**'da viski ve brendi **Amerikan İlaç Kodeksi**'nden çıkarıldı. **1917**'de Amerikan Tıp Derneği, alkolün kuvvet verici veya uyarıcı olarak **“bilimsel bir değeri bulunmadığını”** ilan etti. Sonra son hüküm geldi: Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı alkolü **birinci gruba** koyuyor — kanserojenlerin en üst sınıfı; asbest, radyasyon ve tütünle birlikte. **Ocak 2023**'te Dünya Sağlık Örgütü **sağlık için güvenli bir alkol miktarının bulunmadığını** yayımladı. En az **yedi çeşit kanser** ona bağlanıyor ve her yıl yaklaşık **740 bin yeni vaka** görülüyor.

✦ Bu neden kesin bir mucizedir?

Sözün nereye düştüğüne dikkat ediniz. Adam zevk için içmeyi sormuyordu, hevesini de mazeret göstermiyordu — **“Ben onu sadece ilaç olarak yapıyorum”** dedi. Yani o gün yeryüzünde elde bulunan en güçlü delille geldi. Yasak yalnızca bir kulluk emri olsaydı cevap şöyle olurdu: ilaç için bile olsa onu içme. Oysa cevap, **onun ne olduğunu bildiren bir haber** olarak geldi: o zaten ilaç değildir — hastalığın kendisidir.

Bu cümle, o gün yeryüzündeki bütün tıp mekteplerinin icmâına aykırıdır: Yunan, Roma, Fars, Hint ve Mısır. **Tek bir mektep bile onu desteklemiyordu** — dolayısıyla alınabileceği bir kaynak da yoktu; çünkü söyleyen olmayan bir sözdür.

Sonra zaman geçti. Şarap 1916'da ilaç kodekslerinden çıktı; 2023'te güvenli miktarı olmayan, birinci grup bir kanserojen oldu. Yani tıbbın, beş kelimelik bir cümlenin söylediğine ulaşması **on üç asır** sürdü.

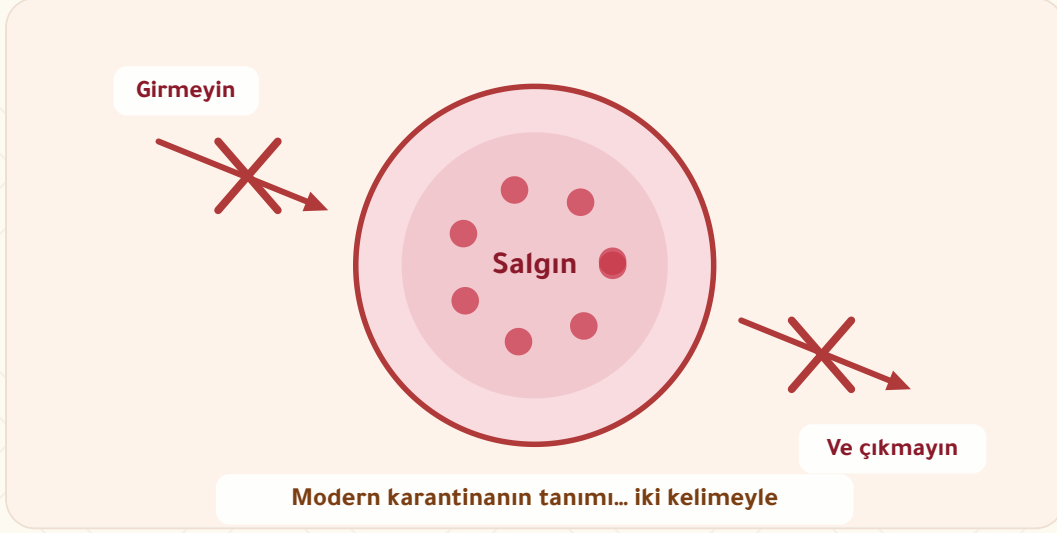
Bir de ifadedeki inceliğe bakınız: **“zararı faydasından çoktur” demedi — ihtiyatlı bir insanın söyleyeceği ve yanılmayacağı söz budur — bilakis ilaç olmasını kesin biçimde reddetti, hastalık olduğunu kesin biçimde bildirdi**. Örgütün on üç asır sonra vardığı yer de tam budur: **güvenli miktar yoktur. Peki bunu ona kim haber verdi?**

Kaynaklar: IARC Monographs 100E – alcohol, Group 1 · WHO, 4 Jan 2023 – No level of alcohol consumption is safe · U.S. Pharmacopeia – alcohol removed, 1916

Karantina... Tıptan Bin Yıl Önce

Bir yerde veba olduğunu duyarsanız oraya girmeyin; siz bir yerdeyken orada veba çıkarsa ondan kaçarak oradan çıkmayın.

Buhârî ve Müslim rivayet etti — müttefekun aleyh

Yedinci yüzyılda formüle edilmiş, dünya çapında bir halk sağlığı ilkesi

Sade sözlerle

Bir ülkede salgın çıktığında: dışarıdaysanız **oraya girmeyin**, içerideyseniz **oradan çıkmayın**. Bu, bütün dünyanın korona salgınında uyguladığı **karantinanın** tam tanımıdır.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Salgınlar bir gazap, kötü ruhlar ya da bozulmuş hava sayılırdı. Biri patlak verdiğinde doğal tepki **toplu kaçıştı** — ki yapılabilecek en kötü şey budur, çünkü bulaşı her yere taşır. Mikroplar bilinmiyordu, hastalığın temasla yayıldığı da bilinmiyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Mikrop kuramı ancak on dokuzuncu yüzyılda, Pasteur ve Koch'un elinde yerleşti. Avrupa'daki ilk düzenli karantina 1377'de Ragusa'da (Dubrovnik) uygulandı; Venedik ilk kalıcı karantina istasyonunu 1423'te kurdu — yani bu sözden yedi asır sonra. Hadiste geçen ilke ise **çift yönlü bir karantinadır**: ne giriş ne çıkış — Dünya Sağlık Örgütü'nün Uluslararası Sağlık Tüzüğü'nün öngördüğünün ve 2020'de bütün dünyada uygulananın ta kendisi.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Hadisin ikinci yarısı daha zor ve daha zekicedir. Salgın bulunan bir yere girmeyi yasaklamaya tek başına ihtiyat da götürebilir. Ama **oradan çıkmayı yasaklamak** hayatta kalma içgüdüsünün kendisine aykırıdır ve ancak şu bilinirse tutarlıdır: çıkan kişi hastalığı **hiç farkında olmadan** yanında taşıyor olabilir — yani **sessiz bulaş taşıyıcısı** fikri. Bu fikir yirminci yüzyıla kadar anlaşılmadı. Ömer bin Hattâb bunu **Amvâs vebası** sırasında fiilen uyguladı ve orduyu Şam'dan geri çevirdi; kendisine itiraz edilince şöyle dedi: "Allah'ın kaderinden yine Allah'ın kaderine kaçıyoruz."

Rumlar Yenildi — ve Onlar Galip Gelecek

Elif Lâm Mîm. Rumlar yeryüzünün en alçak yerinde yenildiler; onlar bu yenilgilerinden sonra, birkaç yıl içinde galip geleceklerdir.

Rûm suresi — 1-4. ayetler

Mekke'de inen bir haber; binlerce mil ötede süren bir savaş hakkında

Sade sözlerle

Rumlar bir savaşı öylesine ezici biçimde kaybetti ki insanlar işlerinin bittiğini sandı. Sonra bir ayet indi: **Rumlar birkaç yıl içinde galip gelecek**. Bu, yedi yıl sonra gerçekleşti.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Miladi 614'te Persler Rumları ezdi: Şam'ı ve Kudüs'ü aldılar, 618 ile 621 arasında da Mısır'ı; Kutsal Haç'ı esir götürdüler. Roma devleti tam bir çöküşün eşiğindeydi — boş hazine, dağılmış ordu, iç isyan. Yeryüzünde hiç kimse onun dönüşüne bahse girmiyordu. Mekkeli müşrikler ise ayetin yalan çıkacağı üzerine Ebû Bekir ile bahse tutuşmuşlardı — bahis o sırada henüz yasaklanmamıştı.

Bilim bugün ne diyor?

622'de Herakleios karşı sefere çıktı ve o yılın sonbaharında Şehrbaraz'ı yendi; ardından Hüsrev'in ordusunu **624'te Ganzak'ta** kırdı — bu, Bedir'in tam yılıdır; nitekim sonraki ayet şöyle der: "O gün müminler sevinecektir." **Aralık 627**'de Musul yakınlarındaki Ninova Savaşı'nda Pers ordusunu ezdi, 628'de Hüsrev'i devirdi ve Haç'ı geri getirdi. Bütün bunlar Bizans, Fars ve Süryani kaynaklarında, İslam kaynaklarından bağımsız olarak kayıtlıdır.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Bu bir hikmet sözü ya da tasvir değildir — **konusu ve süresi belirli bir gayb haberidir** ve lehine olduğu taraf için mümkün olan en kötü anda verilmiştir. Süre için kullanılan Arapça kelime üç ile dokuz yıl arasıyla sınırlıdır; yani yalanlanmaya açık, kapalı bir zaman aralığı. On yıl zafersiz geçseydi bütün davet, hasımlarının önünde çökerdi. Daha da incesi: **"yeryüzünün en alçak yerinde"** — savaş Ölü Deniz bölgesinde oldu; orası **gezegenin kara üzerindeki en alçak noktasıdır**, deniz seviyesinin 430 metre altında — ancak on dokuzuncu yüzyılda ölçülebilmüş coğrafi bir gerçek.

“Yerin En Alçak Yerinde” — Gezegenin En Alçak Karası

Elif Lâm Mîm. Rumlar yenilgiye uğradı — yerin en alçak yerinde. Ama onlar bu yenilgilerinden sonra galip geleceklerdir.

Rum suresi — 1-3. ayetler

Gezegende kelimenin her iki anlamıyla da uyduğu tek yer

♀ Sade sözlerle

Ayet sadece “Rumlar yenildi” demedi — yeri de belirledi: **“yerin en alçak yerinde”**. Arapçadaki *edna* kelimesi iki anlam taşır: **en yakın** ve **en alçak**. Savaş ise gerçekten de **yeryüzünün tamamındaki en alçak kara parçası** olan bir bölgede, Ölüdeniz çevresindeki Ürdün yarığında geçti.

⌘ O zaman insanlar ne sanıyordu?

Yedinci yüzyılda hiç kimsenin, bir yerin deniz seviyesinden yüksekliğini bilmesine imkân yoktu. Göz bunu göstermez; yarığa inen bir yolcu, Yemen’de, Umman’da ve Fars’ta gördüğü alçak vadiler gibi alçak bir vadi görür.

Deniz seviyesinden yüksekliği ölçmek, henüz doğmamış bir bilimdi: bir barometre (1643’ten önce icat edilmedi) ya da kıydan başlayıp uzanan bir nirengi ölçümü gerektirir. Üstelik kimsenin aklına, bir karanın deniz seviyesinin **altında** olabileceği ve suyun onu basmayacağı gelmemişti.

🌀 Bilim bugün ne diyor?

Mart 1837’de gezginler **Moore ve Beke**, bölgeyi suyun kaynama noktası yöntemiyle ölçmeye çalıştılar ve coğrafyacıları sarsan bir sonuç elde ettiler: burası deniz seviyesinin **altındaydı**. Ardından Teğmen **Symonds** 1841’de nirengi ölçümüyle, sonra da Amerikan **Lynch** heyeti 1848’de ölçtü.

Bugünkü rakam: Ölüdeniz’in yüzeyi yaklaşık **deniz seviyesinin 430 metre altındadır** ve burası **yeryüzünün tamamındaki en alçak açık noktadır** — hiçbir yer onunla yarışamaz. Büyük Afrika Yarığı sistemi içinde uzanan Ölüdeniz fayının bir parçasıdır.

✦ Bu neden kesin bir mucizedir?

Dikkat edin: ayetin yeri anmak gibi bir mecburiyeti hiç yoktu. Gelecek zaferle ilgili haber onsuz da tamamdır.

Dolayısıyla fazladan bir coğrafi kayıt koymak, tasdik ihtimallerini değil **yalanlanma ihtimallerini artırmaktır** — metin uyduran biri ise bunun tam tersini yapar.

Sonra şunu da görün: kelimenin ilk anlamı — “Arap Yarımadası’na en yakın yer” — tek başına doğru ve yeterlidir; metinde ikinci anlama bağlı hiçbir şey yoktur. Ama ikincisi de **doğrudur; hem de gezegende başka hiçbir yerin paylaşmadığı bir biçimde**. İki anlamın tek bir noktada buluşması, hesaba katılabilecek bir şey değildir.

Ve burada bir sınır belirtilmelidir: ilk müfessirler ayeti alçaklığa değil yakınlığa yordular, çünkü alçaklık onlarca bilinmiyordu — işte şahit de tam olarak budur: **anlam, insanların onu ölçecek bir aleti olmadan önce metnin içindeydi**. Gayb haberinin kendisi — birkaç yıl içinde gelecek zafer — bağımsız olarak kendi ayakları üzerinde durur ve bu kitabın başka bir sayfasındadır.

Yalancı, Günahkâr Perçem

Hayır! Eğer vazgeçmezse, onu perçeminden yakalayıp sürükleriz — yalancı, günahkâr bir perçemden.

Alak Suresi — 15-16. ayetler

Bu lobun işlevleri

- Karar verme
- Yalan ve doğruluk
- Yanlış davranışı frenleme
- Planlama ve girişim

Yalan niyeti beynin başka hiçbir yerinde doğmaz

Fonksiyonel görüntüleme, yalan anında alın lobunun etkinleştiğini gösteriyor

Sade sözlerle

"Perçem" (nâsiye) başın ön tarafıdır. Kur'an onu "yalancı ve günahkâr" diye niteler — yani **yalan da hata da tam bu yerden çıkar**. Sinirbilimin ortaya koyduğu şey de budur.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Başın belirli bir bölümü ile yalan gibi ahlaki bir işlev arasında kurulmuş hiçbir bağ yoktu. Filozoflar en temel meselede bile ayrışıyordu: Aristo düşünmenin merkezini beyinde değil **kalpte** görüyordu. Beyin bölgelerinin işlevlerinin belirlenmesi ise ancak on dokuzuncu yüzyılda başladı.

Bilim bugün ne diyor?

Ön alın korteksi (prefrontal korteks) — tam alnın arkasında yer alır — karar verme, planlama ve davranışı frenleme merkezidir. Fonksiyonel MR çalışmaları **kasıtlı yalanın özellikle bu bölgeyi etkinleştirdiğini** gösteriyor; çünkü yalan, gerçeği bastırmayı ve yerine bir alternatif kurmayı gerektirir. Bu bölgenin hasarı, kişinin kendi davranışını denetleme yetisini yok eder — 1848'deki meşhur Phineas Gage vakasında olduğu gibi.

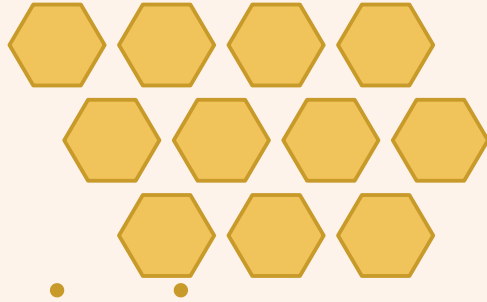
Bu neden kesin bir mucizedir?

Nispetteki inceliğe dikkat edin. Ayet "yalancı ve günahkâr bir adamın perçemi" demiyor — yani perçem sahibinin değil, **perçemin kendisini** yalancı ve günahkâr diye niteliyor; böylece fiili kişiye değil organa bağlıyor. Bu, işlevin yerinin anatomik olarak belirlenmesidir. Daha da dikkat çekici olanı şudur: ayette hedef alınan adam, sahip olduğu en şerefli şeyden tehdit ediliyordu — ve ne kalbi ne de dili anıldı; başının ön tarafı anıldı: beyindeki karar ve yalan merkezi.

İşçi Arıların Hepsî Dişidir

Rabbin bal arısına vahyetti: Dağlardan evler edin... Sonra meyvelerin hepsinden ye ve Rabbinin sana kolaylaştırdığı yollara gir.

Nahl Suresi — 68-69. ayetler

İşçi arılar istisnasız dişidir

Edin · ye · gir

Hepsi dişil kipte

Nektar toplayıp bal mumu ören her arı dişidir

🔍 Sade sözlerle

Allah'ın bu ayetlerde arıya yönelttiği emirlerin hepsi Arapçada **dişil kiple** gelmiştir: "edin, ye, gir". Bilim de şunu söylüyor: yuva ören, toplayan ve bal yapan arıların **hepsi dişidir**; aralarında tek bir erkek yoktur.

⌘ O zaman insanlar ne sanıyordu?

Eski dünyada yaygın kanaat, kovanın başındakinin **erkek bir kral** olduğuydu. Aristo bunu açıkça yazdı ve ona Kral adını verdi; Avrupalılar da asırlarca onu izleyerek King Bee dediler. Kovanın başındakinin dişî olduğu ancak 1668'de Hollandalı bilgin Jan Swammerdam tarafından ispatlandı.

🔗 Bilim bugün ne diyor?

Bir arı kolonisi üç sınıftan oluşur: tek bir **dişî kraliçe**; binlerce **dişî işçi** — bal mumunu ören, nektarı toplayan, balı yapan, nöbet tutan ve temizleyen onlardır; ve kraliçeyi dölemekten başka hiçbir işlevi olmayan, sonra ölen ya da kovulan birkaç yüz **erkek**. Erkek ne yiyecek aramaya çıkar, ne yuva örür, ne de bal yapımına en ufak şekilde karışır.

✦ Bu neden kesin bir mucizedir?

İki cins bir arada olduğunda eril kipin öne geçtiği bir dilde, art arda gelen üç fiilde dişil kipe tam olarak bağlı kalınması, dilbilgisel bir tesadüf değildir. Üstelik tahsis daha da incilir: bu üç fiil tam olarak **dişî işçinin** işleridir — yuva kurmak, meyveler üzerinde otlamak ve yolları gidip gelerek katetmek. Türün tamamı kastedilseydi eril çoğul kip gelirdi. Ve bu, o gün yeryüzünün en bilgili insanların inandığı şeyi aykırıdır.

Duyular

Her Seferinde İşitme, Görmeden Önce

Size işitmeyi, gözleri ve kalpleri verdi; umulur ki şükredersiniz.

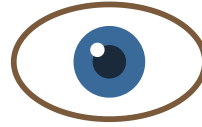
Nahl Suresi — 78. ayet

Kulak çalışıyor

24. hafta

Göz çalışıyor

28. hafta

İşitme, görmeden dört hafta önce tamamlanır

Kur'an'ın tamamında, insanın yaratılışı bağlamında görme bir kez bile işitmenin önüne geçmez

Sade sözlerle

İnsanın yaratılışı ve idrak araçlarının anılması bağlamında, Kur'an'da görme **bir kez bile** işitmenin önüne geçmemiştir. Bilim de şunu söylüyor: ceninin kulağı, gözleri çalışmadan aylar önce çalışır ve işitir.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Göz, her insanın fıtraten öne koyduğu duyudur: "Kendi gözümle gördüm", "işittim"den daha güçlüdür; görgü şahitliği de haberin üstündedir. Bütün dillerde tabii sıralama görmeyle başlar. Üstelik ceninin işitiyor olduğu hiç bilinmiyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Kulaktaki salyangoz (kohlea), yapısını yaklaşık yirminci haftada tamamlar ve cenin **yirmi dördüncü haftadan** itibaren seslere kanıtlanmış bir tepki verir. Retina ile görme yolağı ise **yirmi sekizinci haftadan** önce işlevsel hâle gelmez. Yeni doğan, doğduğu anda annesinin sesini tanır; oysa aylarca net göremez.

Bu neden kesin bir mucizedir?

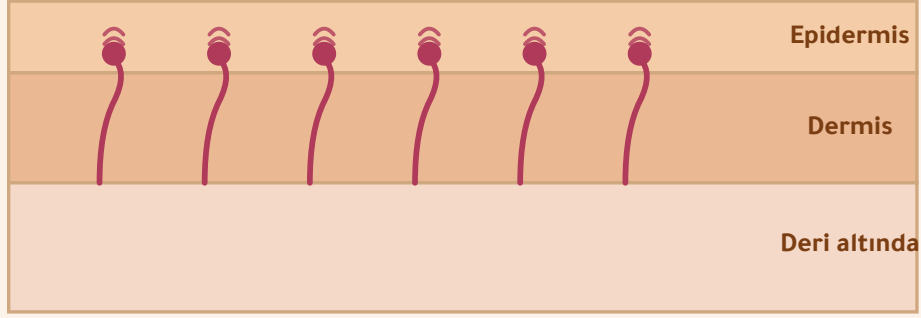
Mucizeyi meydana getiren tek bir yer değil, **tam bir istikrardır**. Sıralama tesadüf olsaydı, on üç ayrı yerde hiç değilse bir kez değişirdi. Oysa genel dil zevkine aykırı olmasına rağmen istisnasız böyle gelmiştir. Üstelik incelik daha da ileri gider: bu yerlerde "işitme" **tekil**, "gözler" ise **çoğul** gelmiştir — çünkü işitme, her yönden tek bir türde veri alan tek bir duyudur; oysa iki göz, beyinde birleştirilen iki ayrı görüntü üretir.

Acı Deride Yaşar

Derileri piştikçe, azabı tatsınlar diye onlara başka deriler vereceğiz.

Nisâ Suresi — 56. ayet

Yüzeye yakın, yoğun serbest sinir uçları

Ağrı reseptörlerinin hepsi deride – yanınca his kalmaz

Derin üçüncü derece yanık acıtmaz — çünkü ağrı reseptörleri yanıp yok olmuştur

🗨 Sade sözlerle

Ağrı reseptörleri bedene yayılmıştır, ama en yoğun bulundukları yer **deridir**; vücutta onlardan en çok barındıran organ deridir. Bu yüzden deri derinlemesine yandığında, o bölgede acı duyusu durur. Ayet ise, duyu sürsün diye deriyi değiştirir.

⌚ O zaman insanlar ne sanıyordu?

Acı, bütün bedene yayılmış genel bir his yahut kalpte ya da ruhta bir şey sanılıyordu. Onun **özelleşmiş sinir reseptörleri** olduğu da, bu reseptörlerin belirli bir yeri bulunduğu da bilinmiyordu. Ağrı reseptörleri ancak 1906'da Charles Sherrington tarafından bilimsel olarak tarif edildi.

🔬 Bilim bugün ne diyor?

Ağrı reseptörleri (nosiseptörler), **derinin katmanlarında** yoğunlaşan serbest sinir uçlarıdır. Derinin bütün kalınlığıyla harap olduğu üçüncü derece yanıklarda **hasta, yanan bölgede acı duyusunu tamamen kaybeder** — bu, hekimlerin yanık derecelerini ayırt etmek için kullandığı, kabul görmüş bir tanı işaretidir. Tedavi ise, duyunun geri gelmesi için deri grefti gerektirir.

★ Bu neden kesin bir mucizedir?

Gerekçe ayetin kendisinde veriliyor: **“azabı tatsınlar diye”**. Yani derinin değiştirilmesi cezaya yapılmış bir ekleme değil, **o cezanın duyulmaya devam etmesinin şartıdır**. Bu da iki şeyi birlikte bilmeyi gerektirir: acı duyusunun yerinin her şeyden önce deri olduğunu ve deri pişip tamamen yandığında **duyunun ortadan kalktığını**. Ayet acıyı sadece tarif etmiyor; onun üzerine, ancak bu tıbbi gerçek doğruysa geçerli olan mantıklı bir hüküm kuruyor.

Fışkı ile Kan Arasından Halis Süt

Şüphesiz sizin için hayvanlarda bir ibret vardır: Size onların karınlarındakinden, fışkı ile kan arasından, içenlerin boğazından kolayca geçen halis bir süt içiriyoruz.

Nahl Suresi — 66. ayet

Süt, memede, kanın bağırsaktan taşıdığı maddelerden üretilir

Sade sözlerle

İçtiğiniz o bembeyaz, saf süt, ineğin bedeninde, bağırsaktaki sindirilmiş yiyecek ile damarlarda akan kanın **arasındaki** bir yerde üretilir. Buna rağmen ikisinden de hiçbir renk taşımadan **halis** olarak çıkar.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Sütün nasıl oluştuğu hiç bilinmiyordu. Sanılan şuydu: süt, tulumda su birikir gibi memede birikir. Onu sindirilmiş yiyecek ve kanla birlikte ilişkilendirmek, yerini de **ikisinin arası** diye belirlemek ise kimsenin bilgisi dâhilinde değildi.

Bilim bugün ne diyor?

Gıda bağırsakta sindirilir, sonra bileşenleri kana emilir. Kan onları memedeki süt bezine taşır; epitel hücreleri kandan ihtiyaç duydukları şekeri, amino asitleri, yağları ve tuzları alır, sonra **sütü yeni baştan sentezler** ve salgılar. Dolayısıyla süt ne süzölmüş kandır ne de çözölmüş yiyecek; üretim yeri sindirim sistemi ile dolaşım arasında bulunan, imal edilmiş bir maddedir.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Mucizenin bulunduğu yer "**arasından**" edatıdır. Ayet "fışkıdan ve kandan" demedi — demiş olsaydı süt, ikisinden çıkarılmış ve onlara karışmış olurdu; "fışkı ve kandan sonra" da demedi. "İkisinin arasından" dedi — yani üretim yeri **zincirde ikisinin arasına düşer**: sindirimden ve kanın taşınmasından sonra, sütün çıkışından önce. Sonra da ürünü "**halis**" diye niteledi — yani geldiği şeyin izinden tamamen arınmış. Bu, ancak kan dolaşımının 1628'de keşfedilmesinden sonra anlaşılabilen fizyolojik bir yolun tarifidir.

Sebebini Bilmeden Ellerinizi Yıkayın

Biriniz uykusundan uyandığında, elini üç kez yıkamadan kaba daldırmayın; çünkü elinin geceyi nerede geçirdiğini bilemez.

Buhârî ve Müslim rivayet etti — müttefekun aleyh

“Zira eli nerede gecelemiş bilmez” – görünmeyene dayanan bir gerekçe

Abdest beş kez

Günde

El yıkamak

Uyanınca

Misvak

Her namazda

Ağız çalkalamak

ve burun ile yüz

El yıkamak tıptaki en önemli tek koruyucu önlemdir

Dünya Sağlık Örgütü

Her Müslümana günde beş kez farz kılınmış bir günlük temizlik düzeni

Sade sözlerle

Peygamber ﷺ uyanınca yemeğe dokunmadan önce elleri yıkamayı emretti ve bunu şaşırtıcı bir gerekçeye bağladı: **“Elinin geceyi nerede geçirdiğini bilemez”** — yani ortada **gözle görülmeyen** muhtemel bir kirlilik vardır.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Mikroplar hiçbir şekilde bilinmiyordu. Temizlik bir **görüntü ve koku** meselesiydi: el gözle temiz görünüyorsa temizdi. Dokunmayla geçen gizli bir bulaş diye bir kavram yoktu. Hatta Avrupa’da hekimler on dokuzuncu yüzyıla kadar ölü teşrihinden kadın doğuma ellerini yıkamadan geçiyorlardı.

Bilim bugün ne diyor?

El yıkamak bugün, Dünya Sağlık Örgütü’nün kabulüyle **bütün tıptaki en önemli tek koruyucu işlemdir** ve tek başına her yıl milyonlarca enfeksiyonu önler. Bu, 1847’de Macar hekim **Semmelweis** tarafından keşfedildi; hekimlerin ellerini yıkamasının lohusa ölümlerini yüzde 18’den yüzde 2’ye düşürdüğünü fark etti — **meslektaşları onunla alay etti, işinden atıldı ve bir akıl hastanesinde öldü**. Müslüman ise günde beş kez ellerini, yüzünü, ağzını, burnunu, kollarını ve ayaklarını yıkar.

Bu neden kesin bir mucizedir?

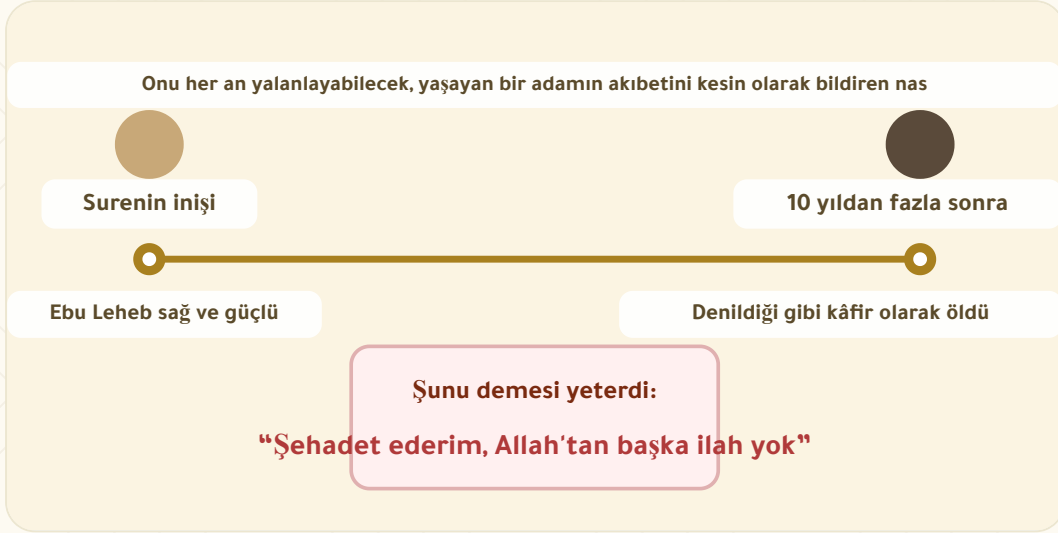
Delaletin yeri emirde değil, **gerekçededir**. Temizlik emri için zevk ya da âdet denebilir. Ama **“Elinin geceyi nerede geçirdiğini bilemez”** sözü, onu **bilinmeyen ve görünmeyen** bir şeyle gerekçelendirir — yani el temiz görünse bile tehlike yerinde durur. Bütün koruyucu hekimliğin üzerine kurulduğu gizli bulaş kavramının özü tam budur. Buna düzenin geri kalanını da ekleyin: her namazda misvak, abdestte ağza ve buruna su almak, kapların üzerini örtme emri, içeceğin içine solumanın yasaklanması, durgun suya küçük abdest bozmanın yasaklanması ve gusül farzı. Mikrop kuramından on iki asır önce formüle edilmiş, bütünlüklü bir sağlık sistemi.

Ebu Leheb'in Elleri Kurusun — On Yıllık Meydan Okuma

Ebu Leheb'in iki eli kurusun, kurudu da. Ne malı ne de kazandığı ona fayda verdi. O, alev alev yanan bir ateşe girecektir.

Mesed suresi — 1-3. ayetler

Yazılabilecek en tehlikeli metin: henüz ölmemiş bir adam hakkında kesin hüküm

Sade sözlerle

Peygamber'in ﷺ amcası Ebu Leheb'in **ateşe gireceğini** bildiren bir sure indi. Yani o asla iman etmeyecekti. Oysa bundan sonra on yıldan fazla yaşadı ve yalandan da olsa kelime-i şehadeti söylemesi bütün Kur'an'ı çürütmeye yeterdi — ama bunu hiç yapmadı.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Ebu Leheb, davetin en azılı ve ona zarar vermeye en muktedir düşmanlarındandı; Peygamber'in ﷺ amcası ve Kureyş'in ileri gelenlerindendi. Hiç kimse bir adamın ilerideki günlerde ne olacağını bilemezdi — nice şiddetli düşman, uzun bir düşmanlığın ardından Müslüman oldu: Ömer bin Hattab, Halid bin Velid ve İkrime bin Ebu Cehil gibi.

Bilim bugün ne diyor?

Ebu Leheb, Bedir Savaşı'ndan birkaç gün sonra — surenin inişinden on yıldan fazla bir süre sonra — **küfrü üzere** öldü; ailesinin bile yanına yaklaşmaktan kaçındığı bir hastalıkla. Bu, bütün siyer ve tarih kitaplarında ittifakla kabul edilir; İslam'ın muhalifleri dahi buna itiraz etmemiştir.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Bu, kimsenin etkileyemeyeceği uzak bir olay hakkında verilmiş bir gayb haberi değildir — **onu kendi kulaklarıyla işiten, yaşayan bir adamın tercihi** hakkındadır; üstelik bu daveti yıkmaya herkesten daha istekli olan adamın. Tek bir cümleyi söylemek için on yıldan fazla vakti vardı — numara yaparak bile olsa — ve metin çöker, davet aynı gün sona ererdi. **Bu meydan okumayı on yıldan fazla açık bırakmak ve sonra tam da söylendiği gibi kapanması, hiçbir insanın göze alacağı bir risk değildir.** Üstelik sure aynı hükmü karısı hakkında da verdi; o da küfrü üzere öldü. İki de iki, birlikte isabet etti — hem de yalanlamak için on yıldan fazla fırsat verildikten sonra.

“Kral” Yusuf Zamanında, “Firavun” Musa Zamanında

Kral dedi ki: Onu bana getirin, onu kendime tahsis edeyim... Firavun da dedi ki: Bırakın beni, Musa'yı öldüreyim.

Yusuf suresi 54 — ve Gafir suresi 26

Kraliyet unvanındaki değişim, hiyeroglif çözülene kadar bilinmeyen bir gerçektir

Sade sözlerle

Kur'an, Yusuf zamanındaki Mısır hükümdarını **“kral”**, Musa zamanındaki hükümdarı ise **“firavun”** diye adlandırır — ve ikisini asla karıştırmaz. Mısırbilim, bunun tamamen doğru olduğunu söylüyor.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Arap Yarımadası'nda Mısır hükümdarlarının unvanları ya da bunların ne zaman değiştiği bilinmiyordu. Bütün bölgede yaygın alışkanlık, her Mısır hükümdarına ayırım gözetmeksizin **“firavun”** demekti. Dahası, **Tevrat'ın kendisi Yusuf'un hükümdarına “firavun” der** — hem de Yaratılış kitabında defalarca.

Bilim bugün ne diyor?

“Firavun” kelimesi Mısır dilindeki **per-aa** sözcüğünden gelir ve “Büyük Ev” demektir — yani hükümdarın şahsı değil, sarayın kendisi. Eski Krallık ve Orta Krallık boyunca da bu anlamda kaldı.

Hükümdarın kendisi için bir unvan olarak kullanılması ancak Yeni Krallık'la, aşağı yukarı III. Tutmosis döneminde (MÖ 15. yüzyıl) başladı ve sonra yaygınlaştı. Yusuf'un dönemi bundan öncedir, Musa'nın dönemi ise sonra. Bu, modern Mısırbilim kaynaklarında kesinleşmiş bir bilgidir.

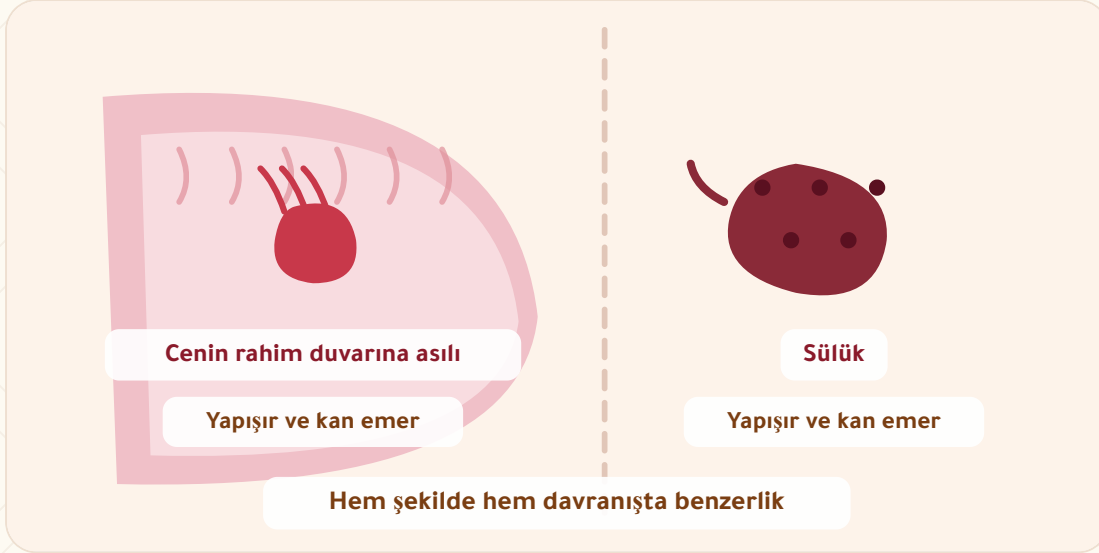
Bu neden kesin bir mucizedir?

Tutarlılık, delilin kendisidir. Bu bir tesadüf olsaydı, yaklaşık otuz yerde iki unvan hiç değilse bir kez birbirine karışırdı. Oysa Kur'an ayırımı eksiksiz biçimde korur. Bundan da güçlüsü: **o dönemde Ehl-i Kitap arasında dolaşan Tevrat metnine aykırı düşer** — ki kendisinin ondan aktardığı iddia edilen tek kaynak odur. Aktaran bir insan olsaydı, hatayı da beraberinde taşırdı. Üstelik bu düzeltmenin doğruluğu, ancak bin yıldan fazla bir süre sonra hiyeroglif çözüldüğünde anlaşıldı.

Alaka: Asılı Duran, Kan Emen Bir Şey

İnsanı bir alaktan yarattı.

Alak Suresi — 2. ayet

Cenin üçüncü haftasında: şekli de işlevi de sülüğün şekli ve işlevidir

Sade sözlerle

Arapçadaki “alak” kelimesinin üç anlamı vardır: **asılı duran** şey, kan emen **sülük** ve **pıhtılaşmış kan**. Cenin bu aşamada üç anlamı birden taşır.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Hiç kimse üçüncü haftasındaki bir cenini görmemişti. Boyu iki milimetreden azdır ve mikroskopsuz görülmez. Aristo ile Galen şöyle dediler: cenin rahme, bitki kökleri gibi damarlarla bağlanır ve annenin kanıyla beslenir. Ama nasıl başladığı bilinmiyordu: **rahmin iç zarına gömülür ve orada asılı kalır**.

Bilim bugün ne diyor?

Altıncı günde blastokist rahmin iç zarına yerleşir ve ona **asılı** hâle gelir. Sonra hücreleri annenin kan damarlarını aşındırır, kan da çevresindeki boşlukları doldurur — yani **kelimenin tam anlamıyla kan emer**. Üçüncü haftadaki ceninin mikroskop görüntüleri, kavise ve yanlardaki bölümlenmeye varıncaya kadar sülüğe tıpatıp uyan bir şekil gösterir.

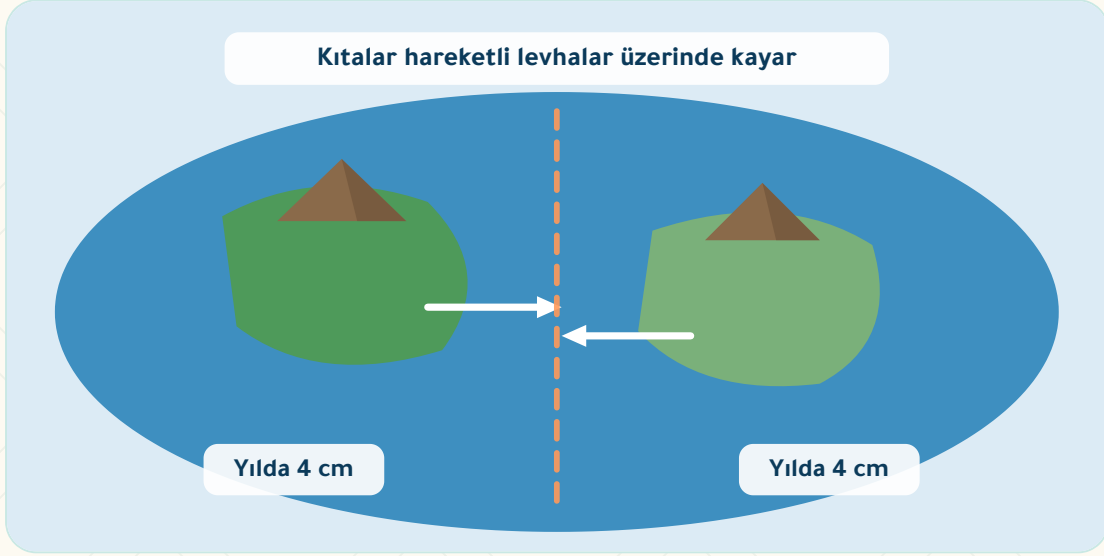
Bu neden kesin bir mucizedir?

Mucize, üç anlamın tek bir lafızda toplanmasıdır. Sadece asılılık kastedilseydi “muallaka” denirdi; sadece kan kastedilseydi “dem” denirdi. Ama “alaka” aynı anda şunları tarif eder: **yeri** (duvara asılı), **beslenmesi** (kan emer), **şekli** (sülük gibi) ve **maddesi** (pıhtılaşmış kanla kuşatılmış). Mikroskobun icadından bin yıl önce ümmi bir adama indirilen tek bir kelimede, mikroskobik dört gerçek.

Dağlar Yürür, Siz Onları Sabit Sanırsınız

Dağları görürsün, onları hareketsiz sanırsın; oysa onlar bulutların geçtiği gibi geçip gider.

Neml suresi — 88. ayet

Kıtaların tamamı çok yavaş ilerler, üzerindeki her şey de onlarla gider

Sade sözlerle

Dağlar size duruyormuş gibi görünür. Oysa gerçekte **yürürler** — gözünüzün göremeyeceği kadar yavaş; tıpkı bir buluta bir an bakmakla onun hareket ettiğini göremediğiniz gibi.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Dağlar bütün insanlar için mutlak sabitliğin simgesiydi. "Dağ gibi sağlam" her dilde bir deyimdir. Yerin kendisinin ayaklarının altından kaydığını kimse iddia etmedi.

Bilim bugün ne diyor?

Yirminci yüzyılın 1960'larından beri yerleşmiş olan **levha tektoniği** kuramı: yer kabuğu, yüzüp kayan dev levhalara bölünmüştür ve kıtaları, dağları yılda birkaç santimetre hızla beraberinde taşır. Bu hareket bugün uydularla ölçülüyor.

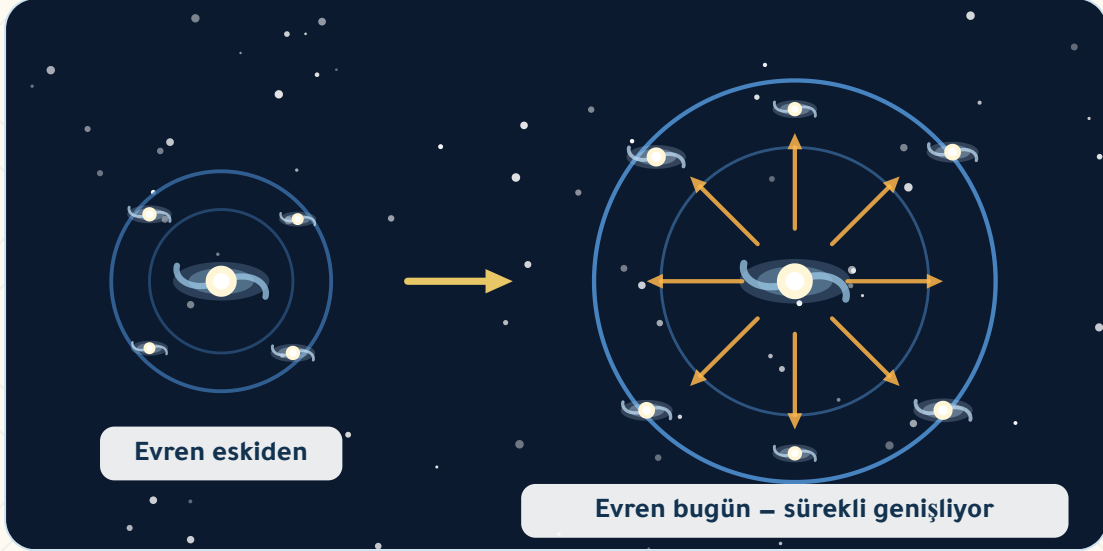
Bu neden kesin bir mucizedir?

Benzetmenin kendisi delildir: "onları hareketsiz sanırsın" — yani durağanlıkları apaçık **bir göz yanıltmasıdır**. Sonra "bulutların geçtiği gibi geçer" — bulut ise **yatay, yavaş ve toplu** hareket eder; düşmez, sıçramaz. Böylece âyet gerçek bir hareketi tasvir etmiş, üstelik neden görülmediğini de açıklamıştır. Daha incesi: dağlar tek başlarına geçmez, **çevrelerindeki her şeyle birlikte** geçer — tıpkı bulut gibi.

Evren Her An Genişliyor

Göğü kendi ellerimizle biz kurduk; şüphesiz biz onu genişletmekteyiz.

Zâriyât suresi — 47. ayet

Şişen balondaki noktalar gibi birbirinden uzaklaşan galaksiler

Sade sözlerle

Üzerine küçük noktalar çizdiğiniz bir balonu şişirdiğinizi düşünün. Her nokta komşusundan uzaklaşır. Evren tam olarak bunu yapıyor: gök, ömrünün her saniyesinde **büyüyor ve genişliyor**.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

İnsanlar — hatta büyük filozoflar ve bilim adamları — evrenin **durağan ve sabit** olduğuna, ne büyüyen ne küçülen tek bir boyda kaldığına inanıyordu. Bu inanış yirminci yüzyıla dek sürdü; Einstein bile evreni yerinde durmaya zorlamak için denklemlerine yapay bir sabit ekledi.

Bilim bugün ne diyor?

1929'da Edwin Hubble, uzak galaksilerin ışığının **kırmızıya kaydığını** gözledi; bu, onların bizden kaçtığı anlamına geliyordu — ve ne kadar uzaksalar o kadar hızlı kaçıyorlardı. Evren genişliyor. 1998'de genişlemenin **hızlandığı** keşfedildi; bunu keşfedenler 2011'de Nobel Ödülü aldı.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Ayette kullanılan kelime “mûsiûn”dur: geçmiş zamanlı bir “genişlettik” değil, **sürekli ve kesintisiz** bir fiili gösteren ism-i fail. Yani genişletme şu anda sürüyor. Arabistan çölünde, ne teleskobu ne spektrometresi olan ümmî bir adam bütün insanlığın ittifakına aykırı bir cümle söylüyor; sonra tarihin en büyük astronomi keşfi gelip onu harfi harfine doğruluyor. Bu ne tesadüfle ne de zekâyla açıklanır.

Kaynaklar [Hubble \(1929\), PNAS 15](#) · [Riess et al. \(1998\) – accelerating expansion](#) · [Nobel Prize in Physics 2011](#)

Güneş Bir Kandil — Ay Bir Nûr

Gökte burçlar var eden, orada bir kandil ve aydınlatıcı bir ay yaratan Allah'ın şanı yücedir.

Furkan suresi — 61. ayet

Sözdeki ince bir ayırım, yüzyıllarca bilinmeyen fiziki bir ayımla birebir örtüşüyor

Sade sözlerle

Güneş kendiliğinden ışık verir, çünkü yanar. Ay'ın ise hiç ışığı yoktur — o, güneşin ışığını bize yansıtan karanlık bir kayadır. Kur'an güneşi hep **sirâc** (kandil), **vehhâc** (alev alev yanan) ve **ziyâ** diye anar; ayı ise hep **nûr** ve **münîr** diye anar — ve kitabın tamamında bu iki niteleme bir kez bile yer değiştirmeyiz.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Işık kaynağı ile onu yansıtan arasındaki fark bilinmiyordu. Aksine milletler, güneşe ve aya iki ışıklı tanrı diye birlikte taparlardı; efsaneler ikisini eşit tutarak "iki ışık" ve "göğün iki gözü" diye adlandırdı. Çıplak göz de ikisini ayırmaz: her ikisi de gökte parlak birer disk; üstelik ay bakışa daha yumuşak geldiği için ikisinden daha saf ışık gibi görünür. Anaksagoras, milâttan dört yüzyıl önce ayın, güneşin ışığını yansıtan topraksı bir cisim olduğunu söylemişti — ama bu, Yunan çevrelerinde nazarî bir görüş olarak kaldı; Arap yarımadasına ulaşmadı ve teleskoptan önce gözlemlerle doğrulanmadı.

Bilim bugün ne diyor?

Güneş bir termonükleer reaktördür: çekirdeğinde **on beş milyon derecede** hidrojeni helyuma çevirir, ışığı ve ısıyı böyle üretir. Ay ise kendiliğinden hiç görünür ışık yaymayan soğuk, kayaç bir cisimdir; ondan gördüğümüz her şey geri yansıyan güneş ışığıdır. **Albedosu yaklaşık 0,12**'dir — üzerine düşenin ancak %12 kadarını yansıtır, gerisini yutar; yüzeyi gerçekte asfalt kadar koyudur. Evreleri de bundandır: biz onun yalnızca aydınlanan kısmını görürüz.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Arapça iki kelimeyi birbirinden ayırır: **sirâc** ateşini kendi içinde taşıyandır; **nûr** ise yanmadan aydınlatandır. Müfessirler bu farkı teleskoptan yüzyıllar önce açıkça belirtmişlerdir.

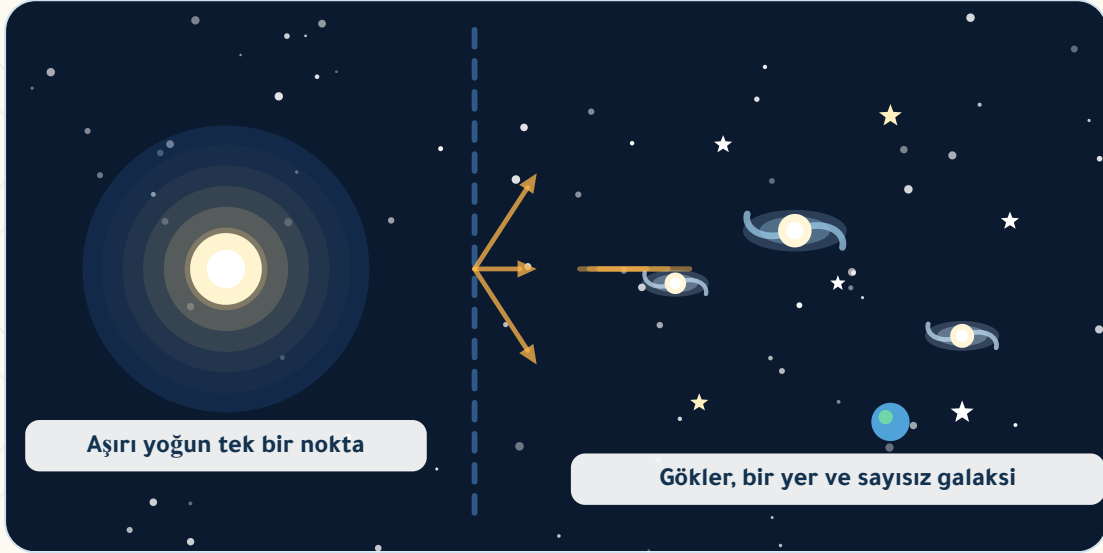
Delil, rastlantı olabilecek tek bir âyette değil, **kitabın tamamındaki tutarlılıktadır**: Nebe suresinde güneş için "alev alev yanan bir kandil"; Nuh suresinde "ayı onların içinde bir nûr, güneşi de bir kandil kıldı"; Yunus suresinde "güneşi bir ziyâ, ayı bir nûr"; Furkan suresinde "bir kandil ve aydınlatıcı bir ay". Dört yer, ve dağılım bir kez olsun şaşmaz.

Rastlantı olsaydı, olaylara göre parça parça inen yirmi üç yıllık vahiyde bu iki niteleme hiç değilse bir kez yer değiştirirdi. **Rastlantı bu kadar disiplinli olmaz** — üstelik konuşanın, hangisinin yandığını hangisinin yansıttığını bilmesine yarayacak tek bir vasıtası yoktu.

Tek Bir Şeydiler — Sonra Ayrıldılar

İnkâr edenler, göklerle yer bitişik bir hâlde iken bizim onları birbirinden ayırdığımızı görmediler mi?

Enbiyâ suresi — 30. ayet

Tek bir kaynaşmış kütlede, galaksilerle dolu genişleyen bir evrene

Sade sözlerle

Kur'an diyor ki: gök ile yer başlangıçta tek bir şey hâlinde **birbirine yapışık**; sonra Allah onları yarıp ayırdı. Tıpkı açılan tek bir küçük tohumdan koca bir ağacın çıkması gibi.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

"Evrenin bir başlangıcı" fikri esasen hiç yoktu. İnaniş, evrenin **ezeli, başlangıçsız** olduğuydu. Bir köken tasavvur edenler ise bunu tek bir cismin maddî olarak ayrılması diye değil, savaşıtan tanrı efsaneleri diye tasavvur etti.

Bilim bugün ne diyor?

Bugün dünya çapında standart model olan Büyük Patlama kuramı: bütün evren **yoğunluğu ve sıcaklığı aşırı, tek ve kaynaşmış bir hâl** olarak başladı — uzayın bir köşesinde patlayan bir top değil — sonra uzayın kendisi her yerde birden genişleyerek yarıldı. Üç delile dayanır: galaksilerin birbirinden uzaklaşması; 1965'te keşfedilen ve o başlangıcın artık ısısı olan **kozmik arka plan ışınması**; ve evrendeki hidrojen ile helyum oranları.

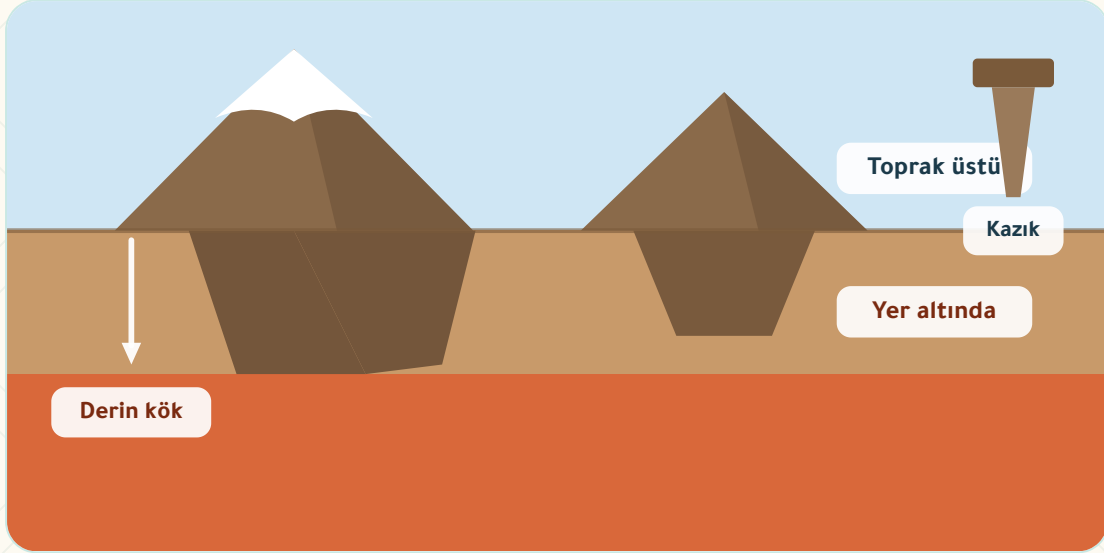
Bu neden kesin bir mucizedir?

Arapçada "ratk" birbirine kaynaşmış, ağzı kapalı şey demektir; "fatk" ise onu yarıp ayırmaktır. Bu, tevile yer bırakmayan kesin bir tasvirdir. Daha da önemlisi, ayet bunu inkâr edenlere **bir meydan okuma delili** olarak sunar — "görmediler mi?" — yani bir gün görüleceğine bahse girer. Ve görüldü: on üç asır sonra; keşfi yapan iki kişi 1978'de Nobel Ödülü aldı.

Dağlar, Yere Çakılmış Kazıklardır

Biz yeryüzünü bir döşek, dağları da birer kazık yapmadık mı?

Nebe suresi — 6-7. ayetler

Dağ da kazık gibidir: görünen azdır, yere gömülü olan kat kat fazladır

Sade sözlerle

Çadırı sabitlediğiniz kazığın görünen kısmı küçük, yere gömülen kısmı büyüktür. Dağlar da tam olarak böyledir: **yerin altında derin kökleri** vardır, üstte gördüğünüzün kat kat fazlası.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Dağ, insanların gözünde yeryüzünün yüzeyi **üzerine** konmuş bir kaya kütesiydi; masanın üstündeki taş gibi. Altında bir uzantı bulunduğunu bilmenin hiçbir yolu yoktu; kazı işi sığ kuyuları geçmiyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Jeoloji bunlara **dağ kökleri** der: her dağ, yer kabuğunun içine genellikle görünen yüksekliğinin beş katı kadar bir derinliğe batar. **Dağı taşıyan ve ağırlığını dengeleyen** bu köklerdir; böylece kabuk, kalınlığının ve yoğunluğunun belirlediği bir yükseklikte manto üzerinde yüzer — izostazi diye bilinen ilke budur.

Bu neden kesin bir mucizedir?

“Kazık” kelimesi ne büyüklükte ne de sivri şekilde bir benzetmedir. Arapçada kazık, işleviyle tanımlanan bir nesnedir: **üstündekini sabitlemek için çoğu gömülü olan bir cisim**. Âyet böylece dağlara, o gün bilinmeyen iki özellik veriyor: yüzeyin altındaki uzantı ve sabitleme. Bir de öncesine dikkat edin: yer bir “döşek”, yani hareket edebilecek bir yaygı — kazıklar da onu sabitlemek için geliyor.

Buluşan ama Karışmayan İki Deniz

İki denizi kavuşur hâlde salıverdi; aralarında bir berzah vardır, birbirine tecavüz etmezler.

Rahmân suresi — 19-20. ayetler

Tuzluluğu ve sıcaklığı farklı iki su; aralarında gözün görmediği, cihazların okuduğu bir engel

Sade sözlerle

İki farklı deniz buluştuğunda, beklediğiniz gibi hemen karışmazlar. Aralarında, birinin suyunu diğerinkinden ayıran bir **engel** kalır; böylece her deniz kendi rengini, tuzluluğunu ve sıcaklığını korur.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Her insan için apaçık olan şuydu: su suya kavuşunca hemen karışır — iki bardak suyun karıştığı gibi. Su ile su arasında bir "duvar" bulunabileceği tasavvur edilmezdi.

Bilim bugün ne diyor?

Okyanus bilimi, cephe ve haloklin denen **gerçek su engellerinin** varlığını ortaya koyar: tuzluluk, yoğunluk ve sıcaklık farkı, **yoğunlukta dik bir geçiş gösteren** dar bir geçiş bölgesi oluşturur; ağır olan hafifin altına kayar ve ikisi ancak bir çalkantı ağır suyu yerçekimine karşı kaldırdığında karışır. Bu, Cebelitarık Boğazı'nda ölçülmüştür: daha tuzlu ve ağır Akdeniz suyu, yaklaşık yüz yirmi metre derinlikte Atlantik'in **altından** sıyrılıp çıkar, sonra dibe iner. Gözün görmediği, cihazların okuduğu bir engel.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Âyet karışmamayı söylemekle yetinmedi; sebebini de adlandırdı: "**berzah**" — Arapçada iki şeyin arasında duran ayırıcı engel. Sonra etkisini anlattı: "birbirine tecavüz etmezler", yani biri diğerinin sınırını aşmaz. Bu, ancak yirminci yüzyılda tuzluluk ve yoğunluk cihazlarla ölçüldüğünde keşfedilen bir olgunun tasviridir. Başka bir âyette tasvir daha da inceldi: "İkisinin arasına bir berzah ve **aşılmaz bir engel** koydu".

Tatlı ve Susuzluk Giderici... Tuzlu ve Acı

*İki denizi salıveren O'dur: biri tatlı ve susuzluk giderici, öteki tuzlu ve acı.
İkisinin arasına bir engel, aşılmaz bir sınır koymuştur.*

Furkan suresi — 53. ayet

Nehir ağzlarında tatlı su, tuzlu suyun üstünde belirgin bir sınırla yüzer

Sade sözlerle

Tatlı bir nehir tuzlu denize döküldüğünde iki su hemen karışmaz. Aralarında uyduların açıkça gördüğü bir **engel** kalır ve bu engel onlarca kilometre boyunca uzanır.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Herkes için su sudur ve suyla karışması apaçıktır. Tatlı suyun tuzlu sudan **daha az yoğun** olduğu, yalnızca bu farkın bile ikisini katmanlara ayırdığı ve tatlı suyun üstte, ancak çok yavaş karışan bir tabaka hâlinde yüzdüğü bilinmiyordu. Aralarındakinin "asılmaz bir sınır" diye nitelenmesi ise sıradan gözlemde karşılığı olmayan tuhaf bir belirlemedir.

Bilim bugün ne diyor?

Amazon, Kongo ve Mississippi gibi büyük nehirlerin ağzlarında tatlı su, **rengini ve yoğunluğunu koruyarak** denizin içine onlarca kilometre uzanır; ayırım çizgisi uzaydan görülür. Sebebi yoğunluk, tuzluluk ve sıcaklık farkıdır; böylece karışmayı ileri derecede yavaşlatan, **haloklin** denen dar bir geçiş bölgesi oluşur. Astronotlar bu olayı defalarca görüntülemiştir.

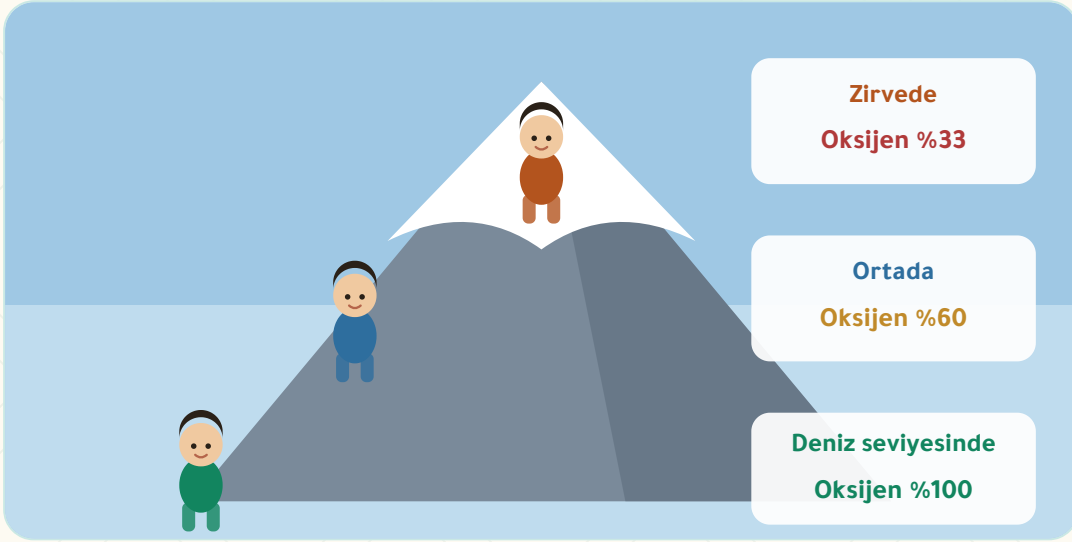
Bu neden kesin bir mucizedir?

Bu ayet ile Rahmân suresindeki ayet arasındaki fark, ancak bilen fark edeceği kadar incedir. Orada söz, özellikleri farklı iki tuzlu denize dairdir ve aralarındaki ayırıcı tek bir kelimeyle geçer: berzah. Burada ise — buluşma **tatlı ile tuzlu** arasında olduğu için — ikinci bir niteleme eklenir: "**asılmaz bir sınır**", yani pekiştirilmiş, şiddetli bir engelleme. Fiziksel sebep açıktır: tatlı su ile tuzlu su arasındaki yoğunluk farkı, iki tuzlu su arasındakinden **çok daha büyüktür**; dolayısıyla ayrılma daha keskin ve daha güçlüdür. Sözün şiddetlenmesi, olgunun şiddetlenmesine tam olarak denk düşmüştür.

Ne Kadar Yükselirseniz Göğsünüz O Kadar Daralır

Kimi de saptırmak dilerse, göğsü tırmanıyormuşçasına onun göğsünü dar ve sıkıntılı kılar.

En'âm suresi — 125. ayet

Yükseldikçe oksijen azalır; nefes daralır, sıkıntı artar

Sade sözlerle

Çok yüksek bir dağa tırmansanız göğsünüzün daraldığını, nefes almanın zorlaştığını hissedersiniz. Ne kadar yükselirseniz göğsünüz o kadar daralır. Kur'an bunu, yüz çevirenin göğsündeki darlığa **benzetme** olarak getirir.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

O çevrede bir insanın ulaşabildiği en yüksek nokta mütevazı bir dağ zirvesiydi ve yükseklik ile nefes darlığı arasında **kademeli** bir bağ kuran yoktu. Dahası havanın bir ağırlığı ya da basıncı olduğu bile bilinmiyordu; Torricelli hava basıncını ancak 1643'te ölçtü.

Bilim bugün ne diyor?

Yükseldikçe hava basıncı düşer ve kana ulaşan oksijen azalır. 3.500 metrede deniz seviyesindeki değerinin yaklaşık %60'ı, Everest zirvesinde ise yaklaşık %33'ü kadardır. Sonuç nefes darlığı, göğüste sıkışma ve baş ağrısıdır — buna **yükseklik hastalığı** denir. Uçaklara yapay basınç sistemleri bu yüzden konur.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Tek bir ifadede üç incelik. Birincisi: yükselme ile göğüs darlığı arasında bağ kurulması. İkincisi: "harec" kelimesi darlığın üstüne darlığı, yani şiddette bir kademelenmeyi bildirir. Üçüncüsü ve en incisi: **"yessa'adu"** kalıbı — sad ve ayn harfleri şeddeli — Arapçada yalnızca yükselmeyi değil, tırmanmanın zorluğunu ve yavaş yavaş çekilen meşakkati anlatır. Yani kalıbın kendisi, bugün fizyolojinin tarif ettiği kademelenmeyi taşır.

Aşılayıcı Rüzgârlar — Bitkiyi ve Bulutu Aşılarlar

Rüzgârları aşılayıcı olarak gönderdik; gökten su indirdik ve onunla sizi suladık.

Hicr suresi — 22. ayet

Rüzgâr bitkiyi polenle, bulutu toz ve elektrik yüküyle aşılar

Sade sözlerle

Rüzgâr sadece bir şeyleri yerinden oynatmaz — o **aşılar**. Poleni çiçekten çiçeğe taşır, meyve tutar; tozu ve elektrik yükünü buluta taşır, yağmur yağar.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Rüzgâr yalnızca bir itme ve taşıma gücündü: gemileri yürütür, tozu savururdu. **Döllenmede** bir rolü olduğu bilinmiyordu; hatta bitkilerin erkeği ve dişi bulunduğu bile ancak 1694'te Alman bilgin Camerarius tarafından ortaya konuldu.

Bilim bugün ne diyor?

Rüzgârla tozlaşma (anemofili), binlerce bitki türünün — buğday, pirinç, mısır, hurma ve çamın — üreme yoludur. Bulutta ise: rüzgâr, su buharının çevresinde toplanıp damlaya dönüştüğü toz ve tuzdan **yoğuşma çekirdeklerini** taşır; ayrıca bulutun üstü ile altı arasındaki elektrik yüklerini ayırır, böylece şimşek çakar ve yağmur iner. Bu çekirdekler olmadan bulut zaten yağmur vermez.

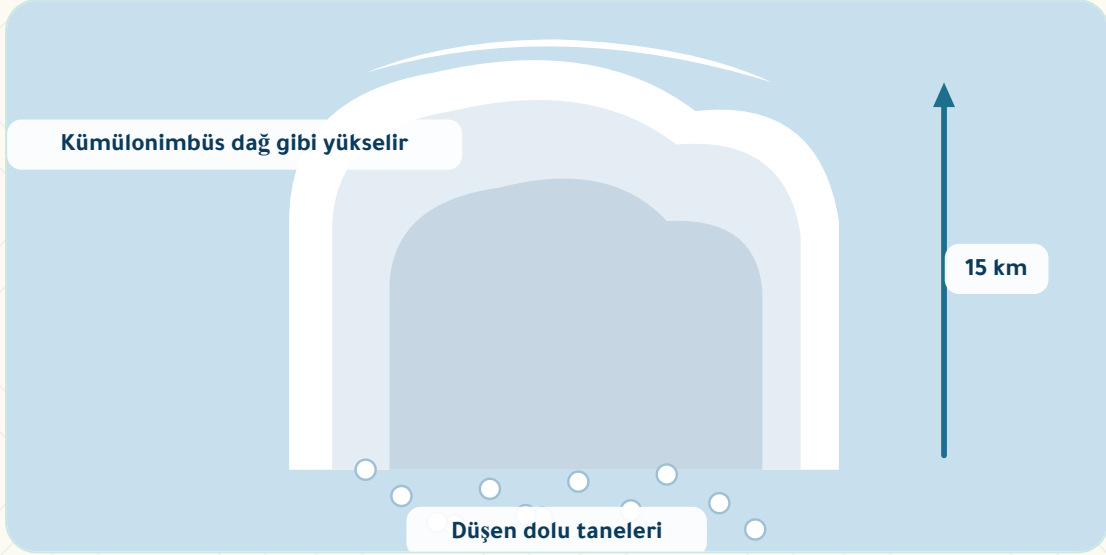
Bu neden kesin bir mucizedir?

"Levâkîh", "lâkîh"ın çoğuludur; Arapçada "lakkaha" fiili dölemeye ve aşılamağa mahsustur — hurma aşılması da bundandır ve Araplar bunu yalnızca hurmada, elle yapılan aşılamağa biliyorlardı. Bu fiilin **rüzgârın kendisine** nispet edilmesi, bilinmeyen bir rolün tespitidir. Daha incesi: ayet aşılamağı ve hemen ardından yağmurun inişini sıraya koyar — yani rüzgâr bulutu da aşılar ve bulut yağmur üretir. Bu, harfi harfine modern meteorolojidir.

Gökte Dağlar, İçlerinde Dolu

Gökten, oradaki dağlardan dolu indirir ve onu dilediğine isabet ettirir.

Nûr suresi — 43. ayet

Kümülonimbüs: gökte bir dağ gibi dikey yükselen devasa kütle

Sade sözlerle

Dolu, herhangi bir buluttan inmez. Yalnızca gökte **dağlar gibi yükselen** devasa bulutlardan iner; yükseklikleri yeryüzündeki en yüksek dağın kat kat üstündedir.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Bulut yerden bakınca yatay olarak yayılmış bir yüzey gibi görünür, dağlar gibi değil. Bir bulutun yüksekliğini ölçmenin de, bulutların şekil ve yükseklikçe farklı türleri olduğunu kavramanın da bir yolu yoktu.

Bilim bugün ne diyor?

Dolu yalnızca **kümülonimbüs** bulutunda oluşur: 8-15 kilometre yüksekliğinde, yani Everest'ten daha yüksek dikey bir kütle. İçindeki yükselen akımlar su damlasını defalarca yukarı taşır; damla orada katman katman donar ve ağırlaşınca düşer. Bu yüzden bir dolu tanesini ikiye böldüğünüzde içinde ağaç gövdesinin halkaları gibi halkalar görürsünüz.

Bu neden kesin bir mucizedir?

“İçinde dolu bulunan dağlardan” ifadesi birkaç kelimede üç bilgi verir: bulutun **dağ gibi dikey** bir biçimi olduğunu, dolunun onların üstünde değil **içinde** bulunduğunu ve dolunun başka bulutlardan değil **yalnızca bunlardan** indiğini. Bu sınırlama ayetin en ince yeridir ve yerden bakan hiç kimsenin bunu bilmesi mümkün değildir.

Karışımlardan Bir Nutfe

Şüphesiz insanı karışım hâlinde bir nutfeden yarattık; onu sınavalım diye kendisini işitir ve görür kıldık.

İnsan Suresi — 2. ayet

İlk hücre tek bir şey değil, iki ebeveynden gelen iki yarının kaynaşmasıdır

Sade sözlerle

İnsanın başlangıcı tek bir su değildir — iki maddenin **karışımıdır**: yarısı babadan, yarısı anneden; kaynaşır yeni ve tek bir şey olurlar.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Yaygın inanç, çocuğun yalnız erkeğin suyundan oluştuğu, annenin ise sadece **bir kap ve tohumu bitiren bir toprak** olduğuydu. Aristo'nun açık ifadesi budur ve tıpta asırlarca hâkim kaldı. Kadının yumurtası ancak 1827'de Karl Ernst von Baer tarafından keşfedildi.

Bilim bugün ne diyor?

Döllenme: 23 kromozom taşıyan bir sperm, 23 kromozom taşıyan bir yumurtayla kaynaşır ve bütün insanın aslı olan, 46 kromozomlu tek bir hücre ortaya çıkar. Yani ilk nutfe, eşit iki bileşenden oluşan **gerçek bir karışım**dır; tek bir madde değildir.

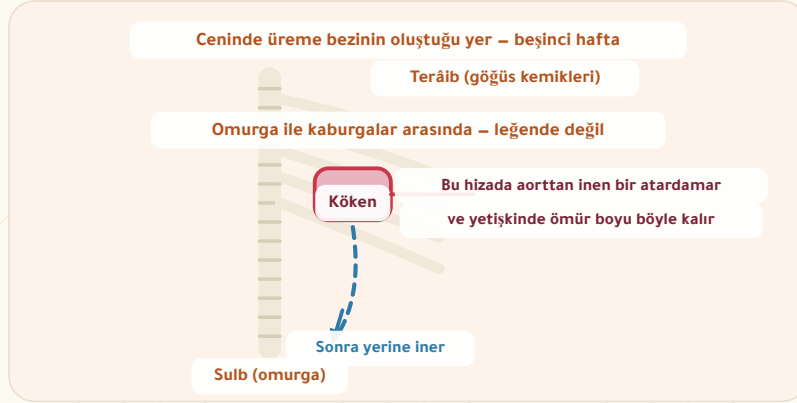
Bu neden kesin bir mucizedir?

Emşâc, “meşec”in çoğuludur; sözlük anlamı, biri diğerinden ayırt edilemeyecek kadar karışmış karışımlardır. Bu, tekil bir isme sıfattır (“nutfe” tekildir) — yani tek bir nutfenin kendisi karışımlardır. Bu da iki bin yıl dünyaya hükmeden Aristo'nun görüşünü düzeltir. Başka bir ayette ayrıntı artar: insan “atılan bir sudan”, sonra “akıtıldığında bir nutfeden” yaratılmıştır — ve Kur'an erkeklik ile dişiliğin farkını rahme değil nutfeye nispet eder.

Sırt ile Göğüs Kemikleri Arasından

İnsan neden yaratıldığına bir baksın. Atılan bir sudan yaratıldı; o su, sırt ile göğüs kemikleri arasından çıkar.

Târık suresi — 5-7. ayetler

Bez burada oluşur, sonra iner... ve atardamarı asla onunla yer değiştirmez

Sade sözlerle
Ayet, yaratılış suyunun **sırt ile göğüs kemikleri arasından** çıktığını söyler — yani **omurga** ile **göğüs kemikleri** arasından. Embriyoloji ise **üreme bezinin tam olarak bu noktada oluştuğunu**, ancak bundan sonra bilinen yerine indiğini söyler.

Ö O zaman insanlar ne sanıyordu?
Eski anatomi, organa bulunduğu yerde bakardı. Hipokrat, Galen ve onlardan sonrakiler yaratılış suyunun kaynağını kimi zaman beyinde, kimi zaman bedenın bütün organlarında aradı. Buna karşılık kaynağının **karnın üst kısmında, sırt ile göğüs arasında bir noktaya tutunmuş** olduğunu söylemek — hiçbir şeyle görünür bağı olmayan bir nokta — gözlemlerle asla elde edilemez; çünkü organın oluşumu ancak birkaç milimetrelik bir ceninde görülür.

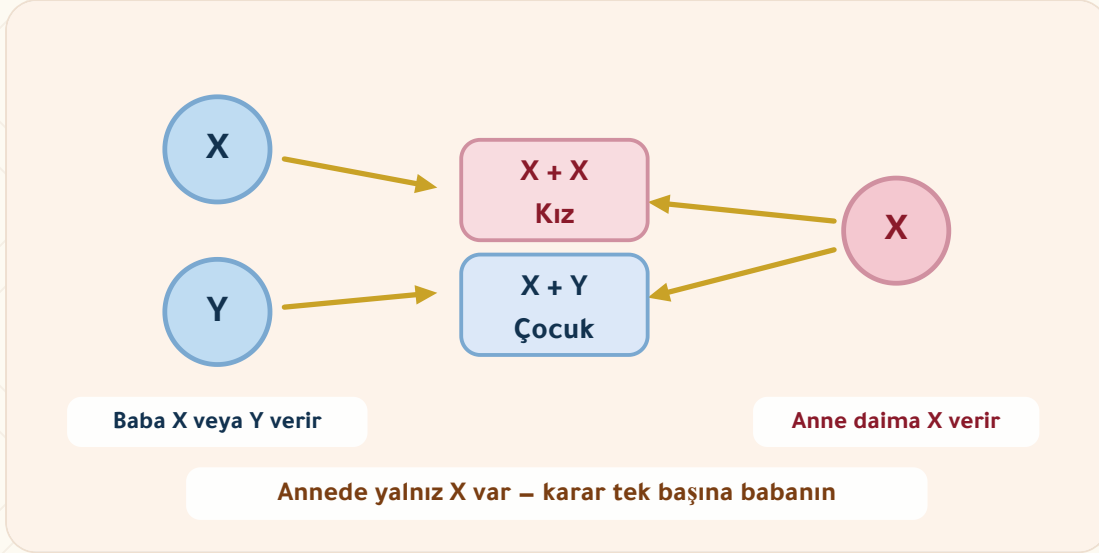
Bilim bugün ne diyor?
Beşinci haftada üreme bezi, **ürogenital çıkıntı** denen yapının üzerinde belirir; bu, arka karın duvarına yapışık, alt göğüs ve üst bel omurları hizasında uzanan bir şerittir — yani **tam olarak omurga ile göğüs kafesi arasında**. Sonra uzun bir yolculukla son yerine iner.
Ve **geride bıraktığı iz, kökeni ebediyen ispatlar**: onu besleyen atardamar, bugünkü konumunun gerektireceği gibi komşu leğen damarlarından çıkmaz; **ikinci bel omuru hizasında karın aortundan** iner — eskiden bulunduğu yerden. Lenf damarları ve sinirleri de öyle. Bu yüzden tümörü leğen lenf düğümlerine değil, karnın üst kısmındaki düğümlere yayılır — her onkoloğun bildiği pratik bir kural.

Bu neden kesin bir mucizedir?
Üzerinde durulmayı hak eden şey, **tasvirin gözün gördüğüne uymamasıdır**. Gözleme dayanarak anlatan kişi organı bulunduğu yeri söyler; organın doğumdan aylar önce terk ettiği bir yeri değil. Metin bir **kökene** işaret ediyor, bir **yerleşim yerine** değil — tuhafılık işte buradadır.
Ve burada açıkça söylenmesi gereken bir sınır vardır: ilk müfessirler ayeti "erkeğin sulbü ve kadının göğüs kemikleri" diye anladılar; bu sağlam bir dil okumasıdır ve reddedilemez. Anatomik okumanın kesin okuma olduğunu iddia etmiyor, yalnızca ona da dayanmıyoruz. Söylediğimiz şununla sınırlıdır: **bu iki kelime, embriyolojinin on üç asır sonra o suyun kaynağı olarak tespit ettiği yeri harfi harfine tarif etmektedir** — ve o yer, bugün yaşayan her insanın anatomisinde, ancak organın orada başlamış olmasıyla açıklanabilen bir atardamarın seyrinde hâlâ kendini duyurmaktadır.

Erkek ve Dişi — Kararı Baba Verir

Şüphesiz O, iki eşi, erkeği ve dişiye, atıldığı zaman bir nutfeden yarattı.

Necm suresi — 45-46. ayetler

Çocuğun cinsiyeti, döllenme anında spermin taşıdığı şeyle belirlenir

Sade sözlerle

Bebek erkek mi, kız mı? Karar asla anneden gelmez — **babadan** gelir. Çünkü anne tek bir tür taşır; baba ise her iki türü de taşır.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Kadınlar kız çocuğu doğurdukları için suçlanırdı — bazı toplumlarda hâlâ suçlanıyor — ve bir kadın “erkek doğuramıyor” diye boşanabiliyordu. Empedokles’in, cinsiyeti rahmin sıcaklığının belirlediği görüşü yaygındı; tıp da yüzyıllarca erkeğin rahmin sağ yanından, dişinin sol yanından geldiğini söyledi.

Bilim bugün ne diyor?

Cinsiyet kromozomları: kadın XX, erkek XY. Yumurtada istisnasız daima X taşır; sperm ise X ya da Y taşıyabilir. Yumurtaya X taşıyan bir sperm ulaşırsa çocuk kız, Y taşıyan ulaşırsa erkek olur. **Cinsiyet tümüyle baba tarafından belirlenir.** Bunu 1905'te Nettie Stevens keşfetti.

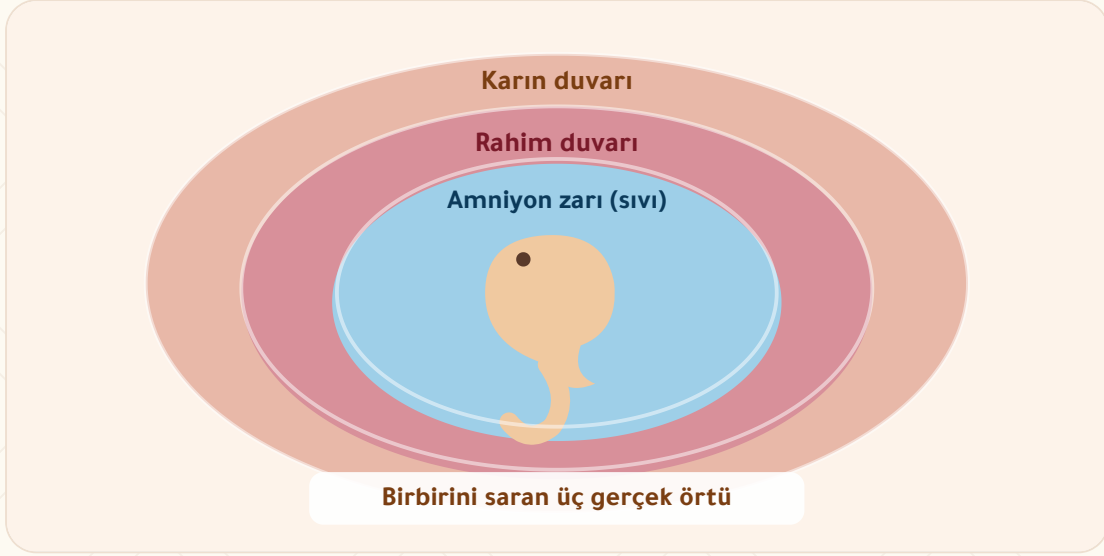
Bu neden kesin bir mucizedir?

Ayet, iki eşin — erkek ile dişinin — yaratılışını **atıldığı zaman bir nutfeye** bağlar; kullanılan fiil ise özellikle erkeğin suyuna aittir. Kaynak, hiçbir belirsizliğe yer bırakmadan adlandırılmıştır. Bu metin insan sözü olsaydı, çocuğun cinsiyeti için kadını suçlayan bir kültürde en güvenli yol susmak ya da geleneğe uymaktı. Oysa metin **yaygın inancın tam tersini söyledi ve işi açıkça babaya bağladı**; bilim on üç yüzyıl sonra gelip onu doğruladı.

Üç Karanlık İçinde

Sizi annelerinizin karınlarında, üç karanlık içinde, bir yaratılıştan sonra başka bir yaratılışla yaratır.

Zümer suresi — 6. ayet

Üst üste üç perde: karın duvarı, sonra rahim duvarı, sonra cenin zarları

Sade sözlerle

Ana rahmindeki çocuk tek bir karanlık odada yatmaz — iç içe geçmiş **üç odada** yatar: annenin karın duvarı, sonra rahim duvarı, sonra onu çevreleyen su kesesi.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Hamile kadınlar üzerinde otopsi yoktu, rahmin yapısı da bilinmiyordu. Akla gelen varsayım, çocuğun **tek bir karanlıkta** — annesinin karında — bulunduğuydı. Tam olarak üç karanlık saymak ise, katmanları tek tek bilmeyi gerektiren kesin bir iddiadır.

Bilim bugün ne diyor?

Cenini birbirini izleyen üç perde kuşatır: **ön karın duvarı**, sonra üç kas tabakasıyla **rahim duvarı**, sonra aralarındaki sıvıyla birlikte **cenin zarları** (amniyon ve koryon). Her biri tek başına ışığı keser ve dıştan içe doğru tam da söylendiği sırayla dizilmiştir.

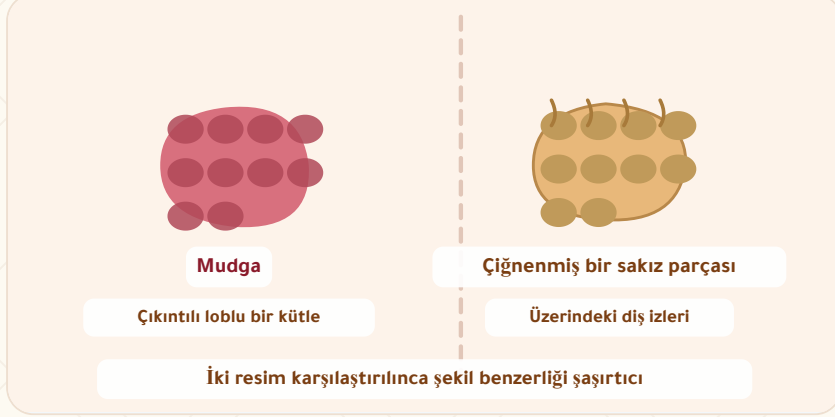
Bu neden kesin bir mucizedir?

Kesin olan, sayıdır. Kur'an "bir karanlıkta" demedi, gelişigüzel "karanlıklarda" da demedi; **üç** diye belirledi. Sayısal bir iddia, yanlışsa anında yalanlanabilir. Üstelik bu, son derece ince başka bir ifadeyle birlikte geldi: "bir yaratılıştan sonra başka bir yaratılış" — her biri kendinden öncekinin ardından gelen evreler. Böylece tek bir ayet hem **mekânı katmanlarıyla** hem de **zamanı evreleriyle** tarif etmektedir.

Çiğnenmiş Lokma — Üzerinde Diş İzi

Sonra, yaratılışı belli belirsiz bir çiğnem et parçasından — size apaçık gösterelim diye.

Hac suresi — 5. ayet

Dördüncü haftadaki cenin: çiğnenmiş bir şeydeki diş izleri gibi çıkıntılı somitler

Sade sözlerle

Arapça *mudga* kelimesi **dişlerinizle çiğnediğiniz lokma** demektir. Cenin bu evrede, çiğnenmiş bir sakızda dişlerin bıraktığı izlere benzeyen çıkıntı ve oluklarla kaplı küçük bir kütledir.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Bu evre hakkında hiçbir şey bilinmiyordu. Onu hayal etmeye çalışan biri, cenini ya kan ya da küçük bir insan sureti olarak tarif ederdi. Onu **üzerinde diş izleri taşıyan, çiğnenmiş bir şey** diye tarif etmek ise, görmeyen hiç kimsenin aklına gelmeyecek tuhaf bir tariftir.

Bilim bugün ne diyor?

Dördüncü haftada ceninin sırtında, aralarını derin olukların ayırdığı, **somit** denen birbirini izleyen bloklar belirir; böylece cenin çiğnenmiş bir parçaya benzer. Embriyolog Keith Moore, bu evredeki bir ceninin yanına çiğnenmiş bir sakız parçası koyup fotoğrafladı; benzerlik çarpıcıydı. Bu blokların bir kısmı organlara dönüşür, bir kısmı kaybolur.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Kesin olan, **kelime seçimidir**. O çağda tarif edecek kişinin önünde iki yol vardı, üçüncüsü yoktu: ya **kan** demek ya da **organları tamam, küçük bir insan** demek — dünyaya hükmeden iki görüş bunlardı. Oysa metin, kimsenin aklına gelmeyecek bir üçüncüsüyle geldi: **üzerinde diş izi bulunan, çiğnenmiş bir lokma**. Bu, süs olsun diye söylenmiş bir tarif değildir; çünkü onların tasavvur ettiği hiçbir şeye benzemez — ve buna ancak onu görmüş olan isabet eder.

Üstelik tek başına duran bir kelime de değildir; **bir sıralamanın halkasıdır**: nutfe, sonra alaka, sonra mudga. Üç sıradan Arapça kelime; her biri kendi evresinde mikroskobun gördüğünü tarif eder, **üstelik gerçekte olup bittiği sırayla**.

Ve bir sınırdan durun: “yaratılışı belli belirsiz” ifadesinin hücrelerin farklılaşmasını ve bir kısmının programlı ölümünü anlattığı sıkça söylenir. **Burada bunun üzerine hiçbir şey bina etmiyoruz:** İbn Abbas, Mücahid, Şa’bi ve İbn Mes’ud’dan nakledilen, “belli” olanın **yaratılışı tamamlanmış**, “belirsiz” olanın ise **düşük** olduğudur; ayetin bağlamı da bunu destekler, çünkü devamı şudur: **“Dilediğimizi rahimlerde tutarız.”** Delil yalnızca *mudga* üzerinde durmaktadır; sabit olmayana bir kenara bırakmak ona zarar vermez — onu delil yapan da budur.

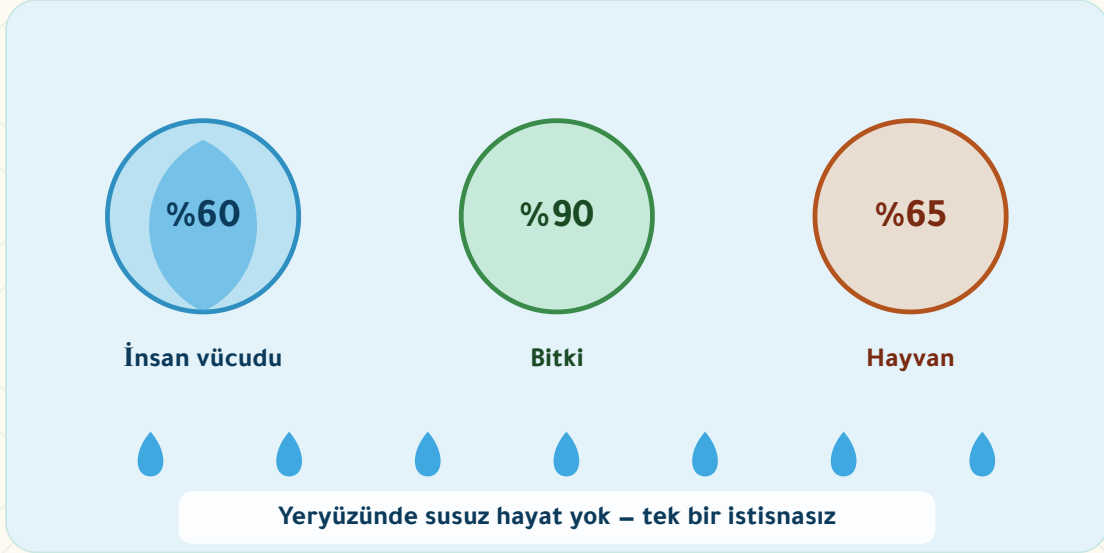

Hayatın Kökeni

Her Canlı Şeyin Aslı Sudur

Her canlı şeyi sudan yarattık. Hâlâ inanmayacaklar mı?

Enbiyâ suresi — 30. ayet

Bugüne dek bilinen her canlı suya muhtaçtır ve onsuz var olamaz

Sade sözlerle

Her canlı şey — insan, hayvan, bitki, hatta en küçük mikrop — **aslen sudandır** ve susuz yaşayamaz. Sizin bedeniniz de yaklaşık %60 sudur; doğduğunuz gün ise yaklaşık %78'di.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Suyun kıt, toprağın çoğunun kum ve kaya olduğu çorak bir çölde, akla gelebilecek en uzak şey suyun **her** canlının aslı olmasıydı. Filozoflar eşyanın aslı konusunda ateş, hava, toprak ve su arasında ayrılığa düştüler; hiçbirinin meseleyi kesip atacak delili yoktu.

Bilim bugün ne diyor?

Hayatın birimi olan canlı hücrenin kütlesinin yaklaşık %70'i sudur ve bütün biyokimyasal tepkimeler onun içinde yürür. Bugüne dek susuz yapabilen tek bir canlı bilinmiyor. Uzay ajanslarının başka bir gezegende hayat ararken ilk baktıkları şeyin **su** olmasının sebebi budur — ilan ettikleri şiar: "Suyu izleyin."

Bu neden kesin bir mucizedir?

Mucize "**her**" kelimesindedir. Ayet "su hayatın bir sebebidir" ya da "canlıların çoğu sudandır" demedi; suyu istisnasız her canlının aslı kıldı. Bu, **yanlışlanabilir küllî bir kaidedir**: suya muhtaç olmayan tek bir canlının bulunması onu düşürmeye yeter. Bilim on dört yüzyıl boyunca yeryüzünün her ortamında aradı — buzda, volkanik bacalarda, okyanus derinliklerinde, nükleer reaktörlerin içinde — ve tek bir istisna bulamadı.

Kaynaklar [Alberts et al. – Molecular Biology of the Cell](#)

Ateş Yeşil Ağaçta Depolanmıştır

O, size yeşil ağaçtan ateş çıkarandır; işte siz ondan yakıp duruyorsunuz.

Yâsîn suresi — 80. ayet

Ağaç güneş ışığını içinde depolar; ateş onu yeniden salıverir

Sade sözlerle

Odunda tutuşan ateş yeni değildir — o, ağacın yeşil ve canlıyken depoladığı **güneş ışığının ta kendisidir**. Odunu yaktığınızda, hapsedilmiş eski bir güneşi serbest bırakıyorsunuz.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Yeşil ve yaş olan, her akılda ateşin zıddıdır: yeşil dal tutuşmaz, kuru dal tutuşur. Bu yüzden ateşin özellikle **"yeşil ağaca"** nispet edilmesi, günlük gözleme aykırı göründü.

Bilim bugün ne diyor?

Fotosentez: yeşil yaprak güneş fotonlarını yakalar ve onları şeker ile selüloz moleküllerinin bağlarında depolanan kimyasal enerjiye çevirir. Yanma ise tam tersi işlemdir: bu bağları kırar ve enerjiyi ışık ve ısı olarak salar. Kullandığımız her yakıt — odun, kömür, petrol, gaz — yeşil bir bitkinin depoladığı güneş enerjisidir.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Mucize olan, bu tahsistir. Ayet "ağaçtan ateş" demedi, **"yeşil ağaçtan"** dedi — yeşillik hâli ise tam olarak fotosentez ve depolama hâlidir. Yani ateş, yakıldığı aşamaya değil, enerjinin **biriktirildiği** aşamaya nispet edilmiştir. Kuru odun da ancak yeşilken topladığıyla tutuşur. Bu, bir hâl ile bir sonuç arasında tamamen doğru bir sebep bağıdır ve ancak 1817'de klorofilin keşfinden sonra anlaşılabilmiştir.

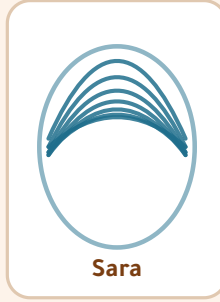
Parmak İzi — Tek Kimliğiniz

İnsan, kemiklerini bir araya getiremeyeceğimizi mi sanıyor? Evet, biz onun parmak uçlarını bile düzenlemeye kadiriz.

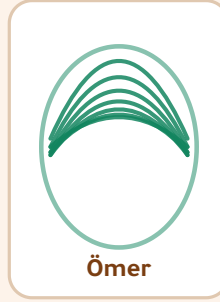
Kıyame suresi — 3-4. ayetler

Ahmed

Sara

Ömer

Leyla

İki parmak izi asla aynı olmaz — tek yumurta ikizinde bile

Sekiz milyar insan... sekiz milyar farklı parmak izi

Sade sözlerle

Parmak uçlarınızda ince çizgiler vardır. Bu çizgiler **başka hiçbir insanda asla tekrarlanmaz** — her şeyiyle size benzeyen tek yumurta ikizinizde bile.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Parmak uçları sıradan bir deri parçasıydı; kimse onlara bakmıyor, ayırt edici görmüyordu. İnsanlar çok eskiden beri parmaklarını kişisel bir mühür olarak çamura ve sözleşmelere bastırmıştı; ama kimse onların **eşsiz olduğunu ve asla tekrarlanmadığını** ya da ömür boyu sabit kaldığını bilmiyordu. Parmak izi resmî olarak ilk kez 1892'de Arjantin'de kimlik tespitinde kullanıldı.

Bilim bugün ne diyor?

Parmak ucu çizgileri gebeliğin onuncu haftasında oluşur; genlerle rahim içindeki amniyon sıvısının basınçları arasındaki karmaşık bir etkileşimle şekillenir ve **mutlak biçimde eşsiz** ortaya çıkar. Ömür boyu sabittir: değişmez, silinmez; yüzeydeki deri yansa bile eskisi gibi geri gelir. Dünyanın bütün kimlik sistemleri bunların üzerine kuruludur.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Anahtar, bağlamdır. Ayet, ölülerin diriltilmesinden ve kemiklerin bir araya getirilmesinden söz ediyor. Bunu imkânsız görene cevap verilirken beklenen şuydu: Evet, onun kemiklerini bir araya getirmeye gücümüz yeter. Oysa cevap çok daha ince bir şeyle geldi: "Evet, biz onun **parmak uçlarını** bile düzenlemeye kadiriz." Bedenin bütün parçaları arasından tam da **parmak uçlarının** seçilmesi — hem de bir şeyi **aynen eski hâline** döndürme kudretinin ispat edildiği yerde — onların tekilliğin ve kimliğin merkezi olduğuna bir işarettir. Bu ise ancak on iki yüzyıl sonra bilinebildi.

Kanatlarını Açarlar ve Kaparlar

Üstlerinde kanatlarını açmış kuşları görmediler mi? Bir de kaparlar. Onları Rahman'dan başkası tutmuyor.

Mülk suresi — 19. ayet

Açık kanatla süzülme ve kapalı kanatla çırpma: yeryüzündeki her uçuş bu ikisinden biridir

Sade sözlerle

Kuşlar yalnızca iki şekilde uçar: ya **kanatlarını açık** hiç kıpırdatmadan havada süzülürler, ya da **kanatlarını kapayıp** çırparak kendilerini ileri iterler. Kur'an ikisini de andı, fazlasını söylemedi.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Uçmak, izlenen ama çözümlenmeyen bir manzaraydı. Kimse iki uçuş biçimini birbirinden ayırmıyor, hangisinin kaldırma hangisinin itme ürettiğini bilmiyordu. İnsan yüzyıllarca kanat çırpmayı taklit ederek uçmayı denedi ve başaramadı.

Bilim bugün ne diyor?

Aerodinamik, kuş uçuşunu iki biçime ayırır, üçüncüsü yoktur: yükselen hava akımlarından yararlanan sabit ve açık kanatla **süzülme ve yükselme**, bir de itki üretmek için kanadı kapayıp açan **çırpma uçuşu**. Yapılmış bütün uçaklar birinci ilkeye — sabit, açık kanada — dayanır. İnsan ancak çırpmayı taklit etmeyi bırakıp açmayı esas aldığı anda uçmayı başardı.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Uçuşun iki biçimle sınırlanması birinci incelik. İkincisi **kipte**: "açmış" ism-i fail olarak gelir ve sürekli, yerleşik bir hâle işaret eder; "kaparlar" ise geniş zaman fiili olarak gelir ve tekrarı, kesintiyi gösterir. Fiziksel fark tam olarak budur: açmak sürekli bir durum, kapamak tekrarlanan bir harekettir. Üçüncü incelik: "açmış" ifadesinin "kaparlar"dan önce gelmesi — çünkü kaldırma kuvvetini üreten asıl şey açık kanattır; çırpma ise onun üzerine eklenen bir fazladır.

Ashâb-ı Kehf'in Çevrilmesi... ve Yatak Yarası

Onlar uykuda oldukları hâlde sen onları uyanık sanırsın. Biz de onları sağa sola çevirip duruyorduk.

Kehf suresi — 18. ayet

🔍 Sade sözlerle

Ashâb-ı Kehf çok uzun bir süre uyudu ve Allah **onları sağa sola çevirip duruyordu**. Tıp bugün şunu söylüyor: kimildamadan yatan hastanın **derisi yara tutar, eti çürür** — ve tek çaresi çevirmektir.

⌚ O zaman insanlar ne sanıyordu?

İnsanların gözünde uyku saf bir dinlenmeydi; ne kadar uzasa da zararsızdı. **Bedenin tek bir pozisyonda sabit kalmasının** dokuyu tahrip ettiği bilinmiyordu. Uzun bir uyku kıssasında çevirmekten söz edilmesi, gereksiz bir ayrıntı gibi görünüyordu.

🧠 Bilim bugün ne diyor?

Yatak yarası (bası yarası, dekübit ülseri): bedenin ağırlığı tek bir noktaya bastığında oranın kanı kesilir, hücreler ölür ve önce deri, sonra kas, sonra kemik yara tutar. Tam hareketsizliğin **yalnızca iki saatinde** hasar başlar. Uzun süre yatmanın en tehlikeli komplikasyonlarından ve öldürebilir. Dünyada kabul gören korunma yolu: hastanın durumuna göre düzenlenmiş bir çizelgeyle, iki ila üç saatte bir **sağa sola çevrilmesidir**.

✨ Bu neden kesin bir mucizedir?

Ayetin çevirmekten boş yere ya da kıssayı süslemek için söz etmediğine dikkat edin. Bu söz, **bedenlerinin o uzun süre boyunca nasıl korunduğunu** açıklama bağlamında gelir — ki bu da hareketsiz bedenin bozulduğunu ve **çarenin çevirmek olduğunu** bilmeyi gerektirir. Lafızdaki incelik daha da ileridir: “sağa ve sola” — tıbbın tavsiye ettiği yan yatış pozisyonunun (30 derecelik eğim) tam kendisidir; çünkü en tehlikeli bölgelerden olan sakrum ve kalça üzerindeki basıncı kaldırır (topuklar için de onları yataktan ayıran özel bir destek kullanılır). Sonra aynı ayette bir ayrıntı daha: **“Köpekleri de girişte iki kolunu uzatmış yatıyordu”** — kolları uzatmak bekçilik değil, dinlenme pozisyonudur ve bir köpek yatışı uzadığında tam olarak bunu yapar.

Demir — İndirildi, Burada Yapılmadı

Demiri de indirdik. Onda büyük bir kuvvet ve insanlar için faydalar vardır.

Hadîd suresi — 25. ayet

Yeryüzündeki — ve kanınızdaki — her demir atomu bir yıldızın içinde doğdu

Sade sözlerle

Yeryüzündeki bütün demir, hatta kanınızdaki demir bile burada yapılmadı. **Uzayda dev yıldızların patlamasından** geldi, sonra yere düştü. Kur'an "demiri yarattık" demedi; "**indirdik**" dedi.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

İnsanların gözünde madenler yerin altından çıkarılırdı; yani yerdendi ve onun cinsindendi. Belli bir madenin **gezegenin dışından gelmiş** olabileceğine dair hiçbir tasavvur yoktu.

Bilim bugün ne diyor?

Yıldızların içindeki çekirdek kaynaşması elementleri demire kadar üretir — ve orada durur; çünkü demir, çekirdek bağlanma enerjisinin zirvesidir: altındakilerin kaynaşması enerji verir, **üstündekilerin oluşumu ise enerji üretmek yerine tüketir**. Bu yüzden sıradan hiçbir yıldız demirden ağırını yapamaz. Demiri uzaya yalnızca süpernova patlamaları saçar. Gezegenimiz ve bütün demiri, bu yıldız tozundan toplandı.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Kur'an, "indirme" fiilini özellikle demir için kullandı; üstelik peygamberlerin gönderilmesinden ve kitapların indirilmesinden söz eden bir bağlamda — yani **yukarıdan gelenin bağlamında**. Fizikî gerçek de harfiyen budur. Buna şunlar da eklenir: demirin atom numarası 26, kütle numarası 56'dır; Hadîd suresi mushafta 57. suredir; bu da yaygın sayıma göre 25. âyettir. Ama en güçlü delil tek bir kelime olarak kalır: "**indirdik**".

Pediatric

Emzirmede Tam İki Yıl

Anneler, emzirmeyi tamamlamak isteyenler için çocuklarını tam iki yıl emzirirler.

Bakara suresi — 233. ayet

Kur'an – 1400 yıl önce

24 ay

“tam iki yıl”

tamamlamak isteyen

Dünya Sağlık Örgütü

24 ay

“iki yıl ve üzeri”

Dünya çapında kabul görmüş tavsiye

Aynı sayı... on dört asır arayla

Dünya Sağlık Örgütü'nün tavsiyesi, süre ve ilke bakımından ayetle örtüşür

Sade sözlerle

Kur'an, tam emzirme süresini **iki tam yıl** olarak belirledi. Dünya Sağlık Örgütü de bugün tam olarak aynı süreyi tavsiye ediyor.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Emzirme süresi, âdete ve şartlara göre toplumdan topluma büyük ölçüde değişiyordu: birkaç aydan uzun yıllara kadar, hiçbir bilimsel dayanağı olmadan. Çocuğun büyümesi ve bağışıklığı için ideal sürenin bilinmesinin hiçbir yolu yoktu.

Bilim bugün ne diyor?

Dünya Sağlık Örgütü ve UNICEF, **altı ay yalnızca anne sütü**, ardından tamamlayıcı besinlerle **iki yaşına veya daha ötesine kadar** emzirmeyi sürdürmeyi tavsiye ediyor. Anne sütünün, çocuğun bağışıklığını kuran antikorlar taşıdığı, bebek ölümlerini, enfeksiyonları ve şeker hastalığını azalttığı, daha iyi bilişsel gelişimle ilişkili olduğu ortaya konmuştur.

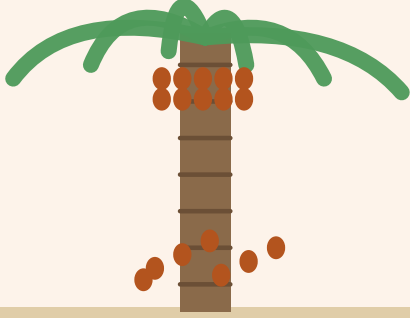
Bu neden kesin bir mucizedir?

İncelik yalnızca sayıda değil, **ona eklenen kayıttadır**: “emzirmeyi tamamlamak isteyenler için”. Ayet iki yılı katı bir mecburiyet olarak yüklemeyi; onu **tamamlamanın tavsiye edilen üst sınırı** yaptı — ki bu, modern tıbbi tavsiyenin tam da ifadesidir (“iki yıl ve ötesi”, “iki yıl zorunlu” değil). Sonra ayet esnekliği artırdı: anne ile babanın karşılıklı rızası ve istişaresiyle erken süttten kesmeye, başka bir kadının emzirmesine de izin verdi. Böylece hem sayıda hem de tavsiyenin ruhunda tıpla örtüşmektedir.

Hurma Gövdesini Kendine Doğru Silkele

Hurma ağacının gövdesini kendine doğru silkele; üzerine taze, olgun hurmalar dökülsün. Ye, iç, gözün aydın olsun.

Meryem suresi — 25-26. ayetler

Doğuran bir kadın için mümkün en iyi gıda

Taze hurmanın lohusaya faydası

- Enerjiyi geri veren hızlı şeker
- Oksitosin: rahmi kasar
- Doğum sonrası kanamayı azaltır
- Demir, potasyum ve magnezyum
- Kabızlığı önleyen lifler

Hurma bugün gebelere son haftalarda ve doğumdan sonra tavsiye ediliyor

Sade sözlerle

Bir kadın hurma ağacının altında tek başına doğum yapıyor ve ona **taze hurma ye** deniyor. Tıp bugün hurmanın, bir kadının doğumda ve sonrasında yiyebileceği en iyi şeylerden biri olduğunu söylüyor.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Taze hurma bilinen ve çok sevilen bir yiyecekti; ama doğumda belirli bir tıbbi etkisi bilinmiyordu. Loğusaya verilen alışılmış öğüt dinlenme, sıcaklık ve çorbaydı. Tam da o anda tek bir meyveyi ayırıp belirtmek ise dikkat çekici bir tahsistir.

Bilim bugün ne diyor?

Hakemli dergilerde yayımlanan klinik çalışmalar, gebeliğin son haftalarında hurma yemenin **doğum sancısı süresini kısalttığını ve doğumu başlatma ihtiyacını azalttığını** gösterdi. Hurma, hızla emilen fruktoz ve glikoz bakımından zengindir — gücünü tüketmiş bir annenin tam da ihtiyacı budur — ayrıca potasyum, demir ve magnezyum içerir; içinde **oksitosin** gibi çalışan, rahmin kasılmasına yardım eden ve kanamayı azaltan bileşikler bulunur.

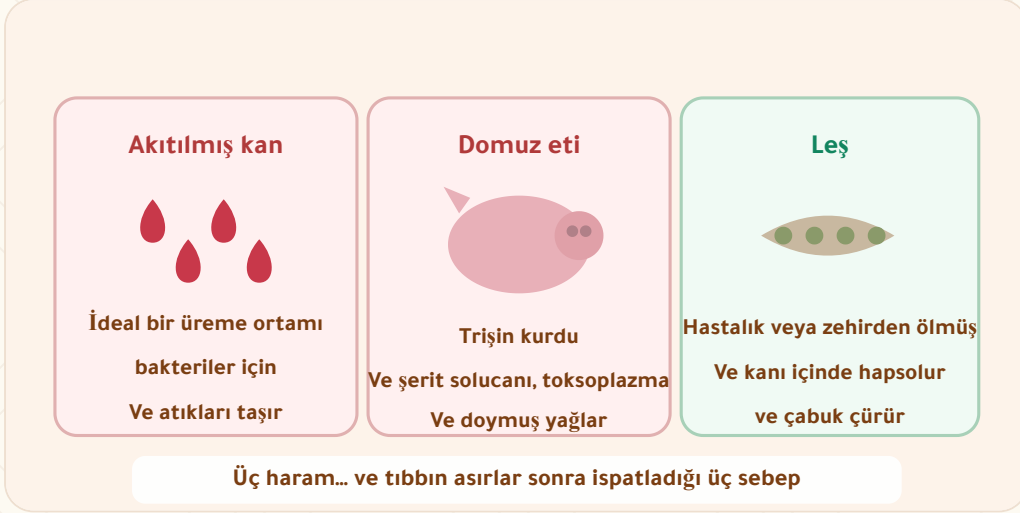
Bu neden kesin bir mucizedir?

Burada üç şeye dikkat edin. Birincisi, meyve belirlenmiştir: başkası değil, özellikle hurma — bu durum için mümkün olan en uygun gıda. İkincisi, hâli belirlenmiştir: **"taze, olgun hurma"**, yani kurusu değil yumuşak ve tazesı; bu da daha hızlı emilir ve daha kolay hazmedilir. Üçüncüsü ve en şaşırtıcısı: **gövdeyi silkeleme** emri — en zayıf anındaki bir kadına hareket etmesi ve güç harcaması emrediliyor. Modern tıp da doğumu hızlandırdığı için sancısı sırasında hareketi tavsiye ediyor. Gıda, hareket ve huzur ("gözün aydın olsun") — eksiksiz bir protokol.

Akıtılmış Kan ve Domuz Eti Neden Haram?

De ki: Bana vahyedilende, yiyecek kimseye haram kılınmış bir şey bulamıyorum; leş, akıtılmış kan veya domuz eti olması dışında — çünkü o bir pisliktir.

En'am suresi — 145. ayet

Yasak, sebebinin bilinmesinden on dört yüzyıl öncedir

Sade sözlerle

Kur'an üç yiyeceği haram kıldı: akan kan, domuz eti ve kendiliğinden ölmüş hayvan. Bilim bugün, bunların her birinin **bilinen birer hastalık taşıyıcısı** olduğunu gösteriyor.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Yiyecekler âdete, zevke ve bulunabilirliğe göre seçiliyordu. Ne parazitler ne bakteriler ne de hastalıkların hayvandan insana geçişi biliniyordu. Domuz eti, yeryüzündeki uygarlıkların çoğunda hiç çekinmeden yeniyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Kan, bakteri üremesi için ideal ortamdır; metabolik atıkları, hormonları ve böbreklere giden toksinleri taşır. **Domuz eti**, kasta kistleşen ve hafif pişirmeye dayanan trişin kurdunun, larvaları beyne ulaşabilen domuz şeridinin ve toksoplazmanın başlıca taşıyıcısıdır; üstelik doymuş yağı yüksektir. **Leş** ise hastalıktan veya zehirden ölmüş olabilir ve kanı dokularının içinde hapsediği için hızla bozulur.

Bu neden kesin bir mucizedir?

İnce kayıt şudur: "**akıtılmış**". Yasak her kana değil, kesim sırasında dökülen akan kana düşmüştür. Dokunun içine sinmiş olan — yani miyogloblin — bunun dışındadır; zaten onu gidermenin hiçbir yolu da yoktur. Yani yasak, **ne eksik kalan ne de aşırıya kaçan bilimsel bir kesinlikle ayarlanmıştır**. Kesim usulü de böyledir: bütün kanın boşalması için boyun damarlarının kesilmesini şart koşar — bugün et güvenliği standartlarının bakteri yükünü azaltmak için tavsiye ettiği şeyin tam kendisi. Henüz doğmamış bir bilimle tutarlı, eksiksiz bir hüküm bütünü.

Konuşan ve Uyaran Karınca

Nihayet karınca vadisine geldiklerinde bir karınca dedi ki: Ey karıncalar!

Meskenlerinize girin; sakın Süleyman ve ordusu sizi kırmassın.

Neml suresi — 18. ayet

Bir karınca kolonisini uyarır ve koloninin tamamı yuvalarına çekilir

Sade sözlerle

Küçük bir karınca gelen orduyu gördü ve evlerine girsınler diye diğerlerini uyardı. Bilim diyor ki: karıncalar gerçekten **alarm sinyali gönderir** ve koloni anında karşılık verir.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Eski tasavvurda hayvan, dili ve düzeni olmayan dilsiz bir varlıktı. Tek bir karıncadan **bir seslenme, bir emir, bir uyarı, bir gerekçe ve saldırgan için bir mazeret** ("farkında olmadan") içeren bir cümlenin çıkması, dinleyene gerçek bir haber değil sembolik bir hikâye gibi görünüyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Karıncalar, yeryüzünün en düzenli toplumsal canlıları arasındadır ve ispatlanmış üç yolla haberleşirler: kimyasal **feromonlar** — her mesajın kendine ait bir maddesi vardır; bunların arasında yayıldığında koloninin saniyeler içinde karşılık verdiği alarm feromonu da bulunur; **vurma ve titreşim**; bir de **ses** — karıncalarda, anlamı belirli sesler çıkaran ve laboratuvarında kaydedilip çözümlenen bir stridülasyon organı bulunduğu keşfedilmiştir.

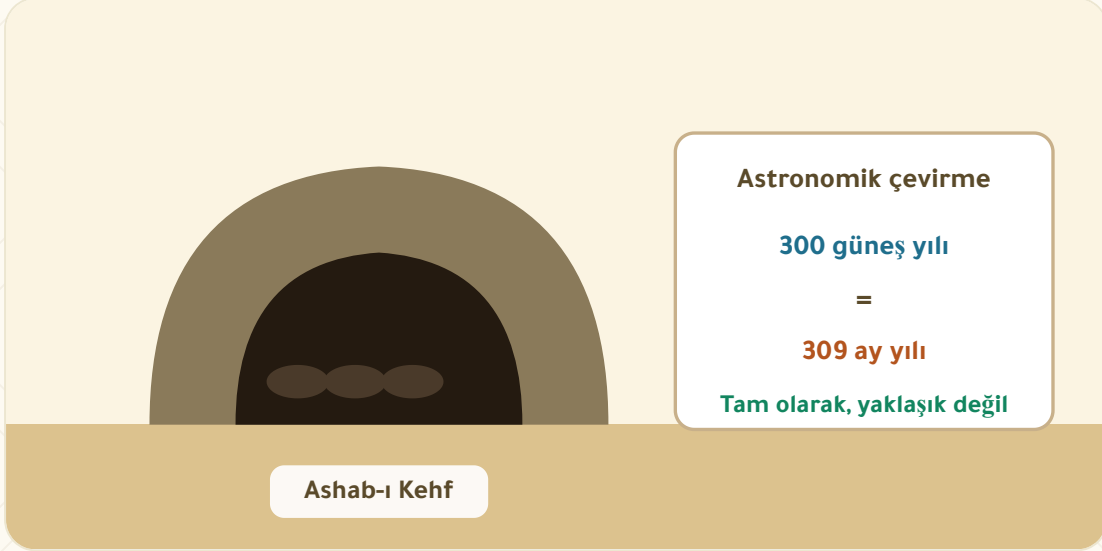
Bu neden kesin bir mucizedir?

Küçük ayrıntılar delildir. Birincisi, "**dedi**" fiili dişil kipte gelir — dışarı çıkan, nöbet tutan ve uyaran işçi karıncaların **hepsi dişidir**; erkeklerin çiftleşmekten başka görevi yoktur, sonra ölürler. İkincisi, "**meskenlerinize**" girme emri — karınca yuvası gerçekten de odalara, tünellere ve depolara bölünmüş bir meskendir. Üçüncüsü, "sizi kırmassın" — Arapça fiil kırmak demektir ve karıncanın bedeni, **ezilmeyip kırılan** sert bir dış iskelettir. Tek bir ayette üç incelik.

Üç Yüz Yıl, Bir de Dokuz Yıl Daha

Onlar mağaralarında üç yüz yıl kaldılar; dokuz da buna eklediler.

Kehf suresi — 25. ayet

İki takvim arasındaki fark, üç yüzyıl boyunca tam sayı olarak dokuz yıldır

Sade sözlerle

Kur'an onların **üç yüz yıl** kaldıklarını söyledi, sonra ekledi: **"ve dokuz yıl daha"**. Sebebi ise pek zarif: üç yüz güneş yılı, 309,2 ay yılına eşittir — yani tam sayı olarak üç yüz dokuz.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

İnsanlar her bölgede tek bir takvim kullanır, iki takvim arasında çevirme yapmazdı. Yuvarlak bir sayının ardından "dokuz" eklenmesi, anlamsız ve tuhaf bir fazlalık gibi göründü; hatta bazı okurlar bunu, rakam konusunda bir tereddüt sandı.

Bilim bugün ne diyor?

Güneş yılı 365,2422 gün, ay yılı ise 354,367 gündür. Buna göre üç yüz güneş yılı = 109.572,6 gün eder. Bu sayı ay yılının uzunluğuna bölündüğünde **309,2** ay yılı çıkar. Yani fark, tam sayı olarak dokuz yıldır. Ashab-ı Kehf güneş takvimini kullanan Roma çevresindeydi; Kur'an ise ay takvimini kullanan bir topluma hitap ediyordu — böylece rakamı her iki takvimle birden verdi.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Rakam gelişigüzel olsaydı, "üç yüz yıl" der ve dururdu, ya da "üç yüz küsur" derdi. Oysa fazlalık **tam olarak dokuz diye belirtilmiş** geldi — ki bu, astronomik çevirmenin bizzat sonucudur. Bir de ifadeye dikkat edin: "üç yüz yıl kaldılar, **dokuz da buna eklediler**" — buradaki fiil, dokuzun geçirdikleri ayrı bir süre değil, **zamanda değil sayımda bir artış** olduğunu gösterir: süre birdir, sayı ise takvime göre değişmiştir. Bu, hem hesap hem de dil bakımından aynı anda tutarlı olan tek okuyuştur.

Dağları Oyup Ev Yapan Semûd

Dağlardan ustalıklı evler yontuyorsunuz. ... Onlar da kendilerini güvende sanarak dağlardan evler yontuyorlardı.

Şuarâ suresi 149 — ve Hicr suresi 82

Kayanın içine oyulmuş evler, üstüne yapılmış değil

Medâin-i Sâlih (Hicr) – UNESCO listesindeki ilk Suudi alanı

Kayanın tepesinden aşağı oyulan devasa cepheler — tek bir hatayı bile kaldırmaz

Sade sözlerle

Kur'an, Semûd kavminin **evlerini dağların içine yonttuğunu** söyledi — taşla inşa etmiyorlar, dağın kendisini oyup ondan bir ev çıkarıyorlardı. Bu evler bugün hâlâ ayakta ve ziyaretçiler onları görüyor.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Arabistan'da bilinen yapı malzemesi kerpiç, taş ve hurma dalıydı. Meskenlerini dağların bağrına yontan bütün bir medeniyet fikri, muhataplara yabancıydı. Üstelik Kur'an, Tevrat'ta anılmayan belirli bir kavmi adıyla andı; eski kaynaklar da — Sargon'un yıllıklarından Diodoros ve Batlamyus'a kadar — onları yalnızca yarımadanın kuzeyindeki bir Arap kabilesinin adı olarak biliyor, bu yapı tekniğini hiçbiri onlara nispet etmiyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Suudi Arabistan'ın kuzeyinde, Ulâ'daki **Medâin-i Sâlih (Hicr)**: kum taşına oyulmuş 130'dan fazla cephe; bazıları yirmi metreyi aşan yükseklikte, sütunlar, başlıklar, korniş ve saçaklar, Semûdî ile Nabatî yazıtlarla birlikte. 2008'de UNESCO Dünya Mirası listesine giren ilk Suudi alanı oldu. Burası Kur'an'da adıyla anılır: "Andolsun, **Hicr halkı** da peygamberleri yalanladı."

Bu neden kesin bir mucizedir?

Kullanılan fiil meseleyi bitirir: "**yontuyorlar**", "inşa ediyorlar" değil. Arapçada yontmak, som bir kütleden madde eksiltmektir; inşanın tam tersi. Sonra tahsis: "**dağlardan**" — yani evin malzemesi dağın kendisidir. Bu, muhatapların çevresinde benzeri bulunmayan bir tekniğin ince tarifidir. Bir de anlam yüklü ruhi bir ayrıntı ekledi: "**kendilerini güvende sanarak**" — bu evler çökmez, yanmaz ve bir düşman onları yıkamaz; çünkü kayanın kendisidirler. Ayetin manası da böylece keskinleşir: en büyük mühendislik güvenliği onlara hiçbir fayda vermedi.

Ashâb-ı Uhdûd — Ateş Çukurunu Kazanlar

Kahrolsun o hendeğin sahipleri! O yakıtı bol ateşin! Hani onlar ateşin başında oturmuş, müminlere yaptıklarını seyrediyorlardı.

Burûc suresi — 4-7. ayetler

Yemen yazıtlarında ve olayla çağdaş Süryani mektuplarında belgelenmiş tarihî bir katliam

Sade sözlerle

Kur'an, **uzun bir hendek** kazıp içinde ateş yakan, müminleri oraya atıp oturarak seyreden bir topluluktan söz etti. Bu, taş yazıtlara kaydedilmiş gerçek bir tarihî olaydır.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Bu olay Arapların kitaplarında güvenilir bir ayrıntıyla kayıtlı değildi; Mekke'de ona dair yazılı bir kaynak da yoktu. Başka bir milletin, daha önceki bir zamanın ve uzak bir diyarın hikâyesidir.

Bilim bugün ne diyor?

Tarih, yaklaşık 523 yılında Himyerî kralı **Zû Nüvâs**'ın Necran Hristiyanlarına zulmedip dininden dönmeyi reddedenleri yaktığı **Necran** katliamını doğruluyor. Olay şu kaynaklarda belgelidir: **Husn Gurâb yazıtı**, olayla çağdaş olan **Şem'ûn el-Erşamî'nin Süryanice mektubu**, ayrıca Bizans ve Habeş kaynakları. Necran'ın kuzeyindeki Bi'r Himâ'da ise, Himyerî takvimiyle 633 yılına tarihlenen üç yazıt bulundu; bunlar ölü sayısını on iki bin ile on dört bin, esir sayısını dokuz bin beş yüz ile on bir bin arasında veriyor.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Meseleyi ayıran şey, küçük ayrıntılardaki inceliklerdir. Arapçada "**uhdûd**", yerdeki uzun ve düz bir yarıktır — yuvarlak bir çukur değil. Bu, kazılmış hendeklerin tarifine birebir uyar. "**Yakıtı bol**" ifadesi, ateşin tesadüfi bir alev değil, sürekli yakıtla beslenen bir ateş olduğunu bildirir. "**Başında oturmuş**" ve "**seyrediyorlardı**": failler oturup izliyordu — bu ayrıntı, kralın infazlarda bizzat hazır bulunduğunu kaydeden Şem'ûn'un mektubuyla örtüşür. Ve dikkat ediniz: Kur'an ne kralı ne de kavmi adlandırdı; çünkü maksat ibrettir, vakanüvislik değil.

Sebe ve Barajın Yıkılışı

Fakat yüz çevirdiler; biz de üzerlerine Arim selini gönderdik ve onların iki bahçesini, buruk yemişli, ılgınlı iki bahçeye çevirdik.

Sebe suresi — 16. ayet

Devasa barajın kalıntıları Me'rib'de bugün hâlâ ayakta duruyor

Sade sözlerle

Yemen'de **Sebe** adında zengin bir krallık vardı; bahçelerini sulayan büyük bir barajın sayesinde yaşıyordu. Baraj yıkıldı, sel her şeyi önüne katıp götürdü ve bahçeler yenmeyen acı ağaçlara dönüştü.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Sebe, Arapların hafızasında şiirlerde ve atasözlerinde bir isimdi — “Sebe halkı gibi darmadağın oldular”. Ama ortada ne kazılmış kalıntılar ne de okunabilir yazıtlar vardı. Batılı tarihçiler krallığın var olduğundan bile şüphe eder, onu yarı efsane sayarlardı.

Bilim bugün ne diyor?

Me'rib Barajı bugün ayakta duran bir eserdir: aşağı yukarı MÖ 8. yüzyılda inşa edilmiş, neredeyse 600 metre uzunluğunda, yaklaşık on bin hektarı sulayan bir yapı. Yıkılışları, sahada bulunan **Sebe Müsned yazıtlarında** belgelenmiştir — bunların arasında Ebrehe'nin, barajın 548 yılında onarılışını anlatan meşhur yazıtı da vardır. Yaklaşık 570-580 yıllarındaki son yıkılış ise **bütün Yemen kabilelerinin göçüne** yol açtı — Arap soy kütüklerinde ve tarihinde iyi bilinen bir göçtür bu.

Bu neden kesin bir mucizedir?

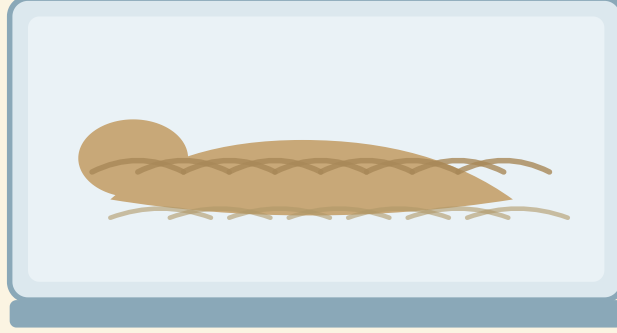
Ayet yıkılışı anmakla yetinmedi; ardından o toprağın başına geleni bitkibilim açısından tam bir isabetle anlattı: “**buruk yemişli, ılgınlı ve içinde biraz da sedir bulunan iki bahçe**”. Birincisi acı ve dikenli çalı, ikincisi bir tür ılgın, üçüncüsü ise hünnap ağacıdır — ve bunlar tam olarak, sulama kesilip toprak tuzlandığında tarım arazisinin yerini alan **kurak ve tuzlu ortam bitkileridir**. Sonra da “ve içinde **biraz da sedir**” dedi — tam yerinde bir azaltma; çünkü sedir bu üçünün en faydalısı ve en azıdır.

Firavun'un Bedeni — Korunmuş Bir İbret

Bugün senin bedenini kurtaracağız ki senden sonra geleceklere bir ibret olasın.

Yûnus suresi — 92. ayet

Üç bin yıldan eski bir ceset... hâlâ duruyor

Kahire Müzesi – Kraliyet Mumyaları Salonu

Firavun'un bedeni bugün cam arkasında; insanlar onu gözleriyle görüyor

Sade sözlerle

Firavun denizde boğulduğunda Allah, kendisinden sonra gelenler görüp ibret alsın diye **bedenini** koruyacağını bildirdi. O beden bugün, dünyanın her yerinden insanların ziyaret ettiği bir müzede duruyor.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Denizde boğulan birinin bedeni gider: balıklar yer, çürür ya da kumda kaybolur. Ayet indiğinde Araplardan hiçbiri ne kraliyet mumyalamasını ne de firavun mezarlarını biliyordu. Hatta hiyeroglif yazısının kendisi tamamen unutulmuştu ve ancak 1822'de çözüldü.

Bilim bugün ne diyor?

Kraliyet mumyaları zulası 1881'de Deyrûlbahri'de, ardından 1898'de II. Amenhotep'in mezarı bulundu ve Yeni Krallık firavunlarının bedenleri ortaya çıktı. Çıkış'ın firavunu adaylarından biri olan **Merneptah**'ın bedeni — çoğu araştırmacı bunun II. Ramses olduğu görüşünde olsa da — Kahire müzesinde korunuyor. Anatomi âlimi Grafton Elliot Smith 1907'de sargılarını açtı ve mumyalamayla eksiksiz korunmuş yaşlı bir adamın bedenini tarif etti — o beden bugün cam arkasında sergileniyor; ziyaretçiler onu gözleriyle görüyor.

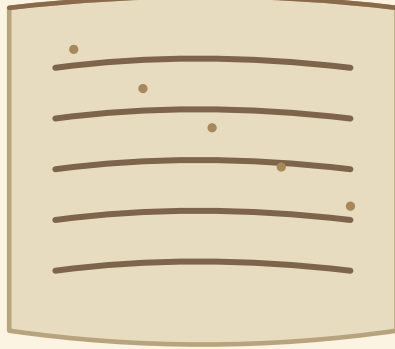
Bu neden kesin bir mucizedir?

Ayet sadece “seni kurtaracağız” demedi, tahsis etti: “**bedenini**” — yani ruhu değil, yalnızca bedeni. Bu, bir kişinin kurtulmasıyla cesedinin kalması arasında yapılmış ince bir ayırmadır. Sonra sebebini bildirdi: “**senden sonra geleceklere bir ibret olasın diye**” — yani bedenin kalması başlı başına maksattır; o, görülmek üzere hazırlanmıştır. Ve bu söz, halkı ne mumya ne mezar bilen bir çölde; o mezarların açılıp sahiplerinin cam salonlarda sergilenmesinden bin iki yüz yıl önce indi.

Karbon Tarihlemesinin Doğruladığı Yazmalar

Şüphesiz o Zikr'i biz indirdik; onu koruyacak olan da elbette biziz.

Hicr suresi — 9. ayet

Birmingham Üniversitesi – Britanya

Birmingham yazması

Karbon-14 tarihlemesi

568 - 645 m.

%95 olasılıkla

Metni bugünkü mushafıla birebir aynı

Peygamber'in ﷺ hayatından ya da hemen sonrasında bir parşömen; metni bugünün metnidir

Sade sözlerle

Kur'an, korunmuş ve değişmemiş kalacağına dair söz verdi. Bugün elimizde, aşağı yukarı Peygamber'in ﷺ zamanına kadar giden **radıyokarbonla tarihlenmiş yazmalar** var — ve onların metni, elinizdeki mushafın metnidir; harfi harfine.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Bütün eski kitaplar, istinsah ve tercüme yoluyla ekleme, eksilme ve değiştirmeye maruz kalır. Elden ele yüzyıllarca aktarılan her metnin doğal kaderidir bu. Dolayısıyla tam korunma iddiası, **aykırı tek bir yazmayla yalanlanabilir bir iddiydi**.

Bilim bugün ne diyor?

Birmingham yazması: 2015'te Oxford Üniversitesi'nde karbon-14 ile incelenen bir parşömen, %95 olasılıkla **568 ile 645 yılları arasına** tarihlendi. Sonra San'a yazması (üstteki Osman mushafı metni), Tübingen yazması, Semerkant mushafı ve İstanbul ile Kahire'deki büyük mushaflar. Araştırmacılar — Müslüman olanı da olmayanı da — bu yazmaları bugün elde dolaşan mushafla karşılaştırdı; metin uyumu, ne telaffuzu ne de anlamı değiştiren imla farklılıkları dışında neredeyse tamdı.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Korunma yalnızca yazmalara dayanmadı; **insanlık tarihinde eşî olmayan ikili bir sisteme** dayandı: titiz bir yazım ve **tevatürle göğüslerde ezber**. Her nesilde, tek bir otoritenin bir araya getirmedeği uzak beldelerde yüz binlerce insan onu ezbere bilir; dolayısıyla tek bir harfi değiştirmekte anlaşmaları fiilen imkânsızdır. Üstelik metin bu taahhüdü **en zayıf olduğu anda ilan etti** — Mekke'de takip edilen bir topluluk iken. Bir metnin on dört yüzyıl boyunca birbirinden farklı iki nüsha vermeden ayakta kalması, yeryüzündeki başka hiçbir kitapta benzeri olmayan bir durumdur.

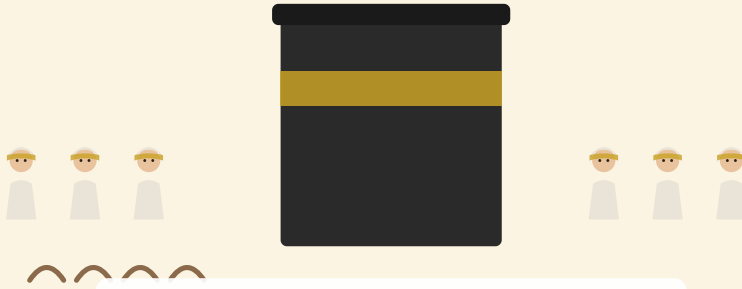
Mescid-i Haram'a Güven İçinde Gireceksiniz

Andolsun Allah, Resulüne o rüyayı hak olarak doğru çıkardı: Allah dilerse, güven içinde, başlarınızı tıraş etmiş ve saçlarınızı kısaltmış olarak, korkmadan Mescid-i Haram'a

mutlaka gireceksiniz.

Fetih suresi — 27. ayet

Müslümanlar Beyt'ten çevrilmiş, giremezken indi

Mekke'nin Fethi – hicretin sekizinci yılı

Güvenli bir girişin vaadi... hem de engellenenin en sert anında verilmiş

🔍 Sade sözlerle

Müslümanların Mekke'ye girmesi engellendi; yolun ortasından, içleri kırık bir hâlde geri döndüler. Derken bir ayet indi ve onlara **Beyt'e güven içinde gireceklerini** vadetti. İki yıl sonra Mekke'ye ne savaşarak ne de korkarak, fatihler olarak girdiler.

⌚ O zaman insanlar ne sanıyordu?

Hicretin 6. yılında Hudeybiye'de Müslümanlar Beyt'ten geri çevrildi ve Kureyş'le, birçoğunun haksızlık saydığı şartlar üzerine barış yaptılar; öyle ki Ömer: "Dinimiz konusunda niçin bu aşağılanmayı kabul ediyoruz?" dedi. Mekke gücünün doruğundaydı, Müslümanlar ise sayıca ve donanımca daha azdı. Ufukta yakın bir fethi işaret eden hiçbir şey yoktu.

🔧 Bilim bugün ne diyor?

Hicretin 8. yılında (630) Peygamber ﷺ on bin kişinin başında, **kayda değer bir savaş olmaksızın** Mekke'ye girdi ve genel af ilan etti: "Gidin, artık hepiniz serbestsiniz." Müslümanlar Beyt'i güven içinde tavaf ettiler, başlarını tıraş edip saçlarını kısalttılar. Bu, İslam tarihinin en iyi belgelenmiş olaylarından ve bütün kaynaklar bunda ittifak eder.

✦ Bu neden kesin bir mucizedir?

Ayetteki küçük ayrıntılar, onu ümitten gayb haberine yükselten şeydir. Yalnızca "Mekke'yi fethedeceksiniz" demedi; **girişin nasıl olacağını** belirledi: "**güven içinde**" — kanlı bir savaşın ardından gelen fatihler olarak değil; "**korkmadan**" — tam güvenliğin vurgusu; "**başlarınızı tıraş etmiş ve saçlarınızı kısaltmış olarak**" — yani hac ibadetlerini huzur içinde eksiksiz yerine getirecekler ki bu da ancak şehre tam hâkimiyetle mümkündür. Tek bir cümlede dört ayrıntı, ve hepsi gerçekleşti.

54 Ekini Olmayan Bir Vadi — Bugün Yeryüzünün En Kalabalık Yeri

Rabbimiz! Çocuklarımdan bazısını, senin kutsal evinin yanındaki ekin bitmez bir vadiye yerleştirdim ... İnsanlardan bir kısmının gönüllerini onlara meylettir ve onları ürünlerden rızıklandır.

İbrahim suresi — 37. ayet

Hiçbir şey bitirmeyen bir toprak... ama orada dünyanın bütün meyveleri var

Sade sözlerle

İbrahim aleyhisselam, eşini ve çocuğunu **suyu ve ekini olmayan** bir vadiye bırakırken, Allah'ın insanların gönüllerini onlara meylettirmesi ve kendilerini meyvelerle rızıklandırması için dua etti. O vadi bugün **yeryüzünde insanların en çok yöneldiği yerdir.**

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Vadi, çorak dağlar arasında çıplak bir çöldü: ne nehir, ne pınar, ne de o gün bir ticaret yolu. Orada kimseyi kendine çekecek hiçbir şey yoktu. Duanın kendisi de tuhaf bir biçimde kurulmuştur: ne ekin istedi ne de toprağa su; birbirinden ayrı iki şey istedi: **meyleden gönüller** ve **rızık olarak verilecek meyveler.**

Bilim bugün ne diyor?

Bugün Mekke: yalnız hac mevsiminde, birkaç gün içinde iki milyondan fazla insan oraya gelir; yıl boyunca milyonlarca kişi de umre yapar. Bir milyar sekiz yüz milyondan fazla insan **her gün beş kez** yüzünü oraya çevirir. Toprağı ise değişmedi: hâlâ ekin bitmeyen bir vadidir. Yine de çarşılarında yeryüzünün bütün meyvelerini bulursunuz; yıl boyu her kıtadan gelir. Zemzem kuyusu da bir çölün ortasında dört bin yıldır akmaktadır.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Mucize **duanın kendi yapısındadır.** Ailesini bir çölde bırakan bir adamın, toprağın bereketlenmesi yahut yağmurun yağması için dua etmesi beklenir. Oysa o, **insanların gönüllerinin onlara meyletmesi** için dua etti; yani rızık topraktan değil, insanlar eliyle gelmesini istedi. Üstelik çok dikkatli konuştu: **"insanlardan bir kısmının gönülleri"** dedi, bütün insanlar demedi — hepsi için dua etseydi o yer onları taşıyamazdı. Sonra "gelsinler" değil **"meyletsinler"** dedi; Arapça fiil, zorla getirilmeyi değil, özlemle çekilip düşmeyi anlatır. Bu, Kâbe'yi ilk kez gören bir insanın hâlinin tam tarifidir. Bu kadar ince kurulmuş bir dua, dört bin yıl boyunca harfi harfine gerçekleşti.

Kisra'nın Bilezikleri Süraka'nın Kolunda

Süraka bin Malik'e şöyle dedi: Kisra'nın iki bileziğini taktığın zaman hâlin nice olur?

Beyhaki, İbn Abdülber ve başkaları rivayet etmiştir

Yüz deve uğruna onu öldürmeye çıkan adam... Kisra'nın hazineleriyle müjdelendi

Sade sözlerle

Süraka, hicret günü ödül hırsıyla Peygamber'i ﷺ kovalamaya çıktı. Peygamber ﷺ ona şöyle dedi: **Fars kralının iki bileziğini taktığın zaman hâlin nice olur?** Yıllar sonra o bilezikleri Ömer bin Hattab'ın hilafetinde gerçekten taktı.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Bu sözlerin söylendiği an, **bütün siyerin en sıkışık anıdır**: Peygamber ﷺ kendi beldesinden kaçıyor, takip ediliyor, bineğinden ve yol arkadaşından başka hiçbir şeyi yok; başına da onu getirene yüz deve ödül konmuş. Fars o gün yeryüzünün en büyük iki imparatorluğundan biriydi ve Kisra, Peygamber'in ﷺ mektubunu alayla parçalıyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Ömer bin Hattab'ın hilafetinde Sasani Devleti yıkıldı, Medain fethedildi ve Kisra'nın hazineleri Medine'ye taşındı. Ömer, Süraka bin Malik'i çağırdı ve ona **Kisra'nın iki bileziğini, tacını ve kemerini** giydirdi; sonra ona dedi ki: "Şöyle de: Bunları Hürmüz oğlu Kisra'dan alıp Müdlicoğulları'ndan bir bedevi olan Malik oğlu Süraka'ya giydiren Allah'a hamdolsun." Bu haber, hadis ve tarih kitaplarında birden çok yolla rivayet edilmiştir.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Buradaki gayb haberi, tahminle bir araya gelmesi imkânsız üç şeyi toplar: **adıyla belirtilmiş bir kişi** (Süraka), **bizzat belirlenmiş bir nesne** (herhangi bir ganimet değil, Kisra'nın iki bileziği) ve **muazzam bir siyasi olay** (Fars'ın yıkılışı ve hazinelerinin Araplara geçmesi). Üstelik bu söz, o anda kendisini **kovalayan bir düşmana** söylendi; müjdelenen bir dosta değil. Gönlnü kazanmak amaçlansaydı, çok daha küçük bir vaat işe yarardı. O gün kendinden başka hiçbir şeyi olmayan, takip edilen bir adamın, kendisini kovalayana yeryüzünün en büyük imparatorluğunun hazinelerini vadetmesi — bu, kaynağından emin olan birinin sözüdür; hem de beşerî olmayan bir kaynaktan.

Geceyi Gündüzün Üzerine Sarar

Gökleri ve yeri hak ile yarattı. Geceyi gündüzün üzerine sarıyor, gündüzü de gecenin üzerine sarıyor.

Zümer suresi — 5. ayet

Gece ve gündüz, hiç durmayan bir dönüşle yer küresine dolanır

Sade sözlerle

Âyetteki *yükevviru* fiili *küre* kökünden ve sarık sarmaktan gelir — yani **bir şeyi yuvarlak bir cismin üzerine dolamak**. Gece, sarığın başa dolandığı gibi yerin çevresine dolanır. Dolanma ise ancak küre biçimli bir cisimde olur.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Her yerde yaygın olan kanaat, yerin düz bir yüzey olduğu ve gecenin gündüzün **yerini alıp** onu ortadan kaldırdığıydı. Yerin yuvarlaklığını söyleyen Yunan filozofları bile bunu, gece ile gündüz çizgisinin sürekli bir dolanma hareketine bağlamadılar.

Bilim bugün ne diyor?

Yer bir küredir (kutuplarda hafifçe basıktır) ve güneş her zaman yarısını aydınlatır. Yerin kendi eksenini etrafında dönmesi, **gece ile gündüzü ayıran çizginin** yüzeyinde durmadan ilerlemesini sağlar — yani gece küreye gerçekten dolanır; yok olmaz, yer değiştirir. Bunu, yerin herhangi bir canlı uydu görüntüsünde kendi gözünüzle görebilirsiniz.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Gece ile gündüzün birbirini izleyişini anlatmak için *küre* kökünden bir fiil seçilmesi, düz bir yüzeyde anlamlı olmaz. Daha da incisi: âyet sarmayı **karşılıklı, iki yönlü** kılıyor — “Geceyi gündüzün üzerine sarar, gündüzü de gecenin üzerine sarar” — ve bunu ancak küre biçimli bir cisimde sürekli bir dönüş gören biri böyle tasvir eder. Başka bir yerde de: “Bundan sonra da yeri **döşeyip yaydı**” — Arapçadaki *dahâ* fiili yaymak, uzatmak ve düzleştirmek demektir; yüzeyin oturmaya elverişli hâle getirilmesini anlatır. Yuvarlaklığa delâletin dayanağı ise *dahâ* değil *yükevvir*'dir: küre kökünden türeyen yalnızca odur.

Geri Döndüren Gök

Andolsun geri döndüren göğe.

Târık suresi — 11. ayet

Su buhar olup yükselir, yağmur olup döner — hiçbir şeyin kaybolmadığı kapalı bir döngü

Sade sözlerle

Gök, denizden suyu buhar olarak alır, sonra onu bize yağmur olarak **geri döndürür**. Bugün içtiğiniz her damlayı sizden önce biri içti, sizden sonra da biri içecek. Su tükenmez; döner.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Yağmur, gökteki hazinelerden indirilen **yeni** bir su olarak anlaşılıyordu; yerin kendisinden dönen bir su olarak değil. Aristoteles buharın yükselip yağmur olarak döndüğünü söylemişti, ama bu, ölçüye dayanmayan bir görüş olarak kaldı; su döngüsünün, yağmurun nehirlerin akışını karşıladığı kapalı bir düzen olduğu ancak on yedinci yüzyılda ispatlandı.

Bilim bugün ne diyor?

Su döngüsü: su yüzeylerinden buharlaşma → bulutta yoğunlaşma → yağış → akış → yeniden buharlaşma. Yeryüzündeki su miktarı **milyarlarca yıldır sabittir**; döner, ne artar ne eksilir. Atmosfer yalnızca suyu değil, ısıyı ve radyo dalgalarını da geri döndürür.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Tek bir kelime — **"rec"** — bütün anlamı taşır. Rec', bir şeyin yalnızca inmesi değil, **bulunduğu yere geri dönmesidir**. Göğü bu sıfatla nitelemek, ondan inenin daha önce ona yükselmiş olduğunu söylemektir. Bu, su döngüsünün iki kelimelik eksiksiz bir özetidir. Başka bir ayet de bunu pekiştirir: "Gökten belli bir ölçüyle su indirdik" — yani değişmeyen, takdir edilmiş bir miktarla.

Su Döngüsü

Belli Bir Ölçüyle Su... Ne Artar Ne Eksilir

*Gökten belli bir ölçüyle su indirdik ve onu yeryüzünde yerleştirip durdurduk.
Şüphesiz biz onu gidermeye de gücü yetenleriz.*

Mü'minun suresi — 18. ayet

Bütün gezegen ölçeğinde değişmeyen bir su dengesi

Sade sözlerle

Yeryüzündeki su miktarı **sabittir: ne artar ne eksilir**. Bir dinazorun içtiği su, bugün sizin içtiğiniz suyun ta kendisidir. Ayetteki **"belli bir ölçüyle"** ifadesi de şu demektir: hesaplanmış, tam ayarlı bir miktarla.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Yağmur, insanlar ihtiyaç duydukça gökteki hazinelerden indirilen yeni su sanılırdı. **Dönüp duran kapalı ve sabit bir miktar** fikri hiçbir kültürde yoktu. Görünüşte deniz suyu buharlaşmayla eksilir, yağmur da yeni bir eklemeydi.

Bilim bugün ne diyor?

Yeryüzündeki suyun hacmi yaklaşık **1,4 milyar kilometreküp** olarak hesaplanır ve milyarlarca yıldır aşağı yukarı sabittir. Buharlaşır, yoğunlaşır, yağar, akar ve geri döner — ne ekleyen ne eksiltene kapalı bir döngü içinde. Atmosfer ile manyetik alan birlikte su buharının uzaya kaçmasını önler; Mars'ta olmayan da tam budur: suyunun çoğu buharlaşıp uzaya karıştı ve geriye ölü bir çöl kaldı.

Bu neden kesin bir mucizedir?

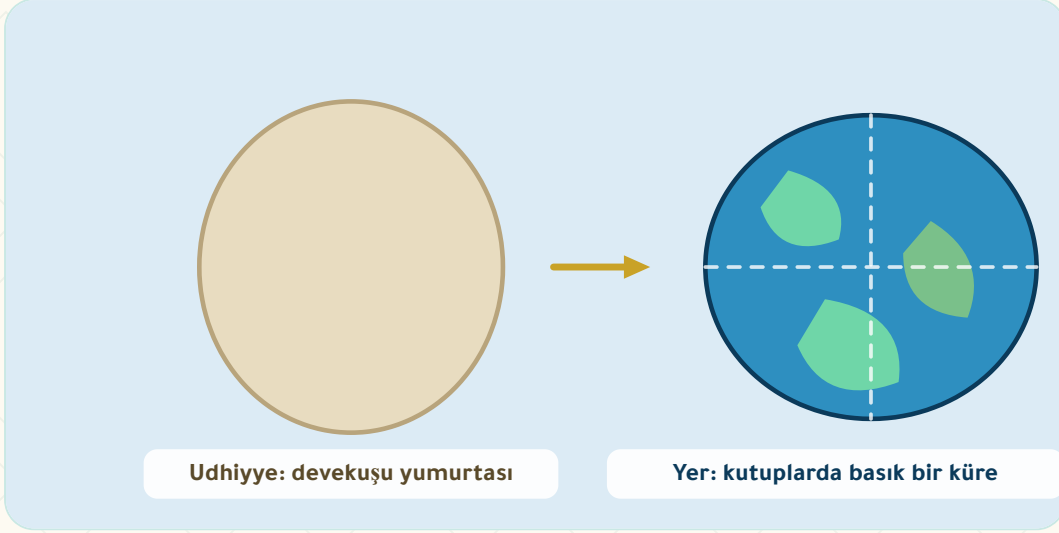
"Belli bir ölçüyle" kaydı mucizenin tam yeridir ve miktar sabit olmadıkça hiçbir anlamı yoktur. Su her yağışta yeniden var edilseydi, onu ölçmenin bir anlamı kalmazdı. Ardından geleni daha da incedir: **"onu yeryüzünde yerleştirip durdurduk"** — yerleştirmek tüketmeyi değil, kalmayı ve depolanmayı anlatır; su yerde harcanmaz, saklanır. Sonra da son uyarı: **"Şüphesiz biz onu gidermeye de gücü yetenleriz"** — yani bu denge, geri alınabilecek bir nimettir. Bilim insanlarının bugün Mars'ta gördüğü de tam budur: suyunun yüzde sekseninden fazlasını yitirmiş, geriye iki kutbunun buzundan ve yüzeyinin altındakinden başka bir şey kalmamış bir dünya.

Kaynaklar [U.S. Geological Survey – how much water is there on Earth?](https://www.usgs.gov/learn/earth-science/earth-science-101/earth-science-101-1)

Ardından Yeryüzünü Yayıp Döşedi

Ardından yeryüzünü yayıp döşedi. Ondan suyunu ve otlığını çıkardı.

Nâziât suresi — 30-31. ayetler

Dünya tam bir küre değildir; kutuplarda basık, ekvatorunda şişkindir

Sade sözlerle

Arapça *dahâ* fiili **yaymak, genişletmek ve düzleyip hazırlamak** demektir. Devekuşunun yumurtlama yeri olan *udhiyye* de bundandır; devekuşu orayı ayağıyla *dahv* eder, yani düzleyip yayar. Demek ki yer, üzerinde yaşayasınız diye yayılmıştır; yuvarlaklığına gelince, onun yeri **"yükevviru"** fiilidir, *dahâ* değil.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Halkın tasavvurunda yer düpedüz bir yüzeydi, başka bir şey değil. Filozoflardan yuvarlak olduğunu söyleyenler onu **tam bir küre** sayıyordu. Kutuplardaki basıklığı ise hiç kimse ileri sürmemişti.

Bilim bugün ne diyor?

Dünya **basık bir küredir** (oblat sferoit): kendi eksenini etrafındaki dönüşü yüzünden ekvatordaki çapı, kutuptan kutba olan çapından yaklaşık 43 kilometre fazladır. Newton bunu 1687'de nazarî olarak ispatladı, Fransız heyetleri 1736'da arazide ölçtü. Jeoit denen tam şekil ise bu basık küreden iki yüz metreden az sapar.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Burada meseleyi dil kesin olarak halleder. Arap sözlüklerinde *dahâ-yedhû-dahven*: yaydı, genişletti; *udhiyy* ve *udhiyye* ise devekuşunun yumurtladığı yer ve yumurtasıdır. Kökün anlamında yuvarlaklık yoktur: **udhiyy adını yumurtanın şeklinden değil, yayıp düzlemekten alır**; devekuşu yuva yerini ayağıyla düzleyip yayar. Yuvarlaklığın yeri ise küre kökünden gelen başka bir fiildir: "Geceyi gündüzün üzerine dolar." Burada "besata" ve "medde" yerine *dahânın* seçilmesi, şekil için değil, düzleyip yaşamaya hazırlamak içindir. Anahtar şudur: bir sonraki ayet, yaymanın neye yönelik olduğunu açıklar: "Ondan suyunu ve otlığını çıkardı" — yani yerleşime hazırlık, yassılaştırma değil.

Modern Tıp

Balda İnsanlar İçin Şifa Vardır

Onların karınlarından, renkleri çeşit çeşit bir içecek çıkar; onda insanlar için şifa vardır.

Nahl suresi — 69. ayet

Ham bal

Tıbbi bal pansumanı Avrupa ve Amerika'da resmen onaylı

Tıbbin ispatladığı

- Bakterileri öldürür
- Yara ve yanığı iyileştirir
- Çocuk öksürüğünü yatıştırır
- Antioksidan ve iltihap önleyici
- Bugün hastanelerde kullanılır

Tıbbi bal pansumanları bugün eczanelerde resmî ruhsatla satılıyor

Sade sözlerle

Kur'an, 1400 yıl önce balda **şifa** olduğunu söyledi. Bugün bal, antibiyotiklerin iyileştiremediği yaraların ve yanıkların tedavisinde hastanelerde kullanılıyor.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Bal tatlı ve kıymetli bir besindi; halk tecrübesi ona birtakım faydalar atfediyordu. Ama onda **şifa** bulunduğunu ilahî bir bildirim olarak kesin söylemek başka bir şeydir — hele ki bir böceğin karnından çıkan, akla göre kendisinden fayda beklenmeyecek bir şey olduğu düşünülürse.

Bilim bugün ne diyor?

Bal, üç mekanizmayla doğal bir antibiyotiktir: şeker yoğunluğu bakterilerin suyunu çekip onları öldürür; asitliği üremelerini engeller; içindeki glikoz oksidaz enzimi ise yavaş ve sürekli biçimde **hidrojen peroksit** üretir. Resmî ilaç kurumları, kronik yaralar için manuka balı pansumanlarını onayladı; Dünya Sağlık Örgütü de çocuklarda öksürüğü yatıştırmak için balı tavsiye etti. Firavun mezarlarında bulunan bal, üç bin yıl sonra hâlâ yenebilir durumdaydı.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Halk tecrübesiyle açıklanamayacak iki incelik var. Birincisi: "**renkleri** çeşit çeşit" — bugün bilinen bir gerçek: balın rengi ve tıbbi özellikleri bitki kaynağına göre değişir; tedavi edici etkisi de bu yüzden farklılaşır. İkincisi: "**karınlarından** çıkar" — bal gerçekten de sindirim midesinden ayrı, içeride bulunan bir kese olan **bal midesinde** yapılır; enzimler orada eklenir, sonra oradan dışarı çıkarılır. Metin, doğru anatomik kaynağı tam bir incelikle belirlemiştir.

Güneş Akıp Gider — Sabit Değildir

Güneş, kendisi için belirlenen karar yerine akıp gider. Bu, mutlak güç sahibi olanın, hakkıyla bilen takdiridir.

Yâsîn suresi — 38. ayet

Güneş, bütün gezegenlerini sürükleyerek galaksinin merkezi çevresinde yüzer

Sade sözlerle

Güneş yerinde durmuyor. Muazzam bir hızla **akıp gidiyor**; Dünya'yı ve bütün gezegenleri peşinde sürükleyerek galaksimizin merkezi çevresinde bir yolculuk yapıyor.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

İnsanlar güneşin doğup battığını görüyor, hareketini yalnızca Dünya çevresinde bir dolanma sanıyordu. Sonra modern çağ geldi ve dedi ki: hayır, dönen Dünya'dır, **güneş sistemin merkezinde sabittir**. On yedinci ve on sekizinci yüzyıllar boyunca yerleşik bilim buydu.

Bilim bugün ne diyor?

Güneş gerçekten de ispatlanmış üç hareketle hareket eder: kendi eksenini çevresinde yaklaşık 25 günde bir döner; Samanyolu'nun merkezi çevresinde saniyede yaklaşık **220 kilometre** hızla akar ve bir turunu 225 milyon yılda tamamlar; ayrıca gökyüzünde apeks denen bir noktaya doğru ilerler.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Şu ironiye dikkat edin: ayet, insanlar güneşin çevrelerinde döndüğünü sanırken indi ve ona bir akış isnat etti. Sonra ona her hareketi inkâr eden, "o sabittir" diyen bir çağ geldi; ayet bilime aykırı görünür oldu. Sonra daha yeni bilim geldi ve ona **kimsenin hayal ettiğinden büyük** gerçek bir akış ispat etti. Bilimdeki iki tam dönüşüme dayanan tek bir metin — bu tek başına delildir.

Sizi Koruyan, Ama Göremediğiniz Bir Tavan

Biz göğü korunmuş bir tavan yaptık; onlar ise onun ayetlerinden yüz çeviriyorlar.

Enbiyâ suresi — 32. ayet

Siz evinizde uyurken, binlerce göktaşı size ulaşmadan her gün yanıp kül olur

Sade sözlerle

Başınızın üstünde göremediğiniz bir tavan var, ama o sizi koruyor. Bize doğru fırlayan göktaşları ulaşmadan onun içinde yanar, öldürücü ışınları da o engeller. **O olmasaydı yeryüzündeki her canlı ölürdü.**

O zaman insanlar ne sanıyordu?

"Gök" insanlar için ya bomboş bir boşluğu ya da yıldızların çakılı olduğu katı bir kubbe. Üstümüzde **koruma görevi gören görünmez bir katman** bulunduğu hiç kimsenin aklına gelmedi. Gökte yanıp geçen ışık onların gözünde düşen bir yıldızdı; bir kalkanda yanan göktaşı değil.

Bilim bugün ne diyor?

Atmosfer, her gün tahminen yüz ton uzay maddesini bize ulaşmadan yakar. Ozon tabakası öldürücü morötesi ışınların yaklaşık %99'unu emer. Yerin manyetik alanı da, tıpkı Mars'ta olduğu gibi Dünya'yı havasından ve suyundan soyacak olan **güneş rüzgârını** geri püskürtür.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Mucize olan, "tavan" ve "korunmuş" kelimelerinin bir araya gelmesidir. Tavan kuşatıcı bir örtüyü gösterir; "mahfûz" ise ism-i mef'ûl kalıbıyla onun hem **korunan hem de altındakini koruyan** olduğunu gösterir. Ardından şu cümle gelir: "onlar ise onun ayetlerinden yüz çeviriyorlar" — yani bu tavanda insanların gafil kalacağı **ayetler** vardır. Bu, onda henüz keşfedilmemiş harikalar bulunduğuna açık bir işarettir. Ve öyle oldu: ozon **tabakası** ancak 1913'te keşfedildi; manyetik alanın güneş rüzgârını püskürtmedeki rolü de ancak 1958'de Van Allen kuşaklarının keşfiyle bilindi.

Göğü Koruyan Kayan Yıldızlar

Andolsun, en yakın göğü kandillerle süsledik ve onları şeytanlara atılan taşlar kıldık.

Mülk suresi — 5. ayet

Göktaşı, atmosfere kurşundan hızlı girerken tutuşup yanar

Sade sözlerle

Âyet, yıldızlara ve ışık saçan cisimlere aynı anda iki görev veriyor: **göğün süsü** ve **yukarı sızmaya çalışanı kovalayan mermiler**.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Kayan yıldızlar Araplar için “düşen yıldızlar”dı; başka kültürlerde bir kralın ölümüne ya da büyük bir olaya işaretli. Bunların **sürtünmeyle yanan katı cisimler** olduğu bilinmiyordu. Dahası resmî bilim, on dokuzuncu yüzyıla kadar gökten taş düşebileceğini reddetti; Fransız Akademisi bunu söyleyenlerle alay etti.

Bilim bugün ne diyor?

Meteoritler, atmosfere saniyede onlarca kilometre hızla giren kayaç ve metal cisimlerdir; havanın basıncı ve ısıyla çoğu tamamen yanar. Günde giren kütle yaklaşık **yüz ton** tahmin edilir. Göktaşı düşüşü, 1803'te Fransa'daki L'Aigle olayından sonra bilimsel olarak kesinleşti.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Âyet, gök cisimlerine ait iki ayrı görevi birbirinden ayırdı: sabit süs ve **hareket hâlindeki atış**. Arapçadaki *recm* ise özellikle taşla atmak demektir — ışıkla da ateşle de değil. Gökten yanarak inen şeyi “recm”, yani fırlatılmış taş diye nitelemek — üstelik resmî bilimin, yüzyıllar sonra bile gökte taş bulunduğunu inkâr ettiği bir çağda — rastlantı olamaz.

Zülkarneyn'in Seddi — Demir ve Erimiş Bakır

Bana demir kütleleri getirin — nihayet iki dağ yamacının arasını denkleştirince:

Körükleyin, dedi. Onu ateş hâline getirince de: Bana erimiş bakır getirin, üzerine dökeyim, dedi.

Kehf suresi — 96. ayet

Erimiş bakırı demirin üzerine dökmek boşlukları doldurur ve pası önler

Sade sözlerle

Zülkarneyn iki dağ arasına bir duvar yaptı: **demir kütlelerini** sıkıca yerleştirdi, sonra kızarana kadar ateş yaktı, ardından üzerine **erimiş bakır** döktü. Bu, paslanmayan, aşırı sert bir alaşım üretmenin tam olarak yöntemidir.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Madenlere dair bilgi basitti: sıcakken dövülen demir ve kalıplara dökülen bakır. **İki madeni tek bir yapıda kaynaştırma** fikri bir inşa tekniği olarak bilinmiyordu; birinin ötekine üzerine, hem de kızdırılmış hâldeyken neden dökülmesi gerektiği de bilinmiyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Erimiş bakır kızdırılmış demirin üzerine dökmek, **bakırla lehimlemeye** (brazing) benzer bir sonuç verir: sıvı bakır, kılcallık özelliğiyle parçalar arasındaki boşluklara sızar, onları sınıksız bağlar ve havayı dışarı atar. Sonuç, içinde boşluk bulunmayan sağlam ve bütünleşik bir kütledir. Ayrıca bakır kaplaması **demiri havadan ve nemden yalıtarak pası önler** — bugün kullanılan metal kaplama ilkesinin ta kendisi.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Mucize, adımların sırasındadır; üstelik başka türlü geçerli olmayan bir mühendislik sırasındır bu: 1) **demir kütleleri** — Arapça kelime büyük parça demektir, yani taşıyıcı yapı demirdir. 2) **Körükleme** — yani sıcaklığı yükseltmek için hava verilmesi; dökümhanelerde körüğün yaptığı iş. 3) **Nihayet onu ateş hâline getirince** — yani demir, kaynamayı kabul ettiği kızıl dereceye ulaştı. 4) **Sonra erimiş bakırın dökülmesi** üzerine. Bakır soğuk demire dökülseydi hiçbir bağ oluşmazdı. Metin, dökümden önceki sıcaklık şartını anlatıyor — ki bütün işlemin özü de budur.

Güneş Ay'a Yetişemez... Çarpışma Yok

Ne güneşin aya yetişmesi mümkün olur, ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzmektedir.

Yasin suresi — 40. ayet

Her gök cismi kendi yolunda kalır; ne o yolu aşar ne de bir başkasına yetişir

Sade sözlerle

Gök cisimleri muazzam hızlarla yol alır; buna rağmen **hiçbiri bir diğeriyle çarpışmaz**, gece gündüzü ne geçer ne de ondan geri kalır. Göz açıp kapayınca kadar bile şaşmayan bir düzen.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Gök cisimlerinin hızları, yörüngeleri ve hareket yasaları hakkında hiçbir bilgi yoktu. Tutulmalar bir gazap ya da bir uyarı sayılıyordu; **yüzyıllar öncesinden hesaplanabilen randevular** olarak değil.

Bilim bugün ne diyor?

Gök cisimlerinin yörüngeleri, gök bilimcileri şaşırtan bir hassasiyetle ayarlanmıştır. Dünya, Güneş çevresindeki yörüngesini saniyede 30 km hızla kat eder; Ay da Dünya'nın çevresinde döner ve hiçbir çarpışma olmaz. Düzenin inceliği öyle bir noktadadır ki **bu yüzyılın tutulmaları saniyesine kadar hesaplanır**, bin yıl sonrakiler ise onlarca dakikalık bir payla. Aradaki fark yörüngelerdeki bir gevşeklikten değil, Dünya'nın dönüş hızındaki değişimden gelir. Bütün uzay seyrüseferi bu düzenlilik üzerine kuruludur: bugün fırlatılan bir araç, yedi yıl sonra önceden hesaplanmış bir noktada bir gezegenle buluşur.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Asıl incelik **"mümkün olmaz"** ifadesindedir. Bu ifade yalnızca olayın gerçekleşmediğini değil, **imkânını** da reddeder; yani düzenin kendisi buna izin vermez, iş rastlantı eseri olmamış değildir. Bu da tam olarak **fizik yasası** demektir. Sonra ayrıntıya dikkat edin: güneşin aya yetişmesi reddedildi — ikisi ayrı yörüngelerdedir; gecenin gündüzü geçmesi reddedildi — ikisi de Dünya'nın dönüşüne bağlıdır. Sebepleri farklı iki olay, tek bir kural altında toplandı: **"Her biri bir yörüngede yüzmektedir"** — yani iki durumda da sebep birdir: her cismin kendi yörüngesine bağlı kalması.

Hassas Ayar

Rahmân'ın Yaratışında Hiçbir Uyumsuzluk Görmezsiniz

O, yedi göğü tabaka tabaka yaratandır. Rahmân'ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Haydi, çevir gözünü: hiçbir çatlak görüyor musun?

Mülk suresi — 3. ayet

Kütleçekimi: biraz artsaydı evren ezilirdi

Nükleer kuvvet: azalsaydı tek bir element bile oluşmazdı

Evrenin ilk yoğunluğu: tasavvuru aşan bir ayar

Karanlık enerji sabiti: fizikteki en hassas sayı

“Çevir gözünü, bir çatlak görüyor musun?”

Evrenin sabitleri en küçük sapmaya bile tahammülü olmayan bir incelikte ayarlıdır

Sade sözlerle

Ayet, evrene bakıp orada **bir kusur, bir çatlak ya da bir eksiklik** bulmanız için size meydan okur. Sonra da tekrarlar: bir daha bakın. Bugün bilim, evrenin sabitlerinin aklın zor inanacağı bir incelikte ayarlandığını söylüyor.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Evrene genel ve estetik bir gözle bakılırdı. Ne “fiziksel sabitler” diye bir kavram vardı, ne de birinde küçük bir değişiklik olsa her şeyin çökeceği sayılar üzerine kurulu bir evren fikri.

Bilim bugün ne diyor?

Modern fizik buna **hassas ayar** (fine-tuning) adını verir. Yer çekimi kuvveti çok küçük bir oranda farklı olsaydı yıldızlar hiç oluşmaz ya da evren anında çökerdi; güçlü nükleer kuvvet küçük bir oranda farklı olsaydı ne karbon ne de oksijen bulunurdu; karanlık enerji sabiti ise **bütün fizikteki en hassas sayı** diye tanımlanır. Büyük fizikçiler bunu kabul etmiştir — gördüğü şeyin sanki “üstün bir zekâ fizikle oynamış” gibi durduğunu söyleyen Fred Hoyle da onlardandır.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Ayet yalnızca bir bildirim değil, **açıkça inceleme ve incelemeyi tekrarlama çağrısıdır**: “Çevir gözünü”, sonra “gözünü iki kez daha çevir”. Yani daha dikkatli bakmanın kendisini **çürütmek yerine doğrulayacağına** bahse girer. Olan da harfi harfine budur: gözlem araçları incelidikçe ayar daha çok göründü. Ayetteki “**futûr**” kelimesi yarık ve çatlak demektir; “**tefâvüt**” ise düzensizlik ve orantısızlık. Böylece ayet evrenden iki niteliği kaldırır: oranlardaki bozukluğu ve yapıdaki çatlak — ki bir fizikçi bir evren modelini sınarken tam olarak bunları arar.

Yıldızların Yerlerine Yemin — Yıldızlara Değil

Yıldızların yerlerine yemin ederim ki — bilseniz, bu gerçekten büyük bir yemindir.

Vâkıa suresi — 75-76. ayetler

Yıldızın ışığı yıllarca yol alır; gördüğünüz, onun eski yeridir, şimdiki yeri değil

Sade sözlerle

Geceleyin bir yıldız'a baktığınızda, aslında yıldız görmüyorsunuz! **Ondan yıllar önce çıkmış bir ışığı** görüyorsunuz; belki binlerce yıl önce. Yıldızın kendisi sönüp gitmiş olabilir, siz onu hâlâ görüyorsunuzdur.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Aristoteles'e ve onu izleyenlere göre ışık, zaman almadan anında görünürdü; Empedokles gibi birkaç kişi dışında kimse buna karşı çıkmadı, onlar da delilsizdi. Yıldız, gördüğünüz şeydi, gördüğünüz yerdeydi; mesele bundan ibaretti.

Bilim bugün ne diyor?

Işığın hızı saniyede yaklaşık 300 bin kilometredir — hızlı, evet, ama **sınırlı**. Güneşten sonra bize en yakın yıldız 4,2 ışık yılı uzaktadır; çıplak gözle gördüklerimizin bir kısmı binlerce ışık yılı ötededir. Yani bu gece gördüğünüz gökyüzü **eski fotoğraflardan bir albümdür**; her yıldız başka bir zamandan. Nitekim yüzyıllar önce patlamış, ışığı hâlâ bize ulaşan yıldızlar gözlenmiştir.

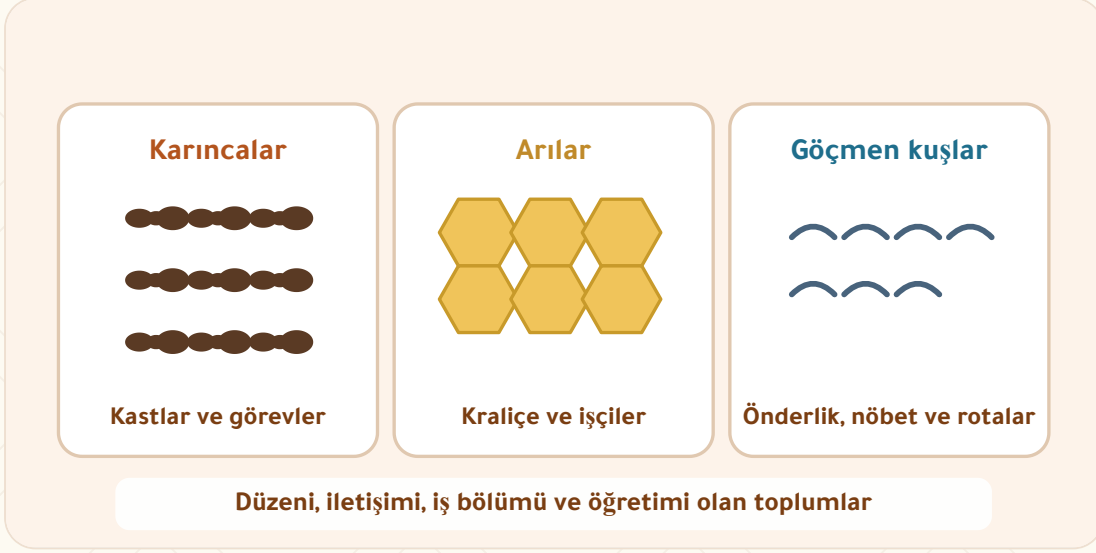
Bu neden kesin bir mucizedir?

Yemin yıldızların kendilerine değil, **yerlerine** edilmiştir — yıldız ile yeri arasında gerçek bir fark yoksa bu tahsisin hiçbir gereği yoktur. Ardından gelen âyet açıkça söyler: **"Bilseniz, bu gerçekten büyük bir yemindir"** — yani bu yeminin büyüklüğü, dinleyenlerde bulunmayan bir bilgiye bağlıdır. Açıkça "burada sonradan öğreneceğiniz bir sır var" diyen bir metin. Ve öğrenildi.

Sizin Gibi Ümmetler

Yeryüzünde yürüyen hiçbir canlı ve iki kanadıyla uçan hiçbir kuş yoktur ki, sizin gibi ümmetler olmasınlar.

En'âm suresi — 38. ayet

Hayvanlar dağınık bireyler değil, örgütlü toplumlardır

Sade sözlerle

Kur'an hayvanlara **"ümmetler"** dedi — ümmet ise düzeni, dili ve gelenekleri olan bir topluluktur. Onların "sizin gibi" olduklarını da söyledi. Bilim bugün hayvanların son derece örgütlü toplumları olduğunu ispatlıyor.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Eskiler karınca ve arıların toplu yaşayışını gözlemiş, Aristoteles onları insanla aynı başlığa bile koymuştu. Ama bu, değişmez bir içgüdüye bağlanan yüzeysel bir tasvirdi: öğrenilmiş dil yok, aktarılan kültür yok, bölgesel lehçe yok. Hayvanla insan arasındaki uçurum mutlak.

Bilim bugün ne diyor?

Hayvan davranışı bilimi gerçek toplumların varlığını ortaya koydu: karınca ve arılarda katı iş bölümü; balina ve yunuslarda **bölgesel lehçeleri** olan karmaşık iletişim dilleri; şempanzelerde öğrenme yoluyla aktarılan kültürler; kuşlarda düzenli göç ve sırayla liderlik; hatta yaprak kesen karıncalarda, yeraltı çiftliklerinde mantar yetiştiren bir "tarım" sistemi.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Mucize iki kelimede. **"Ümmetler"**: Arapçada ortak bir işi olan örgütlü topluluk demektir, sürü değil. **"Sizin gibi"**: kendi düzenleri olan toplumlar olmakta sizin gibi; akıl ve sorumlulukta değil. Resmî bilim yakın zamana kadar hayvana kültür ya da dil nispet edilmesini reddediyor, bunu bilim dışı bir "insanlaştırma" sayıyordu — sonra delil karşısında geri adım attı. **"İki kanadıyla uçan"** ifadesi ise dikkat çekici bir tahsistir; iki kanatsız ucanı dışarıda bırakır.

Evlerin En Dayanıksızı... ve Dişi Örümcek

Allah'tan başka dostlar edinenlerin durumu, kendine bir ev edinen örümceğin durumu gibidir. Şüphesiz evlerin en dayanıksızı örümcek evidir.

Ankebût suresi — 41. ayet

İpliği çelikten güçlü... evi ise evlerin en dayanıksızı

Örümceğin evi

- Onu dişi tek başına örер
- Erkek örmez
- Bazen erkeği yer
- Yavrularını yer
- Hiç güvenliği olmayan ev

Dayanıksızlık ipte değil, bu "ev"in içindeki ilişkilerdedir

♀ Sade sözlerle

Gördüğümüz örümcek evini **ergin dişi** örer; ergin erkeğin onda payı yoktur. Ve o, ipliği zayıf olduğu için değil, **merhametsiz ve güvensiz bir ev** olduğu için evlerin en dayanıksızıdır: dişi, eşini ve yavrularını yiyebilir.

⌘ O zaman insanlar ne sanıyordu?

Örümcek her evde görülen tanıdık bir canlıdır ve ağı zayıflığın apaçık bir örneğidir. Ama ağı kimin ördüğünde erkekle dişi arasındaki farkı ve ağın içinde olup biten avlanmayı kimse bilmiyordu — bunlar ancak dikkatli bilimsel gözlemlerle görülebilen ayrıntılardır.

🕸 Bilim bugün ne diyor?

Gördüğümüz av ağlarını büyük çoğunlukla **ergin dişiler** örer; örümcek küçükken erkeği de dişisi de ağ eğirir, fakat erkek ergenliğe ulaşınca çoğu türde av ağı örmeyi bırakır ve dişi arayan bir gezgine dönüşür. Onlarca türde dişi, çiftleşmeden sonra erkeği öldürüp yer; başka türlerde yavrular annelerini yer ya da anne yavrularını yer. İpliğin kendisi ise bilinen en güçlü maddelerdendir: ağırlığına göre çelikten sağlamdır.

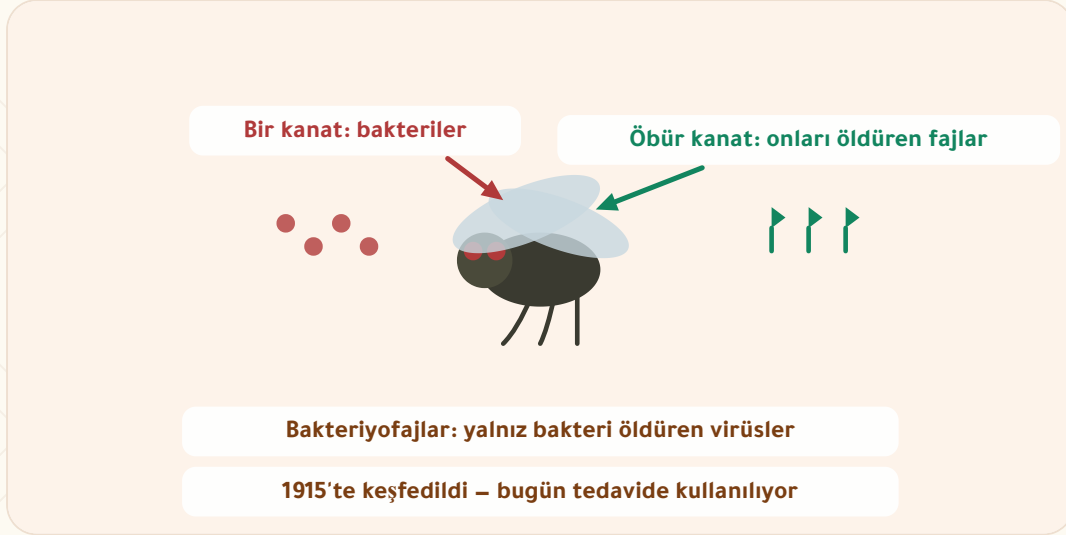
★ Bu neden kesin bir mucizedir?

Dayanıksızlık ipliğin sağlamlığında olsaydı metin bilimle çürütülmüş olurdu; çünkü örümcek ipeğinin doğadaki en dirençli şeylerden olduğu ispatlanmıştır. Oysa ayet iplikten değil **evden** söz eder; ev ise Arapçada aile, barınak ve güvenlik demektir. Bağlamın tamamı, **sahibine hiçbir fayda vermeyen bozuk bir ilişki** üzerinedir. Yani tasvir maddî olarak değil, toplumsal olarak isabetlidir. Bunu, Arapça fiilin dişil kipte gelmesi de doğrular: **evi edinen dişidir**, erkek değil.

Bir Kanadında Hastalık, Ötekinde Şifa

Sizden birinin içeceğine sinek düşerse onu iyice batırsın, sonra çıkarıp atsın; çünkü kanatlarının birinde hastalık, ötekinde şifa vardır.

Buhârî rivayet etti — sahih

Bakteriyofajlar yeryüzündeki en kalabalık canlılardır ve tek işleri bakteri öldürmektir

Sade sözlerle

Sinekler mikrop taşır — bu bilinir. Ama hadis başka bir şey söylüyor: sinek **o mikropları öldüreni** de taşır. Ve bilim, tek işi bakteri avlamak olan mikroskobik canlıları gerçekten keşfetti.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Bakteriler zaten bilinmiyordu — ancak 1676'da Leeuwenhoek'in mikroskobuyla görüldüler. Sineğin taşıdığı bir "hastalık"tan söz etmek, mikrop teorisini bin yıl önceler. Yanında bir **şifa** bulunmasına gelince, bunun anlaşılabilmesi hiçbir çerçeve yoktu.

Bilim bugün ne diyor?

Bakteriyofajlar: yalnızca bakterileri enfekte edip öldüren minik virüsler; 1915'te Twort, 1917'de d'Hérelle tarafından keşfedildi. **Yeryüzündeki en kalabalık canlılardır** ve bakterinin bol olduğu yerde yoğunlaşırlar — yani sineklerde ve yaşadıkları ortamlarda. Nitekim ev sineğinin üzerinde bulunmuşlardır. Faj tedavisi bugün, antibiyotiklerin yetersiz kaldığı durumlarda kullanılan yerleşik bir tıp dalıdır.

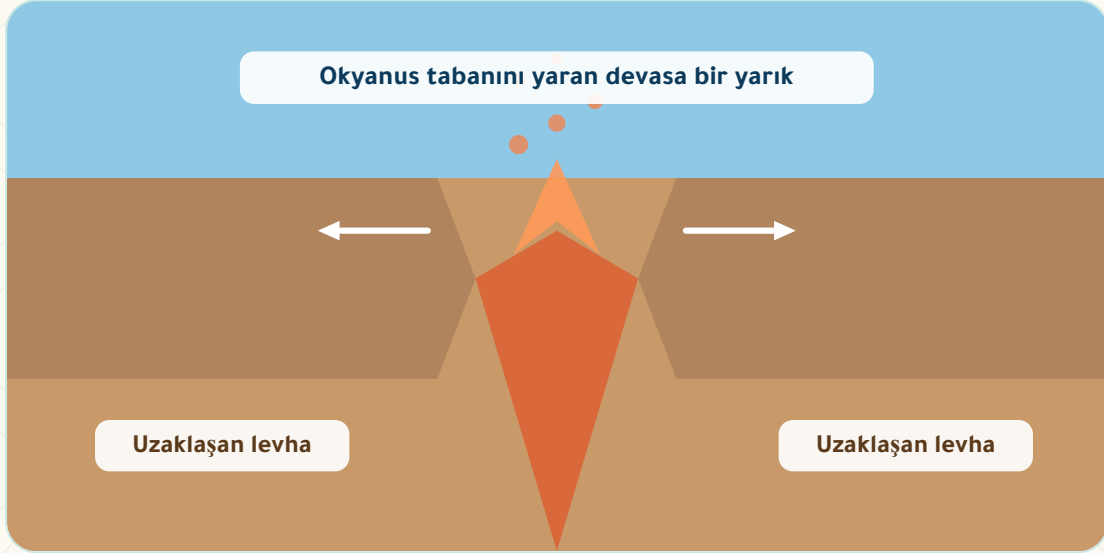
Bu neden kesin bir mucizedir?

Hadis şifayı anmakla yetinmedi, **uygulanacak bir işlem** de verdi: tamamen batırmak. Delalet tam buradadır — çünkü mikrop karşıtı etkenin işe yaraması için sıvıya salınması gerekmiyorsa batırmanın hiçbir anlamı yoktur. Sonra **iki kanat** ayrımı: biri zararlı, öteki çareyi taşıyor. Bu, söz uyduran birinin aklına gelecek bir ayrım değildir; beklenen ifade "sinekte hastalık da vardır, deva da" olurdu. Her birini belli bir kanada nispet etmek ise sınanabilir bir tespittir — ve bilim gelip onu doğruladı.

Yarıklarla Dolu Yeryüzü

Dönüş sahibi göğe andolsun, yarık sahibi yere andolsun.

Târık suresi — 11-12. ayetler

Okyanusların altında bütün yeri saran, 65 bin km uzunluğunda bir yarık zinciri

Sade sözlerle

Yer, içi dolu ve kesintisiz bir küre değildir. Kabuğu **yarıktır** — bütün gezegeni saran, derinlerden erimiş kayaların yükseldiği devasa yarıklar taşır.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Yer, tek parça, içi dolu ve sağlam bir cisim olarak tasavvur edilirdi. Bütün yeri "yarık sahibi" — yani yarılmış — diye nitelemenin ise o gün kimsenin tecrübesinde bir karşılığı yoktu; görünen çatlaklar, kuru toprağın çatlamasını ya da vadi yataklarını geçmiyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Buna **okyanus ortası sırtı** denir: yaklaşık 65 bin kilometre uzunluğunda, bütün gezegeni bir tenis topunun dikişi gibi saran volkanik bir yarıklar zinciri. Ondan erimiş madde yükselir ve yeni kabuk oluşturur. Ancak 1950'lerde, sonar cihazlarıyla keşfedildi.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Buradaki yemin, yeri **küllî ve ayrılmaz bir nitelikte** anıyor: "yarık sahibi yer" — tıpkı tabiatı ağaç bitirmek olan bir yer için "ağaç sahibi" denmesi gibi. Yani arızî bir yarıktan söz etmiyor; yarığı gezegenin kendisine ait bir vasıf kılıyor. Jeolojik gerçek de tam olarak budur: yer, **kabuğu tabiatı gereği yarık olan** bir gezegendir; depremlerin, yanardağların ve kıtaların hareketinin kaynağı da budur.

Tutuşturulmuş Deniz — Suyun Altında Ateş

Tûr'a, satır satır yazılmış Kitab'a... ve tutuştırulmuş denize andolsun.

Tûr suresi — 1-6. ayetler

Yeryüzündeki yanardağ etkinliğinin %80'inden fazlası deniz yüzeyinin altındadır

Sade sözlerle

Denizin altında yanan bir ateş var! Okyanus tabanında, dört yüz derecelik su püskürten yanardağlar ve bacalar bulunur. Yani deniz aşağıdan **tutuştırulmuştur**.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Su ile ateş bir araya gelmeyen iki zıttır; bu, herkes için apaçık bir gerçektir. Deniz ise soğukluğun ve söndürmenin simgesidir. Bu yüzden denizin "tutuştırulmuş" diye nitelenmesi, dinleyenlere gerçekte karşılığı olmayan kapalı bir ifade göründü.

Bilim bugün ne diyor?

Okyanusların altında devasa bir yanardağ zinciri uzanır ve yeryüzündeki volkanik püskürmenin %80'inden fazlası su altında olur. 1977'de, sıcaklığı 400 dereceyi aşan ama basıncın şiddetinden kaynamayan su fışkırtan **hidrotermal bacalar** keşfedildi. Bu ateşlerin çevresinde ise güneş ışığına hiç muhtaç olmayan eksiksiz bir hayat vardır.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Arapça "secere" fiili **fırını tutuşturmak ve ateşle doldurmak** demektir; "denizler tutuşturulduğu zaman" ayeti de aynı köktendir. Yani tarif açıkça tutuşturmayı anlatır; dolmayı ya da akmayı değil. Üstelik tutuşturulmuş denize edilen yemin; Tûr dağı, yazılı Kitap, Beyt-i Ma'mûr ve yükseltilmiş tavan üzerine edilen yeminler dizisini tamamlar — yani gerçekten var olan şeylerin bağlamında gelir. İnsanın 1350 yıl sonra keşfettiği mevcut bir gerçeğe yemin edilmektedir.

Alaycılara Karşı Sana Biz Yeteriz

Şüphesiz o alay edenlere karşı biz sana yeteriz — onlar ki Allah ile beraber başka bir ilah ediniyorlar. Yakında bilecekler.

Hicr suresi — 95-96. ayetler

Adları belirli düşmanlara karşı kâfi gelme vaadi – ve kâfi geldi

Âs

Helak oldu

el-Esved

Helak oldu

el-Esved

Helak oldu

Velid

Helak oldu

el-Hâris

Helak oldu

Siyer kitaplarında adı geçen beş elebaşı... hepsi hicretten önce helak oldu

Mekke'deki alay elebaşları kısa bir süre içinde birer birer helak oldu

Sade sözlerle

Mekke'de Peygamber'le ﷺ alay etmenin elebaşılığını yapan ve ona eziyet eden meşhur adamlar vardı. Derken bir ayet indi: **Onlara karşı sana biz yeteriz**. Aradan uzun bir zaman geçmeden hepsi helak oldu; her biri başka bir sebeple.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Bunlar Kureyş'in efendilerinden, itibar ve servet sahibi kimselerdi; güçlerinin ve nüfuzlarının zirvesindeydiler. Peygamber ﷺ ve yanındakiler ise en zayıf hâldeydi: kuşatılmış, baskı altında, ne ordusu ne de koruyucu gücü olan insanlar. Onların eziyetini savuşturmak şöyle dursun, helak etmek için hiçbir beşerî vasıta yoktu.

Bilim bugün ne diyor?

Siyer ve tarih kitapları — en eskisi İbn Hişam rivayetiyle İbn İshak'ın siyeridir — alayın elebaşlarının beş kişi olduğunu ve hepsinin hicretten önce ya da o sıralarda birbirine yakın bir süre içinde, ortak hiçbir yanı olmayan çeşitli sebeplerle helak olduğunu kaydeder: hastalık, salgın, bir kaza, batan bir diken, iltihaplanan bir yara. Onlardan hiçbirisi sonrasında daveti karşısına alacak şekilde ayakta kalmadı.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Metin bir **garanti** içerir; yalnızca bir dua ya da bir temenni değil. Garanti ise, ihlal edilebilen ve sahibini muhaliflerinin karşısında anında ifşa eden bir taahhüttür. Onlardan biri yıllarca eziyet ve alaya devam etseydi, ayet onların lehine değil aleyhlerine bir delil olurdu. Daha da önemlisi: bu, **beldenin en güçlülerine karşı en zayıflarının lehine verilmiş** bir sözdür — Kur'an'ın tamamında tekrarlanan bir örüntü: "O topluluk yakında bozguna uğrayacak ve arkalarını dönüp kaçacaklar" ayeti Bedir'den yıllar önce Mekke'de indi; Peygamber ﷺ onu Bedir günü okudu ve öyle de oldu.

Kâğıt Gibi Dürülen Gök

O gün göğü, kitap sayfalarını dürer gibi düreriz. İlk yaratmaya nasıl başladıysak onu yine öyle iade ederiz.

Enbiyâ suresi — 104. ayet

Evren bir noktadan açıldı... ve dürülüp yine bir noktaya dönecek

Sade sözlerle

Ayet, evrenin sonunun bir **dürülme** olacağını söylüyor — bir kâğıdı sardığınız gibi bir büzülme ve sarılma. Sonra şaşırtıcı bir cümle söylüyor: bu son, tam olarak **başlangıç gibi** olacak.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Ufukta “Evren nasıl son bulur?” diye bir soru yoktu; çünkü insanların zihninde evren ezeli ve ebediydi, ne başlangıcı ne sonu vardı. Sonun şekliyle başlangıcın şeklini birbirine bağlamanın da anlaşılabilirliği hiçbir çerçeveye sığmıyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Teorik fizikte evrenin sonuna dair en meşhur senaryolardan biri **Büyük Çöküş** (Big Crunch) senaryosudur: kütleçekimi genişlemeyi yener, evren kendi üzerine büzülerek ilk hâline — aşırı yoğun bir noktaya — döner. Yani **son, başlangıcın ayna görüntüsüdür**.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Mucize burada ayetin ikinci yarısındadır: “İlk yaratmaya nasıl başladıysak onu yine öyle iade ederiz.” Bu cümle bir kural koyar: **sonun şekli = başlangıcın şekli**. Böylece bize dolaylı olarak evrenin başlangıçta **dürülü** — yani bir noktada büzülmüş — olduğunu haber verir; Büyük Patlama modelinin söylediği de tam budur. Tek bir ayet, evrenin kimsenin zihninde ne başlangıcı ne sonu olduğu bir çağda, başlangıcı ve sonu birlikte verdi.

Vuran ve Delip Geçen Yıldız

Göğe ve târîka andolsun. Târîkın ne olduğunu sen nereden bileceksin? O, delip geçen yıldızdır.

Târık suresi — 1-3. ayetler

Atarca, hiç şaşmayan bir çekicin vuruşları gibi düzenli atımlar gönderir

Sade sözlerle

Bazı yıldızlar **kapiya vurulan düzenli darbeler gibi** sinyaller gönderir: tak... tak... tak... insanın yaptığı en hassas saatten daha ince bir düzenle. Kur'an ona "târık" adını verdi — yani vuran, kapı çalan.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Yıldız, insanlar için sessiz ve hareketsiz bir ışık noktasıydı: ne sesi vardı, ne atımı, ne de bir şeyi delip geçmesi. Tekrarlanan, sesli bir vuruş demek olan "tark" kelimesini gökteki bir yıldıza bağlamak, o çağın dinleyicisine anlamsız gelirdi.

Bilim bugün ne diyor?

1967'de gökbilimci Jocelyn Bell, uzaydan hayret verici bir düzenle tekrarlanan radyo sinyalleri saptadı; ekip önce bunları akıllı varlıkların mesajları sandı ve LGM-1 adını verdi. Sonra bunların **atarca (pulsar) nötron yıldızları** olduğu anlaşıldı: patlamış yıldızların kalıntıları; kendi çevrelerinde aşağı yukarı saniyede bir, en hızlıları saniyede yüzlerce kez dönüyor ve uzayı deniz feneri gibi tarayan iki ışın saçıyorlar. Sinyalleri sese çevrildiğinde tam anlamıyla **düzenli bir vuruştur**.

Bu neden kesin bir mucizedir?

İki kelime bir arada hiç boşluk bırakmaz: "târık" = tekrarlanan bir vuruş sesi çıkaran; "sâkib" = delip geçen, nüfuz eden. Atarca iki vasfı da harfiyen birleştirir: sinyalleri düzenli bir vuruştur ve binlerce ışık yılını delip, galaksinin tozunu aşarak bize nüfuz eder. Üstelik yeminin ardından şu istifham gelir: "Târîkın ne olduğunu sen nereden bileceksin?" — yani bu, **bilmene yol olmayan** bir şeydir. Ve 1967'ye dek öyle kaldı.

Yollarla örölmüş göğe andolsun.

Zâriyât suresi — 7. ayet

Evrenin büyük haritası: dağınık galaksiler değıl, ipliklerden ve düğömlerden örölü bir doku

Sade sözlerle

Bütün evrene çok uzaktan baksanız dağınık yıldızlar görmezsiniz. **Dokunmuş bir kumaşa ya da bir iplik ağına** benzeyen bir şey görürdünüz: uzun galaksi iplikleri ve aralarında devasa kara boşluklar. Arapçada buradaki kelimenin anlamı da **içinden yollar geçen sıkı bir dokumadır**.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Gök, insanlar için ışık noktalarıyla bezenmiş pürüzsüz bir kubbeydi; ne yapısı, ne biçimi, ne de bir düzeni vardı. Evrenin esasen bir “bütünsel şekli” olabileceğı fikri ortada bile yoktu.

Bilim bugün ne diyor?

Son on yıllarda gözlemevleri milyonlarca galaksinin üç boyutlu haritalarını çıkardı (SDSS projesi ve 2dF taraması) ve sonuç şaşırtıcıydı: galaksiler rastgele dağılmış değıl, **kozmik ağ** (Cosmic Web) hâlinde dizilmiştir — kocaman boş uzaylıkları saran dev galaksi iplikleri ve duvarları. Ortaya çıkan görüntü, hayret verecek ölçüde dokunmuş bir kumaşa benzer.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Buradaki Arapça çoğulun sözlüklerdeki anlamı şudur: sıkı dokunmuş bir şeyde birbirine geçen yollar — suyun dalgalanma izi ya da kumun kırıışması gibi. Bugün kullanılan bilimsel terim de tam olarak budur: **filament**, yani iplik. Bir Arapça kelimenin modern bir bilim terimiyle bu kadar nadir ve özel bir manada, on dört asır sonra buluşması, tesadüfen olacak cinsten değıldir.

Kaynaklar Bond, Kofman & Pogossyan (1996) — the cosmic web, Nature 380 · Sloan Digital Sky Survey.

Sinenler, Akıp Gidenler, Süpürenler

Hayır! O sinip gizlenenlere, akıp giden ve süpürenlere yemin ederim.

Tekvîr suresi — 15-16. ayetler

Kara delik: gözden kaybolur, akar ve çevresini süpürür

Kara delik, çevresindeki gazı ve yıldızları kozmik bir süpürge gibi yutar

Sade sözlerle

Uzayda üç vasfı birden taşıyan cisimler var: **kaybolurlar**, görülmezler; muazzam bir hızla **akıp giderler**; ve çevrelerindeki **süpürüp** yutarlar. Allah'ın burada üzerine yemin ettiği şey tam olarak bu üç vasıftır.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Dünyanın hiçbir yerinde **görünmez** bir gök cismi tasavvuru yoktu. Cisim ya görülürdü ve vardı, ya görülmezdi ve yoktu. Gökte hiçbir gözün asla göremediği çok büyük bir şeyin bulunması ve çevresindeki yutması — bunu kimse hayal etmedi.

Bilim bugün ne diyor?

Kara delikler: yoğunlukları ışığın bile kaçamayacağı kadar muazzam olan cisimler; dolayısıyla tabiatları gereği **tamamen görünmezdirler**. Galaksilerinde döner ve akarlar; gazı, tozu ve yıldızları çekip yutarlar. İlk kara delik 2019'da doğrudan görüntülendi (M87 galaksisinde); varlıklarını ispat eden çalışma 2020'de Nobel Ödülü kazandı.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Üç kelime hayret verici ölçüde isabetlidir: "hunnes" hanese kökündendir, **gizlendi ve büzüldü** demektir; "cevâr" **akan, hareket eden** demektir; "künnes" kenese kökündendir, **çevresindeki** **toplayıp yuttu** demektir (süpürge kelimesi de, ceylanın içinde kaybolduğu in anlamındaki "kinâs" da bu köktendir). İki ayette üç vasfı; hepsi de ancak yirminci yüzyılda bilinen tek bir şeye uyuyor. Ve dikkat edin: Kur'an'da yemin ancak büyük bir şey üzerine edilir.

Yeryüzü Ağırlıklarını Çıkarır

Yeryüzü kendi sarsıntısıyla sarsıldığında ve yeryüzü ağırlıklarını çıkarıp attığında.

Zilzal suresi — 1-2. ayetler

Madenleri ve petrolü elimizin altına çıkaran, deprem ve levha hareketleridir

Sade sözlerle

Bugün çıkardığımız bütün altın, maden ve petrol, yerin derinliklerine gömülüydü. Onları yüzeye yaklaştıran şey, milyonlarca yıl boyunca **depremler ve yerin hareketi** oldu.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Deprem saf bir felaketti: yıkım, çöküş ve ölüm. Kimse onu bir faydayla ya da bir hayrın çıkarılmasıyla ilişkilendirmiyordu. "Ağırlıkları" kelimesinin yerin içindeki hazineler anlamına geldiği de o günün dinleyicileri için açık değildi.

Bilim bugün ne diyor?

Dünyadaki ekonomik madenlerin çoğu **tektonik levhaların sınırlarında** ve deprem ile volkan etkinliğinin yoğun olduğu kuşaklarda bulunur. Levhaların hareketi, maden bakımından zengin kayalar derinlerden kabuğa doğru iter; sıcak akışkanlar da altını ve bakırı damarlar hâlinde yoğunlaştırır. Bu hareketlilik olmasaydı yerin bütün hazineleri sonsuza dek elimizin uzanamayacağı derinlikte kalırdı.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Ayet, sıradan aklın birbirine bağlamadığı iki olayı birleştirir: sarsıntı → ağırlıkların çıkarılması. Madencilik biliminin söylediği de tam olarak budur. "Ağırlıklar" kelimesi dikkat çekici ölçüde isabetlidir: altın ve platin gibi kıymetli madenler **elementlerin en yoğunları** arasındadır ve demire sıkı sıkıya bağlanırlar; yerin katmanları ayrıştığı gün demiri çekirdeğe kadar izlediler ve kabuğu neredeyse kendilerinden boşalttılar. Bize ancak onları yukarı kaldıran bir kuvvetle ulaşırlar. Yani onları ayırt eden fiziksel özellikleriyle adlandırılmışlardır.

Bir Sivrisinek ve Onun da Ötesi

Şüphesiz Allah, bir sivrisineği, hatta onun da ötesinde olanı örnek vermekten çekinmez.

Bakara suresi — 26. ayet

Bakteri ve virüslerle ölçüldüğünde sivrisinek bir devdir

Sade sözlerle

Kur'an, insanların görebildiği en küçük şeyi — sivrisineği — örnek verdi, sonra da **"onun da ötesinde olanı"** dedi. Arapçada "fevk / öte" kelimesi **küçüklükte daha ileri gitmek** anlamına da gelir: yani ondan daha da küçük olanı.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Sivrisinek, mümkün küçüklüğün sınırıydı: gözün görebildiği ve organlarını ayırt edebildiği en küçük canlı. Bundan daha küçük bir hayat düşünülemezdi; çünkü görülemeyenin varlığı bilinemezdi. Mikroskop icat edilene kadar da durum böyle kaldı.

Bilim bugün ne diyor?

Sivrisinek göreceli olarak kocaman bir canlıdır: yaklaşık 6 milimetre. Tek başına gövdesinde **milyonlarca bakteri** yaşar; üzerinde ise bakteriden yüzlerce kat küçük virüsler bulunur. Tek bir sivrisineğin son derece karmaşık bir yapısı olduğu görülmüştür: yüzlerce mercekten oluşan bileşik bir göz; delmek, emmek ve pıhtılaşmayı önleyen bir madde zerk etmek için altı ayrı aleti olan bir hortum; ve saniyede 600 kez çırpın kanatlar.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Bağlam meseleyi çözer. Ayet, sinek ve örümceğin anılmasıyla alay edenlere cevaben, Allah'ın **küçük olandan** örnek vermekten utanmayacağını açıklama makamında gelir. Bağlamla uyumlu okuma şudur: ondan **küçüklükte daha da ileri** olanı da. Bu kullanım doğru Arapçadır; nitekim "bu adam cehalette onun fevkindedir" denir. Böylece metin, sivrisineğin insan bilgisinde küçüklüğün sınırı olduğu bir çağda, gözün gördüğü en küçük şeyden daha küçük yaratıkların varlığını zımnen ortaya koyar.

Lût Kavmi — Altı Üstüne Getirildi

Emrimiz gelince oranın altını üstüne getirdik ve üzerine, balçıktan pişirilmiş, üst üste dizilmiş taşlar yağdırdık.

Hûd suresi — 82. ayet

Çöküp ters dönen ve aşırı tuzlu suyla kaplanan bir bölge

Sade sözlerle

Ayet, Lût kavminin şehrinin **altüst edildiğini**, ardından üzerine üst üste dizilmiş taşların yağdığını söyler. Jeoloji ise bunun tam olarak o bölgede nasıl gerçekleşebileceğini açıklıyor.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Çöküş ve altüst oluş, tabii bir mekanizması olmayan, sırf gaybî bir ceza olarak anlaşıyordu. O bölgenin devasa bir fay hattı üzerinde bulunduğu da, yeraltının gaz, zift ve kükürt barındırdığı da bilinmiyordu.

Bilim bugün ne diyor?

Ölü Deniz bölgesi, dünyanın en etkin deprem faylarından biri olan **Ölü Deniz Transform Fayı** üzerinde yer alır ve gezegenin kara üzerindeki en alçak noktasıdır. Bölge tabii zift, kükürt ve yanıcı gazlar bakımından zengindir. Araştırmacılar, şiddetli bir depremin **zeminin sıvılaşmasına ve çökmesine**, tabakaların ters dönmesine ve bölgeye geri düşen yanıcı maddelerin fırlamasına yol açmış olabileceğini ileri sürmüştür.

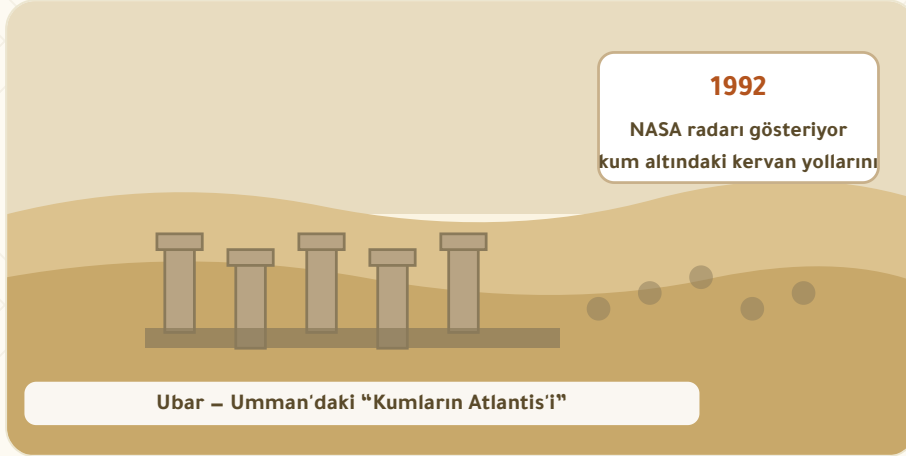
Bu neden kesin bir mucizedir?

Bütün tarifi üç kelime taşır. "**Oranın altını üstüne getirdik**": tabakaların tam bir dikey ters dönüşü, sıradan bir yıkım değil — çökme ve devrilmenin jeolojik tarifi tam budur. "**Siccîl**": taşı ve sertleşmiş balçığı bir arada toplayan bir kelime. "**Mendûd**": tabakalar hâlinde üst üste istiflenmiş demektir — o bölgedeki katmanlı tortul kayanın ince bir tarifi. Yani metin, genel ve hayalî bir tablo değil, tutarlı bir tabii mekanizma anlatıyor.

Direkli İrem — Gömülü Şehir

Rabbinin, Âd kavmine ne yaptığını görmedin mi? Direkli İrem'e; ki beldeler içinde onun bir benzeri yaratılmamıştı.

Fecr suresi — 6-8. ayetler

Rub'ul-Hâlî kumullarının altından binlerce yıl sonra çıkan, yüksek kuleli bir kale

Sade sözlerle

Kur'an, benzeri yapılmamış, **direkleri** olan büyük bir şehirden söz etti ve onun helak olduğunu bildirdi. İnsanlar onu uzun süre efsane saydı... ta ki uydu radarı, Rub'ul-Hâlî kumlarının altında, kimsenin çölün sakladığını sanmadığı gömülü bir yerleşimi ortaya çıkarana kadar.

O zaman insanlar ne sanıyordu?

Rub'ul-Hâlî'de uçsuz bucaksız kumdan başka bir şey yoktu. Batılı tarihçiler "Âd"ı ve "İrem"i Arapların efsaneleri arasında sayıyordu; çünkü ne bir izleri vardı ne de başka kaynaklarda anılıyorlardı. Çöl ise yüzeyinden görülecek bir sır saklamaz.

Bilim bugün ne diyor?

1992'de Nicholas Clapp'ın yönettiği bir ekip, NASA'nın uzay mekiğinden alınan radar görüntülerini kullandı ve kumların altında, Umman'ın Zufâr vilayetindeki **Şisr**'de **tek bir noktada birleşen eski kervan yolları** görüldü. Kazıda, **yüksek kuleleri** olan sekizgen bir kale ile altındaki kireç taşı obruğa çökmüş bir şehrin kalıntıları çıktı. Dünya gazeteleri haberi "Ubar: Kumların Atlantis'i" diye duyurdu. Ama bu bir gazete başlığıdır, arkeologların hükmü değil: Şisr'in İrem'in kendisi olduğu sabit olmamıştır ve Kur'an'ın andığı şehrin yeri hâlâ bilinmiyor.

Bu neden kesin bir mucizedir?

Kur'an'ın tarifi şehre belirli bir vasıf verdi: "**direkleri olan**" — yani sütunlar veya yüksek kuleler. Bu, herhangi bir şehir için genel bir vasıf değildir; Arabistan'ın kasabaları kerpiç evler ve çadırlardı. Sonra ekledi: "**beldeler içinde onun bir benzeri yaratılmamıştı**" — yani mimari benzersizliği. Kumların altından gerçekten yüksek kuleler çıktı; gerçi Şisr'in İrem'in kendisi olduğu henüz sabit değildir. En önemlisi, Kur'an ondan bir efsane olarak değil **gerçek bir tarih** olarak söz etti; hem de kimsenin ona dair bir delili olmadığı bir zamanda. Ve bu, radar gelene kadar on dört asır boyunca ona bir itiraz olarak kaldı.